

کریکارانی جیہان یر مگرن !

ریگی

ناشتی و سوسیالیزم

23-22

گونا گاریکی تیزری کولتور دیر بیه دوو مائک جاربئک دور دوری

طريق السلم والاشتراكية

العدد (٢٢١/٢٢٢) السنة الخامسة
أذار - حزيران ١٩٩٠

هذه النامه
كتاب

ناونيشان

P.O-BOX : 111 Prague 1,

Czechoslovakia ...

ريگای ناغی و سوسالرم

کریکون منان، گند!

ویگی

ناشتی و سوسیالیزم

ژماره (۲۲) (۲۳) - سالی پینجم

مارت - حوزه بیران ۱۹۹۰

لهم ژمار میهدا

۴ به بیاننامه‌ی حزبی شیوعی عراق به بونه‌ی یادی (۵۶) ساله‌ی
دامه‌ی رانندیه‌ی .....
.....

مه‌مه‌له‌ی کورد

14 ده‌ریاره‌ی حزبی پیشرو‌ی حینی کریکارو با حمت‌کیشان .....
31 مه‌مه‌له‌ی کورد بیویستی به جاره‌سه‌ر کردنه‌یه ..... رحیم عه‌خینه
48 گاره‌ساته‌که‌و فیکری به‌یره‌و ..... رفیق ساییر

60 جاپیکه‌وتنی روزنامه‌ی "الوطن" ی کویستی له‌گه‌ل هه‌ ..... وری
فخری که‌ریم .....
.....

90 هه‌له‌بخه ..... هه‌له‌بخه ..... هه‌له‌بخه ..... نامه‌ی گرتنسی
ته‌ستیه‌سه‌ره

لیکولینه و بهک

98 شه بهک ..... شیخ عادل

109 نلسون مانديلا .....

111 نامه‌ی خونهران .....

118 شمدک و هونمر

119 شیعرو کوچیکی نیوه‌جیل ..... ناشتی

124 تابلوی شاریکی براکانم .....

هلویت ..... بهروژ شاکره‌یسی

128 دوو تابلو بو مردن ..... هندی

130 زانی و شه ..... ناشی

132 دوان: مکه ..... شه . بلوک

دنزار کردویه به‌گوردی

143 سروشتی حیا ..... شه‌تیره

148 زمانی مردوو قسه ناکات .....

152 بلا و کراوهی نسوی .....

ملاکنامه

- 154 هله بجه روئیکگی خپهانی نژبه جهکی کیمیاایی .....
- 159 بهیاننامهی بهرهی کوردستانی بهیونهی نه و روز هوه .....
- 162 بانگه وازیکی بهیبه بو رای گشتهی عهرهت و خپهان .....
- 164 ناخاوتنی بهرهی کوردستانی عیراق .....
- 167 راگه یانحنی کوبوونهوهی سه ر کرده بیتهی سیاسی بهرهی کوردستانی عیراق .....
- 175 بانگه وازیکی .....

تابلوی دوا بهرگه ..... هونه رهنده سهر بهست

با پاره به‌خوب‌باشمان بدین
له‌پینا و رزگار بوون له دیکتاتوری و
جی‌ب‌جی کردنی دیموکراسی

روله مه‌زنه‌گانی که‌له‌که‌مان !
شعی کریکاران و جوتیاران و خوینگارو روشنیب—ران
و عه‌سکه‌ریه به‌شهره‌فه‌کان و کاسبکارو پیشه‌دارو بازرگا—
نه نیشتمان‌به‌روه‌ره‌کان به عه‌ره‌ب و کوردو که—
نه‌ته‌وه‌گانه‌وه .

حزبان له ۳۱ ی شاداری نهم مانگه‌دا پیشوازی له
په‌نجا و شش‌ساله‌ی دامه‌زراندنی ده‌کات . نهم بونه
خدیاتگیره نهم‌ره به‌هه‌ل ده‌زانی و سه‌رله‌نوی په‌یمانی

بدردهوام بوونی خدباتان ناراسته دهکات لهه—در
 لایهکی سدرتاسه ری نیشتمانه نازاردراوه کهمان دان، له
 پیناوی نامانجه ره واکانی، له دیموکراسی و گه شه کردنی
 نابوری و دادی کومه لایه تی و پیشکوهوتنی و له پینا—
 ناشیدا .

حزبه کهمان وهک بزوووتنه وه بیهکی سیاسی له قولایی
 بزوووتنه وهی نیشتمانی شورشگیری گه له کهمان و بزوووتنه—
 وهی جینی کریکاری لاومان هه لقولاه، فیکری سوسیالیزمی
 زانستیانهی گرتوته خوو رینوینی تیوری مارکسیزم—لینن—
 نیزم دهکا تا له پینا و نهم نامانجانهدا خدبات بکا :

— سدر به خویی و سدر وهی نیشتمانی، بو رزگار بوونسی
 نیشتمان له دهسلاتی نیمپریالیزم و په پیماندهکانسی
 و ده رکردنی سوپای نیمتعمیر
 — نازادکردنی سامانه نیشتمانیه گانمان و له پیشه وهیا—
 ندا سامانی تهوت .

— له ناوبردنی رژیم ده ره به نایه تی و دابه شکردنی
 زهوی و زار به سدر جوتیاراندا .

— مافه گانی کریکاران و نازادیه نه قایده گان .

— نازادیه دیموکراسیه گان بو جه ما وهی نهل و حزبه
 نیشتمانیه گانی و مافه نه ته وه بیه گانی گه لی ک—ورد
 و مافه روشنیری و نیدار بیه گانی که مه نه ته وه گان .

— سدر کهوتنی گهلانی تیکوشه ری عه ره ب له پینا و رزگاری
 و دیموکراسی و به ککرتن و پشتگیری کردنی خدباتسی
 گه لی عه ره بی فلهستین له دزی نیمپریالیزم و زایونیزم .

— له ناوبردنی قانیزم و پاراستنی ناشی و ناسایشی
 ک—هلان .

شوعیه‌ګانی عراق نه‌وه له‌دوای نه‌وه شوعیه‌یان
 سلماند که دلسوزی‌ګه‌ل و نیشتمانن، خوبشان‌دانسی
 جه‌ما‌وه‌رو مانگرتنی کریکاران و خویندکاران و راپه‌ر -
 پنه‌ګانی جوتیاران و رابوونی‌ګه‌لیان به‌رپا‌ګردو سه‌رکه‌
 ده‌نمه‌رګانی و هاوریبیانی قاره‌مانی سه‌رکه‌وتنه
 سه‌ر پدی قه‌ناره‌و له‌دوره‌پانه‌ګانی خه‌باتی نیشتمانی
 و چینه‌ایه‌تی و نه‌ته‌ومیداد شهد بوون و ژا‌زاری‌گرتو -
 خانه‌و دوره‌ولاتیان چه‌شتووه له‌پینا و سه‌رکه‌وتنه
 مه‌سه‌له ره‌وکه‌ی‌ګه‌لدا .

شوعیه‌ګان، بو‌په‌ککرتنی ریزه نیشتمانیه‌ګان هم‌پشه
 له‌پیشه‌وه بوون و له‌هموو هاورپه‌یماننه نیشتمانیه‌ګاندا
 هیزیکی سه‌رکه‌کی بوون، شهدش له‌و به‌ره‌یه‌ی به‌کبتسی
 نیشتمانی سالی ۱۹۵۷ به‌ده‌رده‌ګه‌وی که بنکه‌یه‌کی سیاسی
 بوو بو سه‌رکه‌وتنی شورشې نهمزی ۱۴ ته‌موزی ۱۹۵۸ .

هه‌ر له‌ ۱۴ ته‌موزه‌وه شوعیه‌ګانی عراق له‌پینا‌وی
 دیموکراسی بو‌ګه‌ل و ناشتی و ئوتونومی بو‌ګوردستانی
 عراق له‌پینا و ئی‌سلاحي بنه‌ره‌تی زراعی و مافه‌ګانی
 کریکاران و ژا‌زادیه نه‌قابه‌ګان و به‌رزکردنه‌وه‌ی‌ناستی
 بژیوی و روشن‌بیری جه‌ما‌وه‌ری، به‌رفراوان خه‌باتیان
 کردووه . له‌پال برا خه‌باتکیره‌ګانیان له‌حزب و هیزه
 نیشتمانیه‌ګانی تردا به‌هزاران به‌لکو به‌ده‌یان هه‌زار
 شه‌یدو به‌ندو دوورخراوه‌یان به‌ده‌ستی حکومتنه
 دیکتاتوره په‌ګ له‌دواپه‌که‌ګان و ده‌ژدا داپلوسپنه‌رو
 وه‌حشیه‌ګانی، به‌تابه‌تی به‌ده‌ستی حوکمرانه دیکتاتوره -
 ګانی ئیستا، نرخی هه‌لوپستی ئیلکیرانه و خه‌باتکیرانه -
 بیان پیشکesh کردووه .

بویه و دهه‌ستپهنانی دیموگراسی بو جه ماوه‌ری کسهل و راگرتنی شهری شوئینبستانه و زالمانه‌ی دژی گه‌لسی کوردو توانای له ره‌فتارکردن به شوئونومی راسته‌قینه و کردنی راگرتنی ته‌قه له نیوان عراقو شیراندا به شاستیه‌کی پته‌وی نیوان هه‌ردوو ولاتی دراوسی له‌ریگه‌ی چه‌سپاندنی هه‌لبزاردنیک‌ی شاستیانه و به‌جی گه‌سپاندنی بریاری ژماره (۵۹۸) شه‌نجوومه‌نی شاسایش، له‌سه‌رووی شه و شامانجانن که شیوعه‌گانی عراق له پیناویاندا خه‌بات ده‌گه‌ن.

حزبمان له پیناوی رزگاربوون له نیکتاتوری و پاکتا وگردنی شوینه‌واره‌گانی و هینانه‌سهرکاری ده‌وله‌تی یاسا خه‌بات ده‌گا له ریگه‌ی:

- کوتایی هینان به باره نا‌شاساییه‌گان.

- شازادکردنی شازادیه دیموگراسیه‌گان بو شه‌ل: شازادی ریگخراومی حزبی و نه‌قایی و روزنامه‌گه‌ری و راه‌ره‌ری- بین و خو‌پیشاندان و سازکردنی کوبونه‌وه و مانگرتن و ریزگرتن له باوه‌ری سیاسی و شایینی .

- هه‌لوه‌شاننده‌وه‌ی گشت شه و پانایانه‌ی پیچه‌وانسه‌ی دیمورگاسین، له پیدشه‌وه‌یان یاسای حزبی سهرکرده و ده‌ست‌وری کاتی که ده‌سه‌لاتی غمیره شه‌ریمانه‌ی شه‌نجوومه‌نی شورش و "شه‌نجوومه‌نی نیشتمانی" ساخته پته‌وده‌گه‌وا و هه‌روا هه‌لوه‌شاننده‌وه‌ی هه‌ردوو شه‌نجوومه‌نه‌که .

- هه‌لوه‌شاننده‌وه‌ی گشت شه و دامه‌زراوو ده‌زگا داپلوسیند- رانمیه‌ی که به دوژمنایه‌تی کردنی کهل راهاتوون، شه‌منی گشتی و موخابه‌رات و جه‌شی شه‌عی و شه‌وانی ترو سزادا نی لیپرسراوانی و بگرینه دامه‌زراومه‌کی واکسه شاسایشی نیشتمان و که‌رامه‌تی ها وولاتیان بیاری-زیو

بو کونترولی گهل مل که چبی، که له لایه ن شه و نوینهرانهی به ژا زادی هه لده بیژردرین شه نجام بدری.

— هه لوه شاننده وهی یاساکانی راکواستن و ریکه دان به گهرانه وهی ژشت راکویزراوه عیراقیه کان و مسوکه رکردنی مافه ره واکانیان و بیژاردنی شه و زهره رو زیانسهی لیبان که وتوووه .

— پاکتا و کردنی سیاسه تی به به عسی کردنی " به توپه یزی و جیاوا زکاری نه تهومی و شاینی و تایه نهیی و خولیای ره ده زبهرستانه و شو قینستانه .

— پالاوتنی ده زکاکانی ده ولت و دامه زراوه ژشته کان به تایبه تی هزه جه کداره کان له بیاوانی گونه به رست و فاشی و دوژمن به دهل.

— ده رکردنی لیپوردنیکی ژشتی و فراوان بو ها و ولاتسه مه ده نی و عه که ریه نیشتمانیه کرا و ده رکراوه کان بو سهریش و کار و کولیزو قوتا بخانه کانیان و بیژاردنی شه و زهره زیانانهی لیبان که وتوووه .

— سهر له نوی نیشته جه کردنه وهی به راگه نده و راکویزراوه — کانی روله کانی که لی کورد تا بتوانن له شار و ژونده کا — نیان جه کیرین و کاربکه ن و شه و زهره روزیانانهی لیبان که وتوووه بیژردرین و شار و کونده خاپورکراوه کانیان ژاوه دان بکیرینه وه و ناوجهی قه ده غه کرا و " به شتینسهی ژاسایش" هه لوه شندرسته وه .

— دانانی یاسابه کی دیموکراسی بو هه لبرژاردنی شه نجومه نیکی دامه زربنه ر بو ولات که ده ستوریکه دیموکراسی داربژی و بنجینه یاسایه کانی ژیانسهی

دیموکراسی پته و بجه سینی وهک شوا زیکی جوکمرانسی
(دامه زراوهی مه رکه زی و محلی بو هه ربمی کوردستان)
وهک ئا زادیه گشتیه کانیش بو جه ما وه ری میلی و حزبی
و هیزه سیاسی و ریکخراوه کومه لایه تبه کان.

– نه جامدانی هه لیزاردنه کانی نه نجومه نی نیشتمانسی
له بارودوخیکی ئا زادی راسته قینه دا ، له سه ر بنجیه ی
مافی هه لیزاردنی گشتی و به کسانی و راسته وخو بو هه ر
ها وولایه کی نیرو می و تهمهن هه زده سالانو به ده نئدانی
نیه نی تا وه کو که ل بتوانی به ئا زادی ئیراده ی خسی
ده ربری و نوینه رانی خوی بو ده سه لاتی یاسا دانسان
هه لیزیری.

– سه ره ک کومارو جیکره که ی و نه نجومه نی وه زرانو داد-
ئای بالاو دادوه ری ئاشتی له لایهن نه نجومه نی نیشتمانیه -
وه هه لیزیردرین و مافی لایردنیشانی هه بی.

– هه لیزاردنی دیموکراتیانه ی نه نجومه نی نه مانه تسی
پایتهخت و شاره وانیه کان. نه نجومه نه کانی جوکمرانسی
محلی و سه روکه کانیان له لایهن دانیشتوانی به که
شاره وانی و ئیداریه ده ستیشانکرا وه کان.

ئهی روله کانی ئه له خه با تگیره که مان

ئهممه ریئای راسته قینه بو هینانه سه رکاری ده ولعتی
یاسا و ئا زادیه دیموکراسیه کان نهک ئه وه ی کسه
جوکمرانه کان ئیدعای ده که ن و کاری ساخته بریار ده ده ن
وهک بریاره کانی "لیبوردن" که به مه رچی بی هاوتسا
بارگران کراوه و هیچ جوهره زامنکردنیک ناکرنه خسه
تا وه کو راوه دونان و سوکایه تی کردن به ها وولایه کان
قه دهغه بکه ن. هه روا ئه وه ی ده رباره ی فره حزبی

رایانگمباند، که ریگه به و "حزبانهی" که له حزب —
 فه رمانره واکه بیان ده جن نه بی ریگه به حزبی تر ناده ن، له
 ده ستوریشدا به لانی که مه وه بو ماوه ی بیست سال —
 داها توو ش دیکتاتوری خویان زامنکردووه .

ده ولتی یاسا و نازانیه دیموکراسیه کان له یاسه ی
 حوکمرانه دیکتاتوره کاندا نایه نه دی ، به لکو له ریگه ی
 ناماده کردنی گشت هیزه زیندوووه گانی گهل و دوژمن —
 به دیکتاتوری له به ره یکی نیشتدانی به رفراوانسدا
 به ها وکاری هموو شه و هیزانه ی دوو جاری داپلوسو —
 تیرووری دیکتاتوری و ته نانه ت شه و هیزانه ی که له
 نیو خودی حزبی حوکمراندا ده بنه وه دینه شه نجام .

با پهره به خه بات بده یین له پیناوی ناماده کردنی
 هموو هیزه گانی گهل له پینا و رزگار بوون له دیکتاتو —
 ری و جبه جی کردنی جیگری دیموکراسی و بنیادنانسی
 ده ولتی یاسا و نازانیه دیموکراسیه کان و زامنکردنی
 مافه نه ته وه یبه گانی گه لی کورد له عراقدا له پیشه وه
 کان شوونومی راسته قینه و گهرانه وه ی عراق بو ریگی
 رزگار بخوازی عه ره ب، دژبه شه پیریا لیزم و زابون —
 و له پینا و ناشی جهان و پاراستنی ژبان له سه —
 زه وی .

سلاو له هموو هاوری و دوستانی قاره مانمان که له
 به ندیخانه و کرتوخانه گانی هموو نیشتمانه خوشه ویسته
 که ماندا له رووی دیکتاتوری و تیرووری خوینا ویسدا
 خوراکرن .

سلاو له پیشه ره که نه به زه گانمان .

سلاو له هاوړی و دوستانې په راځه نده و راگوپیزراوو به -
توپزی ناواره کراو، له شت ولاتاندا .
سلاو له کله چې خه باتگیری عراقمان به عه ره ب و کوردو
که مه نده ته وه کانه وه .
نهمری بو شهیده سدر فراهه کانه یی .
په پمان بی له بهر به رده و ام بوونی خه بات تــــ
هپانه دی نامانجه کانی له بنیادنانی عراقیکــــ
دموکراسی که شه دار .

ناوه راستی مارتی ۱۹۹۰

ده رباره یی عزنی پیشه وی چینی کر یکار و زه حمه تکیشانی کوردستان

له سهرده م، شهروندان، بیروباره یی مارکسیزم، لیفینیزم
به تابه ت، له ولاتانی، ئاسیای و ئه قریقار، شه ریگامی لاتینیدا
ده ولات و ئاوبانگه و لایه نگرینی زوری ههیه .
ولاتانیدا که بزوتنه وه کانی، بزگاریه ئازمی و پیشه گه وتنه
کومه لایمیدا له کوری جهنگی کلپه سیندا خه بات ده کن .
له کوردستانیش که به ده ستی، ئیمپریالیزم بهش بهش کراوه
که له کورد که ورتترین که لیک، ئهم جیهانه یه که هیشته
له بچوکتترین مافی نهنه وه یی و مروه قایمته یی بهش کراوه و
نهنه وتنیوه له ناو قهواره یی ده وله تیک، نیشتمانی سهر به خویندا
بژی . شهروش ههروا له کوری خه باتیک، بی پشوودا له
پیناوی هینانه دی مافه ره واکانیدا قوربانی ده به خشی .
ئا لیره وه یه دابه شهوون به ده ستی، ئیمپریالیزم، سیاستی
شوقینی، رژیمه دیکتاتوره کان کاریک، وایان خولانانده یه، شه
خه باتی، مایه بهش له دژی ئیمپریالیزم و رژیمه شه به ره سست و
دیکتاتوره کان و له پیناوی دیموکراسیدا بیهته شه رکیکی پیویست
و گرنه .

له گوردستانی عیراقیشدا، بیروباوهری مارکسیزم، لینینیزم بهناوگهلهکهماندا رهگ و رېشه‌ی قوڵی داکوتاوه و لایهنگیری زوره . چهندان ریکخراوه و گروپ و کومهله‌ی سیاسی، بهتایبهتی دوا‌ی شکستییه‌که‌ی ۱۹۲۵ شم بیروباوهریان په‌سند کردوه و باوهریان پی هیناوه .

شم دیارده‌یه بوته مایه‌ی پیخوژحالی شیوعیه‌دان، بهتایبه‌تی که‌هه‌لگه‌ی بلاو بوونه‌وه‌ی بیروباوهر و تیور به‌کانه به‌ناو کومه‌لانی خه‌لکداو شه‌ش به‌دوو رتیه له خه‌باتی شیوعیه‌کانی گوردستان و قوربانیدان له‌پیناوی بلا و کردنه‌وه‌ی شه‌م بیروباوهردا

جا شه‌متا پاش تیکشکانه‌که‌ی هیزه به‌ره‌دلیستکاره‌کانی عیراق و بزووتنه‌وه‌ی کورد له شای ۱۹۸۸ داو له هه‌له‌به‌رجسی ئیستاداو له شه‌جاسی شه‌ شکستیهدا، زور کمس باسی دامه‌زراندنی " حزبیک یان ریکخراویکی سه‌ربه‌خوی گریکاران زه‌حه‌تگیسانی گوردستان " ده‌کم .

هه‌ر له‌م باره‌یه‌وه چهند وتاریک له‌ روژنامه‌و گوژاره‌کاندا بلاوکرانه‌وه‌و هه‌ندی حاره‌به‌ جه‌شیک‌ی فراوانتر باسی دیتسه سه‌رباسی " حزبیک‌ی شیوعی بو سه‌رانسه‌ری گوردستان " و یاخود، له‌هه‌ر به‌شیکدا حزبیک .

هه‌ندی کمس له‌و باوهره‌دان که هه‌ر به‌دامه‌زراندنی شه‌م حزبه‌ پیشروه‌ ته‌واوی گیره‌گرفته‌کانی گوردستان چاره‌سه‌ر ده‌گریسن و مافه‌ نه‌ته‌وه‌ به‌به‌کانی گه‌لی کورد ده‌هینرینه‌دی و گریکار و جوتیارو روشنبیرانی شو‌شگه‌ر ده‌وریکی پیشروه‌یان لسه‌ خه‌باتدا ده‌بی . . بیگومان ده‌وری پیشروه‌و ته‌نیا به‌سه‌ دامه‌زراندنی شه‌و حزبه‌ نایمه‌ته‌دی، به‌لکوبو شه‌وه‌ ریبازیکی راست و کارو تیکوژسانی پی و جان و شیوه‌یه‌کی راست و

دروستی ریگوپیکسی پیوسته ۰۰۰۰ هتد .

ناشکرایه که دیارده سیاسیه‌کانی دنیا و کاتیکوریه‌گان و
تیگه‌یشتن و بیروباوهری ثایدیولویژی له باریکی راوستاو و
نمگوردا نین، بهلکو له‌باریکی کوران و پهره‌سهندنی
بهرده‌وامدام . دیاره بیروباوهری (مارکسیزم - لینینیزم) پیش
له‌باریکی نمگور و راوستاو و بهسته‌لوکدا نیه . بهلکو
له‌گشت بیرورا ثایدیولویزه‌کانی نیکه پتر توانای پهره‌سهندنی
هه‌یه و ده‌توانی وه‌لامی ته‌واوی شه و پرسیاره گرنکه و ثالوزانه
داته‌وه که شه سده‌یه و زیان ده‌یانخمه پیش .

شرکی پهره‌پیدانی مارکسیزم - لینینیزم له‌م بهره‌مسه‌ی
شیستاماندا، شه شرکه‌ی که بزوتنه‌وه‌ی شورشخوازی کر-
یکاران به‌را به‌ریتی لینینی مهن نه‌ستی پی کرد، شه‌وه
که‌ویته سه‌رشانی ته‌واوی حزبه‌شیوعی و کریکاریه‌کانی دنیا و
شه‌مانه له‌هه‌موو لایه‌نیکی تر توانای شه‌یه‌یان هه‌یه له
بهره‌وپیش بردنی شه شرکه و به‌جیگه‌یاندنیدا بهره‌وپیشه‌وه
بیگومان هه‌نگاوانان بو پیشه‌وه بهره و به‌جی گه‌یانندی شه‌م
شه‌رکه‌ش له‌گوشه‌ی لیکولینه‌وه و تو‌بزینه‌وه‌ی زانستیانه‌ی
راست و دروستی دیارده‌گانه‌یه ده‌بی، به‌ریگای تراوانکردنی
دیموکراسی و لیکولینه‌وه‌ی هه‌موو پیشیار و بیرورا و تیگه‌یشت
نیکی نوی و سه‌رندجان و تیگه‌یشتنی گمانی شه بهره‌مسه
له‌سه‌ر بناغه‌ی ریباز و به‌رنامه‌ی لینینی و تیوری شورشگیرانه‌ی
چینی کریکار . ثا لیره‌وه ده‌توانین له‌گوردستانیشدا باسی
دوزینه‌وه‌ی شیوازی نویی پیکرالکانیک و به‌خوداماتنیکی
نا و ریکخراوه مارکسیه‌گان بکه‌ین بهره و گه‌یشتنی
به‌کیتی شه ریکخراوانه له‌سه‌ر بنجینه‌ی به‌رزه‌وه‌ندی
چینی کریکار و زحمه‌تکیشان و ته‌واوی جه‌ماوهری گه‌لی

کوردستان که دوو چاری چه و ساندنه و هی دوو لایه نه هی بی
 نه ته و هی و چینایه تی بوونه ته وه .

وهك له پيشه وه گوتمان نه و دیار دده یی که له کوردستان دا
 زور که سان و روشنبیران و لایمن و حزب و ریکخراوی نوی غمن
 - بیروک بن یان که وه ره - بیروبا و هری مارکسیزم - لینینیزم
 به پیی تیکه یشتنی تایبه تی خویان له م تیورییه شورشگیریه
 په سندن ده کمن . مایه ی خوشحالی شیوعیه گانه شیوعیه کانی
 کوردستان نه و بیروبا و هره به اتاپوای خویان نازانن . باشترین
 به لکه ی توانای داهیندنه ی نه م تیورییه شورشگیریه
 شه و هی که کورو کومه لانی فراوانی خه لک نه م تیورییه
 مارکسیزم - لینینیزم په سندن ده کمن و بهری پیشاندهری کار و
 خه باتی خویانی نه زانن و له ناو خه لکیدا ریزو خوشه و یستیه کی
 زوری به ده ست خستوه .

به لام بو هر تیکوشه ریک یان ده ستو گرپ و ریکخراویک
 تنیا هینده بهی نه ناوی مارکسیزم - لینینیزم له خوی بنی
 بو شه و هی به لیها تووی و راستی نه و ناوه به قه د بالای بیری
 به لکو پیویسته نه م تیورییه شورشگیریه له هه لو یسته
 به کرده و هی نه و تیکوشه رو ده ستو گرپ و ریکخراوه سیاسیانه
 داره نگ بداته وه و له چاری سیاسی مه سه له نه ته و می
 چینایه تیه گاندا ، له بواری به کخستن و نایدیولوژیادا و پی
 به پیی گیانی نه م به رده مه به رجه سته یی و ده رکه وی نه مه ش
 له تاقیکردنه وه و خه باتی شورشگیرانه وه نه بی نا هینریتسه
 دی . نیمه له و با و هره داین گه توکو و توویژو مونا زه ره ی شاید -
 بولوژی و نووسینو بیر کرده و هه و کارکردن له م بواره دا ، بو
 خه باتی چینی کریکار و زحمه تکیشان و روشنبیرانی شورشگیر
 له ولاتکه ماندا به کشتی و له کوردستاندا به شیوه ی تایبه تی

قازانجی زوری نهی .

هر لهم بوچوونه، بوو، روزنامهی اشالای نازادی، شورگانی
 حزبی زحمه تکیشانی کوردستان له ژماره‌ی ۱۵ی تشرینی
 دووه‌می ۱۹۸۹ادا، هه‌روا روزنامه‌ی اشالا، شورگانی اشالای
 شورش) له ژماره‌ی کانوونی به‌که‌می ۱۹۸۹ادا، نووسیویانه و
 هه‌نگاو بدینن و سوود له تاقیکردنه‌وه‌ی هه‌ر حزبیک وه‌ر بگرن و
 له‌هه‌ر چاره‌ی جهنگ نیشتمانی و چینه‌ایه‌تیه‌کانی په‌نهد و
 تاقیکردنه‌وه بوخته بکمن .

نالیره‌وه‌و به‌پیی ئه‌م سه‌نگ و په‌وانه‌یه جه‌ند ئالوکم‌ور و
 په‌ره‌سه‌ندن له شیوازی ریکوپیکی ده‌سه‌لاتی بریار دراوی القسی
 کوردستان‌ای حزبماندا ، له‌جوار چیه‌ی حزبی به‌کرت‌سوی
 چینی کریکاری عیرا قداو به‌هاوئا هه‌نگی له‌که‌ل پیداویسته
 کانی خه‌بات و په‌ره‌پیدانی بزوتنه‌وه‌ی شورش‌گری که‌له‌سی
 کوردماندا ، ئه‌وه‌بوو ریکخراوی هه‌ریمی کوردستان پیکه‌سات
 و ده‌سه‌لاتی ئه‌وتوی پی درا که له‌که‌ل ده‌ورگیرانی
 په‌ره‌سه‌ندوی له کوردستاندا گونجاوین .

به‌پیی ئه‌و ده‌سه‌لاته‌ی له په‌یره‌وی نا و خودا پیسی دراوه
 ریکخراوی هه‌ریمی کوردستان له ناوه‌راستی سالی ۱۹۶۹ دا
 به‌که‌مین گونگره‌ی خوی به‌ست و له‌م‌گونگره‌یه‌داو له‌سه‌ر
 روشنایی تایبه‌تمه‌ندییه‌کانی وه‌زعی کوردستانی عیــــراق
 و به‌رنامه‌ گشتیه‌که‌ی حزب، به‌رنامه‌یه‌کی تایبه‌تی بهــــو
 ریکخراوی هه‌ریمی کوردستان بریار دراو ئه‌وه‌ش ره‌چاو کــــرا
 که حزب وه‌ک ریکخراویک به‌کیته‌ی ئایدیولوژی و ریکوپیکی
 هه‌یه‌و په‌یره‌وی چینی کریکاری عیرا قه .

ئه‌م‌روش له‌م سه‌رده‌مه‌ی ئیستاماندا ، له‌روژگاری په‌ریسترویکا
 داو به‌ پیی په‌یه‌ندی له‌که‌ل ئه‌و ئالوکوره شورش‌گیریه‌ی له

سوقیت و ولاتانی دیکه‌ی سوسیالیستی و له‌دنیا‌دا بترقه‌راره،
 كهليك هه‌لوپست و بیرو‌راو بو‌چوونی سیاسی خراونه به‌سهر
 باس و لیورده‌بوونه‌وه‌و پیدا‌چوونه‌وه‌و له‌سهر شانوی جیهان و
 له‌خه‌باتی حزبه شیوعی و شورش‌خوازه‌کاندا، چ له ولاتانی
 سوسیالیستی یاخود له بزووتنه‌وه‌دی کریکاری بی بنیای سهر‌مایه
 داری؟ له "جیهانی سیه‌م" دا ئالوگوری زور قوول و به‌ریسن
 روو نهدن .

شیوعیه‌کانی عیراق له‌م ئالوگوره به‌دوو‌رنین، چ له
 باره‌ی واقیع یاخود له‌رووی بیرو‌رای سیاسی که ده‌بی له‌گه‌ل
 په‌رسه‌بننی واقیعه‌که‌دا به‌ره‌و پیش هوا، له‌به‌ر شه‌یه
 روو‌به‌رووی ئه‌رکیکی گه‌وره‌و گران بوونه‌ته‌وه که شه‌یه
 باش تیگه‌یشتنی هه‌موو شتیکی نویبه‌و حالی بوونی نده‌رولئو
 کاکلی نوی بوونه‌وه‌و ئالوگوره‌کانه‌و دوور له‌شیوانه‌سن و
 ئاو‌مژوو‌کردنه‌وانه‌ی هه‌ست بی نه‌کرین .

ده‌رباره‌ی مه‌سه‌له‌ی دامه‌زاندنی حزبی پیش‌ره‌وی کریکاران و
 زحمه‌ت‌کیشانی کوردستان بیرو‌رای خویان ده‌ربریوه .

خوینهرانی شه‌و دوو وتاره نمتوانن هه‌ندی بیرو‌راو بو‌چوونی
 هاوبه‌ش له هه‌ردوو‌کیاندا هه‌ست بی بکهن، شه‌گه‌رچی هه‌ندی
 لایهن هه‌ن هه‌ردوو‌ولا بیان له‌سهریان ریک نه‌که‌وتوون . بیک و‌مان
 بوونی هه‌ندی جیا‌وازی له بیرو‌راو بو‌چوونیان له‌م یان له‌وه‌و
 مه‌سه‌له‌یه‌دا شتیکی ئاساییه‌و ده‌گری له‌دوار و‌ژدا بواری شه‌و
 ناکه‌کیانه ته‌نگه‌به‌ر بکرینه‌وه‌و بگه‌زه خانی هاوبه‌ش و شه‌جا .
 می وه‌ک یه‌ک .

ئالای شورش بیرو‌رای خوی به‌م چه‌شنه دیاری کردووه :

ده‌بی شه‌م ریک‌خراوه . مه‌به‌ست له حزبی پیش‌ره‌وه دان بنی
 به‌وه‌دا که مه‌سه‌له‌ی کورد له عیراقددا له ریکه‌ی دیموکراسی

بوونی دهه‌لانی ناوه‌ندییه‌وه چاره‌سەر ده‌گری. ده‌بی له‌پیناوی
 ئەم ئامانجەشدا خەباتی بی پشوو دوویات بکریته‌وه، ئەمەش
 لەناو قەوارەیی بەکیتی سترا تیزی و ریکوپیکی لەکمل حزبیی
 چینی کریکاری عیراقدای له‌ پیناوی روخاندنی ده‌هه‌لاتیی
 ناوه‌ندییداو بو دابینکردنی مافی بریاردان، چاره‌نووسی گەلی
 کورد.

ئەو‌هی ئەم روژنامەییە باسی کردووه لەکمل ریباز و بوچوونیی
 حزبمان و ریکخراوه‌کەیی له‌ کوردستاندا (ریکخراوی ههریمی
 کوردستان) ئەگونجی و حزبمان زور دەمیکه مافی بریاردانیی
 چاره‌نووسی بو گەلی کوردمان پەسەند کردووه، ئەگەرچی بریار
 دانی مافی چاره‌نوویی نەبوته دروشمیکیی روژانەیی ریکخراوی
 ههریمی کوردستان، ئەمەش بەهوی هه‌لومەرج و پارەنگیی
 هیزه‌گانه‌وه له‌ گورمه‌پانی خەباتی ئەروماندا.

بەلام روژنامەیی (ئالای ئازادی) ئورگانی حزبی زەحمە
 تکیشانی کوردستان دەلی:

" ئەم حزب و ریکخراوه‌ییە بە ئامانجی بەکختنی هیزه‌گانی
 بەک ته‌وژمی فیکرییە له‌ کوردستانی عیراقدای ئەمەش
 نە چیگرو نە ته‌وه‌ریکە (محور) له‌ نژی هه‌ج هیز و تیپیکیی تر
 ئامانج زالبوونه بەسەر پەرت و بلاوی هیزه‌ چه‌ره‌وه مارکسیە
 گاندا؟ بو بەکختنیانە له‌بەک قەوارەدا تا دەوری میزووویی
 خوی له‌ رەوتی خەباتی گەله‌گەماندا بگیری و ئەو قەوارەییە
 له‌ بوچوونی فیکری و چینایدنی و سریشتی بەرنامەیی‌سیاسی‌وه
 چوارچیوه‌یکیی سیاسی بنه‌رتییە "

ئالای ئازادی له‌ شوینیکی تر دا دەلی:

"بەر ئەو ئەمرو زور پیویستە فراوانترین موانعەش
 و گەتوگە له‌ پیناوی دامەزراندنی حزبی پەشرووی کریکاران و

زحمه‌تکیشانی کوردستان دهست پی بگری تا شان به‌شانی حزبی
چینی کریکاری عیراق و گشت تیپه مارکسیسته‌کانی تری ولات
له تیکوژاندا نژی سرمایه‌داری فرمانبره‌واندا دهوری خـوـی
بگیری و دهسلاتی شورشگیرانه‌ی کریکاران و زحمه‌تکیشان
داسه‌پینی و ولاث بره‌و سوسیالیزم بباو گه‌لی کوردیشـ
ته‌واوی مافه نهنه‌وه‌بیه ره‌واکانی به‌مانی چاره‌نووسیشـه‌وه
په‌یره و بکا".

له‌وه‌لامی شه‌و پرسیاره‌دا که‌ تا‌یا شه‌و حزبه قه‌ومی ده‌بی
یان ناو بو شه‌وی هیچ شیلتیباسیک لای احزب و ریک‌خراوه،
پرولیتاریه‌کانی دیکه‌ (دروست نه‌بی: اثالای - نازادی) ده‌لی:
"دام‌زراندنی شه‌م حزبه له‌سه‌ر بنچینه‌یه‌کی قه‌ومی نابـی
وه‌م هندی ده‌یان‌ه‌وی لیکه‌ بدنه‌وه، بوونی شه‌م حزبه‌ش هیچ
شیلتیباسیک له‌گه‌ل حزبه پرولیتاریه‌کانی دیکه‌ی عیراق دروست
ناکاو له‌سه‌ر حسابی کم‌س نابی و جیگری کم‌س نابی، تاقیکرد
نه‌وه‌ی فرم‌حزبیتی و به‌تاییده‌تی له‌بوونی حزبه مارکسیه‌کاندا
له ولاتانی فره‌نه‌ته‌وه‌دا راستو دروستی قه‌کانمـان
ده‌سه‌لمینی".

جا له‌باره‌ی شه‌م بو‌چوونه‌شه‌وه و اباشه‌و پیویسته نیمه‌ش‌بیرو
رای‌خومان له‌باره‌ی لیتیکه‌یشتن و بو‌چوونی وتاره‌کـه‌ی
اثالای نازادی) پرسیاریک بینینه‌کابه‌وه.

شا‌شکرایه که‌ تا‌ ئیستا نه‌توانراوه هیزه‌کانی به‌ک ته‌وژمی
ثایدیولوژی له‌ کوردستانی عیراقدا له‌ جوارچیوه‌ی به‌ک به‌ره‌ی
تایبه‌تیدا کو‌بک‌رینه‌وه، جا ناخو ده‌توانری له‌ هه‌لومه‌رچی
مه‌ه‌زوعی و زاتی ئیستا‌ذا هه‌موو شه‌و هیزانه له‌ تاقه‌ یـه‌ک
حزبدا کو‌بک‌رینه‌وه؟ شه‌م پرسیاره سه‌بارته به‌هه‌موو ریبـانـو
ته‌وژمه فیکریه‌کانی تریه‌ش ده‌گری.

لیردها پرسیاریکی تریش سر ههلهدها ناخو شهو حزبهی که هیوای دروستکردنی دهگری، یاخود هندی هنگاوی سههتایی بو دروست کردنی تراوه اشان بهشانی حزبی چینی کریکاری عیراقی خهبات دهکا، یاخود لهناو شهو حزبهدا (واته حزبی چینی کریکاری عیراقی) بی گنیدانه شیوهی ریکختنی لهم حاله ی دواییدا ۱۴۰۱.

شکر شه حزبه لهسر بنچینهیهکی قهومی نایی ..... لهراستیشدا نایی واتر بی ۰۰۰۰ کهواته بوچی باسی افره حزبی حزبه مارکسیهکان له ولاتانی نهنهوهی جوربهجوردا دهگری، لهکاتیکی که هیشتاله ولاتانی فرهنهتهوهدا هر تنیا یهک حزبی پیشروهی چینی کریکار ههیه و کهرت بیون رووی نهداوه و یان زیاتر له حزبیکی شیوعی له ولاتانی فرهنهتهوه لهسر بناغهی قهومی دروست نهووه، بهلکو شهوهی بووه لهسر هوی دیکهی جوربهجور بووه، وهک ناکوکی و جیاوازی سیاسی و فیکری لهباردی زور بابهت و تیزهوه بو نمونه لههفتندی ولاتاندا جهند حزبی شیوعی لهناو رولهی یهک نهنهدها ههن نمونهی زوریش ههن سهبارت بهبوونی یهک حزبی شیوعی یهکرتبو له ولاتانی وهک فرهنساو بهریتانیا و نهامریکا و پورتوگال و شپانیا و ئیتالیا و ۰۰۰۰ هتد ۰ شکر چی شههم ولاتانه فرهنهتهوهشن تهناوت له یهکیتی سوئیت تاقه یهک حزبی شیوعی ههیه که شهوش حزبی شیوعی به له یهکیتی سوئیت و بهرکردنهوهی فرهجوری سیاسی بو ریگههانی دروست کردنی حزبی دیکه نهک شیوعی ههروا پرسترویکا بهرپهرجی فیدرالی نایهوه لهبارهی ریکختنی حزبییهوه و نههق سهه حزبی شیوعی له یهکیتی سوئیت و بهیوهندی لهکامل حزبه شیوعهکانی کوماره سوسیالیستهکاندا.

لیردها شایانی باسه لهم باره یه وه بلینن که دهی خو دور
 بخریته وه له لاسایی کردنه وه و نقلی میکانیکی و وهك به کیو-
 ون لنو مهسه لانه دا، بنتایبته له کمال شه وهی له یه کیتی سو قیت
 رو وده دا و شه و ژالو گوره ی له وی نه کریو، شه وهی پیویسته لسه
 شیه و ری و شوینه کانی حزبه کانی نیمه دا به ره و پیش چون و
 گورانی به سر دا بیت، حزبی شیوعی له یه کیتی سو قیت حز
 بیکی فرمانده وایه و دهیان ساله سوسیالیزم بنیات دهسی،
 به لام له ولاتی نیمه دا، حزب و پیشروه سیاستیه کانی
 گه له که مان، له وانتهش حزبی شیوعی عیراق له نژی دیکتاتوری
 شوینی خبیات دهکن که نوینمیری به رژه وه نندی بورژوازی بیرو -
 کراتی و مشه خوره .

پرسیاریکی تریش لیردها دیته پیشه وه: آیا هر شه و نه
 به سه بگوتری "بوونی شه حزبه هیچ نیلتبایک له کمال
 حزب وریکخراوه پرولیتاریه کانی عیراق دروست ناکسا" و
 له سر حیسانی کمی نابی و جیگری هیچ حزبیکی تر نابی؟
 نیمه له و با و ره دا این نامازه کردن بو شه مهسه له یه شتیکی
 چاکه و شیجابیه، به لام شه بهمن نیه بو پیکهینانی حزبیکی
 لهم جو ره، پیویسته خالی به ره کی لیردها له بیر نه کسری
 شه ویش دووپات کردنه وهی پیویستی یه کیتی ریکستن و ثایدیو
 لوژی حزبی چینی کریکاری عیراقه، بو شه وهی بتوانی شه که
 نیشتمانی و چینایه تیه کانی خو بیاته به رو خباتی چینی
 کریکارو زحمه تکیشان و روشنبیرانی شورشگیر لسه
 به رانسه ری عیراقدا راهبریتی بکا تا له هم موو چه شه چه و سا -
 نده وه یه ک رزگار بین و هلو مەرچو پیدا ویسته کانی
 دابینگرنی مافی چاره نووس بو گه لی کوردو مافه نه ته وه ییه -
 کانی که مایه تیه کان بیتهدی، ها شه که ره شه و حزبه ی نیاز وایه

پيك بهینریت حزبیکی مارکسی - لینینی راسته‌آینه‌بسی
 و به لیساتوویی بتوانی سرکردایهتی، خباتی کریکاران و
 زحمه‌تکیشان و روشنبیرانی شورشگیری کوردستان بکس او
 نامه‌ی میژوویی ثم جینه بگه‌ینه‌نیتته چی، بوچی نه‌بی "جیگری
 که‌ی نه‌بی" ؟ راست وایه بی -

ثیمه شیوعیه‌کانی کوردستان، لهو باوه‌ره‌داین نابی حزبی
 چینی کریکاری عیراق، حزبی کریکارو جوتیارو روشنبیرانی
 شورشخواز، له‌سر بنجینه‌ی قهومی، یا ثابین و ناوچه‌گه‌ری
 پهرت و بلاوبگه‌ینه‌وه، به‌لکو، پیویسته به‌هموو توانامان شهو -
 لی چه‌سپانندن و بته‌وکردنی به‌کیتی خباتی نیشتمانی و
 جینایه‌تی کریکارو زحمه‌تکیشانی هردوو نه‌ته‌وه سره‌کیه‌کی
 عه‌ره‌ب و کوردو هموو که‌مایه‌تیه‌کان بده‌ین، شهو شیوه‌ی ریسک
 خستنه‌ش نه‌بی به‌کیتی راسته‌آینه‌وه به‌کرده‌وه دهربری نسسه‌ک
 بو رواله‌ت و روخاربی .

ثیمه له کاتیکدا ژالای نیشتمانی‌په‌روهری و نه‌ته‌وه‌په‌روهری ،
 راسته‌آینه‌وه نیونه‌ته‌وه‌بی پرولیتاریامان به‌رزکردوته‌وه، هیج
 ناکوکیه‌ک له‌نیوان ثم دوو لایه‌نه‌ی دروژمه‌که‌ماندا نابین و
 شهو دوویات ده‌که‌ینه‌وه که نیشتمانی‌په‌روهریش راست ودروستی
 شیوعیه‌کانی کوردستان و هموو عیراق له‌نیونه‌ته‌وه‌بیانسه‌دا
 به‌رچه‌سته‌یه‌و به‌پیچه‌وانه‌شه‌وه راسته . نیشتمانی‌په‌روهری و نیو
 نه‌ته‌وه‌بی دوو رووی یه‌ک مه‌سه‌لمن . مه‌سه‌له‌ی ژازادی و دیموکرا -
 سس و رزگاربوونی زحمه‌تکیشان له چه‌ساندنه‌وه‌بزووتنه‌وه‌ی،
 کومونیستی و کریکاری جیهان شه‌رو به‌چه‌شنیکی زور قوولترو
 به‌رینتر ده‌روانیتته بزووتنه‌وه‌ی‌گه‌لانی چه‌وساوه‌ی ئاسیا و شه‌ر -
 یقا ؟ شه‌ریکای لاتین، چونکه بزووتنه‌وه‌ی ثم گه‌لانیسه
 هاویه‌مانیکی سره‌کی و راسته‌آینه‌ی خباتی پرولیتاریایه .

هینانهدی کومه‌لیکی سوسیالیستی، شه‌مه‌ش به‌بی بوونی حزبی
به‌گرتووی سه‌به‌خوی هه‌وو جینی کریکار له عیراقتدا
نایه‌ته‌دی.

به‌لام شه‌ بیرورایه‌ی که له‌گوشه‌ی جوداگردنه‌وه‌ی توانسه‌ای
تیکوشه‌رانه‌ی کریکار و زه‌حه‌تکیشانی کوردستانه‌وه، له‌خه‌باتی
هه‌وو جینی کریکار له عیراقتدا، ده‌روانیته‌ مه‌سه‌له‌کسه،
به‌ بیرورای شه‌مه‌ بیرورایه‌کی راست نیه.

کریکاران و زه‌حه‌تکیشان و روشنبیرانی شورشگری کسورد
و روله‌ی که‌مه‌نه‌ته‌وه‌کان، شه‌مروکه له مه‌لبه‌ندو فابریکه‌وه
دامه‌زاوه‌ی به‌هه‌م هینه‌رانه‌ی سه‌رانسه‌ری عیراقتدا ج له‌سه‌او
کوردستاندا بیان له‌به‌وه‌وه‌ی کوردستان کارنه‌که‌ن.

هه‌روا به‌رژه‌وه‌ندی چینه‌یه‌تی شه‌و کریکارانه، له‌که‌ل به‌رژه‌وه
ندی کریکارانی دیکه‌ی ولاتدا وه‌ک به‌ک و کونجاون وه‌مه‌وو
کریکاران ویرای جیاوازی نه‌ته‌وه‌پیان له‌لایهن به‌ک ده‌سه‌لاتی
نیوه‌ندییه‌وه ده‌چه‌وسیندرینه‌وه.

شاخو ده‌گری به‌رژه‌وه‌ندی کریکار و زه‌حه‌تکیشانی کوردستان
له به‌رژه‌وه‌ندی کریکار و زه‌حه‌تکیشانی ناوچه‌کانی دیکه‌یه‌ی
عیراق له‌بواری خه‌باتی هاوبه‌ش له‌پیناوی دیموکراسی
مافه‌کانی مروف و کوتایی هینانی باری نا‌ئاسایی ولات و له
پیناوی ناشتی و سوسیالیزمدا لیک جودا بگرینه‌وه، چجایی
بواری کاروباری نه‌ئاسایی و مافی مانگرتن و به‌شداریی کریکار
ران له شه‌نجومه‌نه‌کانی به‌ریوه‌بردن و خه‌بات له‌پیناوی زیادگرتن
ندی گری و زامنیتی کومه‌لایه‌تی و دابینگرتنی مافی خانسوو
وه‌گرتن و نیشه‌جی بوونی کریکاران و دانانی یاسای نویسی
کار و ده‌یان داخوازی تر؟

دیاره‌ باسگرتنی شه‌م راستیانه‌ هه‌ج له‌و راستیه‌ روونه‌ ناگوه
ری که شه‌وبش تابه‌ته‌ندییه‌کانی باری کوردستانه‌و بوونی

چەوساندنەوهی نەتەوهییە . شەرعییەت و رەهوائی مەسەلە ی کورد . دو زور مەسەلە ی دیکە کە لە لایەن شیوعییەکانەوه ناسراون و دەخرینە پیش چاڕ . ئالیرەشەوه شیوعییەکانی کوردستان لەوه باوەرەدان کە نابێ خەبات و کارکردن بو هینانەدی ئەم ئەرکە کەبرەییە ، لەزووکەوه دەست پی یگریتەوه ، بەلکو دەبـیـ لەیووه دەست بەدەینی کە بیی کەیشتووین و لە واقعیی کورد . ستاندا لەبەرچاوه . ئەویش ئەوهیە ریکخراوهکانی هەریمی کوردستانی حزبمان . حزبی شیوعی عیراقی . دەیان سالە جوونە کوری تیکوشانی نیشتمانی و جینابەتیەوه و شـم ریکخراوانەش وەک ریکخراوهکانی دیکە ی حزبهکە ی ئەهه و سەلام عادل و حمیدەری لەراوهستاندا رووبەر ووی رەشەبـای تیروور و داپلوسین و نسکوو تیکشکان ، لیپاتووپی و ئازایەتی و نەبەزییان سەلماندووہ .

بیگومان قەسە باسی هەندی لایەنی روشنبیران دەر بارە ی ، ئەم مەسەلە یە " دامەزراندنی حزبیکی مارکی لینینیـ بە هەموو کوردستان ، یان بو هەربەشیک " بەدوور نیی لـه کارتیکردن و ئەنجامەکانی ئەم تیکشکانە ی ئیستا تووشـی بزووتنەوهی کوردانی عیراق بوو (۱) .

ریکخراوهکانی هەریمی کوردستان نزیکە ی نیو سەدهیە سە چەشنیکی کاریگەر لە هینانەدی سیاسەتی لینینی حزبماندا دەر بارە ی کەلی کورد بەشدارە و لە بزووتنەوهی رزگاربخوازی ، کورددا دەوریکی دیار و بەرچاوی هەیه و ئەمروش شان بەشانـی حزبه کوردستانیهکانی تر لەبەرە ی کوردستانیدا بەشدارە (۲) . ریکخراوی هەریمی کوردستان میژوووبهکی خەباتی دوور و دریزو سەر بەرزانی هەیه ، کادیری شارەزا و هوشمەند و خاوەن تاقیکردنەوهی هەیه ، ریکخراوهکانی بەهەموو لایەکی کوردستا

ندا بلا و بوونه تهوه و له ناو چه ماوه ردا پشتگیری نهگری و دهسه لا
تداره و زیانیش راستی سیاسته که یه سلماندووه . شهسروش
شایانی شهوهیه لهسه ر روشنایی په ره سه ننده کانی مهسه لهسه
گورد که بوته مهسه لهیه کی نیوده وله تان و رای گشتی چیه تان
زورتر بایه خی پی هدا ، شایانی شهوهیه شوینی شایسته ی خوی
بگری و نه ورگیرانی میژوو یه لهسه ر کرده یی جینی کریکاروره
نجده رانی کوردستاندا بدینی و رولی کاریگری له بزوو تهنه وه ی
رزگاریخوازی کورددا هه یی .

راستتر وایه بیر له وه بگریته وه که ریکخراوه کانی
کوردستانی حزبی شیوعی عیراق په ره یان پی بدری و ریگه ی
گونجاوتر بدوزریته وه بو شهوه ی نه ورگیرانی ریکخراوی
هریمی کوردستان و لیژنه ی سه ر کردایه تی گه وره و گرانته
بی و بیر له فراوانکردنی دهسه لاتی بگریته وه و شیوه ریکخته .
نیکی گونجاوتری بو بدوزریته وه که له کهل شه ر که کانی
سه رشانی شه ریکخراوه ی هدا بگونجی .

بو رویشتن بهم ریگایه دا و بو هیئانه ی شه م نامانجه
پیویسته زیاتر بایه خ بدری و خو ناماده بگری بو پیکهینانی
کونکره کانی ریکخراوی هریم له کاتی دیاریگراوی خوبانسان
دانانی بهرنامه یه کی نه ته وه یی تایبه تی لهسه ر بناغه
بریاردانی مافی دیاریکردنی چاره نووسی که له ی کوردو یه کیتی
نه ته وایه تی . دیاره هه یی شه م بهرنامه یه له کهل شه ر له نامانجه
کانی شیتای خهباتی کوردستان و له کهل واقع سیاسی و
ثابوری گوه لایه تی شیتای کوردستاندا بگونجی .

پیویسته کومیتیه کی ناوهندی یان شه م جو منیگی نیشتمانی
هه یی بو سه ر کرده یی ریکخراوی هریم یان بوونی شیه
ریکخستنی گونجاوتر تا بتوانی ته وای مارکسیه کان و شه

کور و کومهل و گروپ ریگخراوانه‌ی مارکسیزم - لینینیسم - په‌سند ده‌گهن که ببینه رابه‌رو ری‌نوینی زانستانه‌ی گسار و خه‌بات، کوبکاته‌وه، بو‌گه‌یشتنه‌وه و نامانجه‌ی (ثالای ژا‌زادی) له‌ژماره‌ی نا‌وبرا‌ویدا با‌تیه‌دا "نامانجی به‌شداری گسردن

له‌جیگه‌یه‌کی دیار و شایسته‌وه له‌تیک‌وشانی رزگاری‌خوازی‌گه‌لی کوردماندا له‌پیناوی هینانه‌دی نامانجه‌وه‌یاکانیدا به‌مافی دیاری‌کردنی چاره‌نووسیشه‌وه" و تا‌ده‌وریکی دیار و پیش‌ره‌وانه له‌خه‌باتیه‌وه‌ما‌و‌مری‌گه‌له‌که‌ماندا و له‌نا‌و‌به‌ره‌ی کوردستانی - داو له‌پیناوی فراوان‌کردنی ریگخرا‌وه‌کانی ههریمی کوردستان دا ببینی.

ئهم‌ئهر‌گه‌ش له‌سەر بن‌چینه‌ی بوونی به‌ک‌به‌یر‌ره‌وی نا‌وخ‌وی به‌گ‌گرت‌وو‌نه‌بی، که‌ئهو با‌وه‌ر‌انه‌ی با‌سمان‌کردن به‌ر‌جه‌سته‌بکا، نایه‌ته‌دی‌جا سه‌ره‌رای تایبه‌تم‌م‌ندیه‌کانی کوردستان، ئه‌ندامه‌نی حزب و نیوه‌ندی دیموکراسی و ره‌خنه‌و ره‌خنه‌له‌خو‌گرتن هه‌موو شیوعیه‌کانی نا‌و‌عیراق، ده‌گ‌ریته‌وه‌و به‌کی‌تی‌شایدی‌ولوژی و ری‌کو‌پیک‌ی‌حزبی‌چینه‌ی کری‌کاری هه‌موو عیراق و به‌کی‌تی له‌گه‌ل ریگخرا‌وی شیوعیه‌کانی کوردستاندا، شیوه‌ی ری‌گ‌خ‌س‌تنه‌که‌ی هه‌ر‌چون‌بی، له‌بوونی به‌ک‌به‌یر‌ره‌وی نا‌وخ‌وی به‌گ‌گرت‌وو‌دا به‌ر‌جه‌سته‌ده‌بی. خو‌ئهو‌ده‌ر دوو به‌یر‌ره‌وی نا‌وخ‌و‌بین، ئه‌وا له‌را‌ستیدا مانای بوونی دوو حزبی جیا‌واز‌ده‌بی.

به‌بر‌وای‌ئیمه‌ئهمه‌به‌ری‌گای‌را‌ست و کون‌جا‌وی‌کو‌کردنه‌وه و به‌گ‌خ‌ستن و سه‌ر‌کر‌ده‌بی‌کردنی هوش‌مه‌ندترین کری‌کار و زحمه‌ت‌گیشاتی کوردستان. له‌لایه‌کی‌دی‌که‌وه‌هیزو کومه‌له‌مارکسیه‌کانی‌تر، وه‌کو‌تر بل‌یمن‌هیزه‌چه‌یره‌وه‌کانی‌کورد‌ده‌توان‌سن له‌به‌ره‌یه‌کی به‌گ‌گرت‌وو‌دا خو‌بان‌به‌گ‌خ‌من و حزبی‌ئیمه‌ش‌را‌سته‌و

خو و له‌ریگه‌ی ریکخراوه‌کانی هه‌ریمه‌وه ناماده‌یه به‌سـ و
هاوکاری و لایه‌نگیری و ریکخستنی کاروبار له خه‌باتـدا
دژی دیکتاتوری و له‌پیناوی پته‌وکردنی بهره‌ی کوردستانیدا و
بو هینانه‌دی بهره‌یه‌کی به‌رفراوانی دیموکراسی بو هینانه‌دی
دیموکراسی بو عیراق و مافی بریاردانی چاره‌نووس به‌سـ و
که‌لی کورد .

هه‌و‌النامه‌ی کتێب

هاورپیان و خوینهرانی هیژا

گوشاره‌که‌مان به‌شی گفتوگو و ده‌مه‌ته‌قیی ئاواله کردوو به‌سـ هر
راپورته‌که‌ی ئهم دواییه‌ی که‌مینه‌ی ناره‌ندی حزبی شیوعی عیراق
که‌ به‌م ناو‌نیشانه‌یه " به‌پینا و راه‌اندنی هیزه‌کانی گـه‌ل
بو به‌خێ گه‌یانندی ناشی و حیکریکی دیموکراسی " .
ها هر بابته‌تیکتان ئهم باره‌یه‌وه هه‌یه بومانێ ره‌وانه بکه‌ن و
به‌سویاسه‌وه بلاوی ده‌که‌ینه‌وه ۰۰۰ چاره‌روانی به‌شداریتانین .

مهمی کورد پپوئستی بچاره رکردن هسپه

رحیم عجبینه

مهمی کورد به کیکه له مهمه له درگرتوو هکان له ه
جیهانی شه روداو تاوه کو شیتاش چاره هریکی
دیموگراتیانه ره وای نه دیتوتته وه له سهرووی هه ووشیانسه وه
دهیان ساله بوته به کیک له دیاردهکانی شه و تنگ وچه له مهیه
له روزهلانی ناوهر استدا هیه ۰ شم مهمه له به نزیکی ۲۰ - ۲۵
ملیون مروف دگریتته وه، که به همزاران ساله، وک که لیکسی
خاومن خاک و زمان و روشنبیری و داب و نه ریت و سایکولوژیای
خوی و به شداریکردنی له پیشخستنی شارستانی مهژووویسی
ناوجه که دا له سهر خاکی کوردستاندا دمژین.

دابه شکردنی کوردستان له نیوان شیمپراتوری عوسمانی و
فارسی له سهدهی شانزهمه مدا و مانه وهی میرنشینه
فیودالیهکان تاوه کو سهرفتای سهدهی بیستم و سهپانندن
شه و بهیمان و ریکه و تنانیهی له نیوان ولاتانی شیمپریالیزمدا
پاش به که مین جهنگی جیهانی به سترا بو خوشپانندن به سهر

ولاتی روز ههلاتی ناوه راست و سامان و نهوت و بازار و پیگه ستراتژییه گرنه گهی، شهانه هه مووی لهم سه ده یه ساندا بوونه هوی پارچه پارچه کردنی کوردو کوردستان له نیوان تورکیا و عیراق و شیران و شه ده ولتانهش حاشایان له مافی بریاردانی چاره خونوسینی شه گه له کردوه، له کاتی کدا گهلانی گه وره و بچووکی جیهانی سییم ولاته گانیان رزگ ارکراوه و ده ولتانی نیشتمانی خویان دامه زران دووه .

تابه جوره کوردستان و له کیانیکی نته وهی و سیاسی که له نیو ده ولتانه دانی پیدا بنری، بیه نه هات . له شاکامی دابه کردنی له نیوان شه و سی ولاته ی روز ههلاتی ناوه راستدا، هه پارچه یه له و پارچانه خراشه پال شه و ولاته ناو براوانه، ناوه گه له یه که یه کی نابوریدا له گهلاندا بیه بگر نه وه .

له مه وه کورده کان دوو چاری شه میکی دوو لاینه بو شه وه و ده بیته وه، له لاینه حکومته کوله په رسته شو قینی شه کان دوو چاری چه وساندنه وهی نته وهی ده بیته وه له هه مان کاتدا، چه ماوه ری گهل له گهل چه ماوه ری نته وهی شه ده شه و که منته وه گاندا به ده شه چه وساندنه وه و داپلوسینی تازاد بیته سیاسی هکان و پیشیل کردنی مافه شه ره کیه گانی مروق شه وه ده نالین . به لام شافرمی کورد، چه له و چه وساندنه وانه شه و دوو چاری جیا و از کاری شه ز په رستانه شه ده بیته وه .

کورده کان له شالوی به عمر ب و به تورک و به فارس کردن و سیاستی تواندنه وهی نته وهی رزگ اریان شه ووه . هه شه و له بو نمونه له عیراقد، پاش شه وهی له ناو چه گانی کوردستاندا زمانی کوردی له پال زمانی عمر پیدا بوو به زمانیکی رسمی و له دامه زراوه حکومتیه گاندا و له بواری فیر کردن و قوتابخانه شه رماتی و ناوهندی و ناماده یه گاندا به کار ده هیرا، به لام

ژمارهیهك له شارو گوندهكان لهم كاره پەشیمان بوونهوهو قوتاب
 بخانهكان داخراو وتنهوهی وانە بەزمانی كوردی قەدەغەكسراو
 هیزه كانیی ئەمن ناوی چەندان شەقامو كولان و پێگەیی بازوگانی
 بەتویزی كرده ناوی عەرەبی . هەروا چوونه ریزی حزبی بەعسی
 عەرەبی - نەتەوهیی - كه حزبی فەرمانرەوايه له عیراق بەسەر
 هاوولاتیانی كورددا سەپیندرا . دەسەلاتداران لەكاتی
 وەرگرتنیان له زانكوكاندا هەلوێستیکی جیاوازكاری لەژێبان
 بەكارهینا . هەروەك ئەوانەیی كه گومانی چوونهریزی ئێـه
 ریکخراوه سیاسی و دیموکراتیانی سەر بەحکومت نین لـه
 کارکردن لههیزه چهكدارهكان و فیرکردن و دامەزرارهكانی
 راگەیانن بی بەش کراون . . . . . هتد .

پهيوهست لهكەل ئەم دابەش بوون و چوونهپالیهك
 پهيوهندییه كومهلایتی و روشنبیرهكانی گەلی كورد وەك نەتە
 وهیهکی گچكه لهكەل ئەو نەتەوهیهی لهگەلیدا دەژی سەری هەلدا
 و پیشكەوت . بەمەش یارمەتی روشنبیری ئیسلامی و نەرتی
 وئاین و میژووی هاوبەشی داوه . لەهەمان كاتیشدا كوردهكان
 لەهەموو پارچه دابەشكراوهكانیدا پهيوهندی خیزانیتی و رەچه
 لەكایەتی و تارا دەیهکی كه مەیش پهيوهندی ئابوریان پاراستووه .
 لەراستیدا ئەو سنووهی لەنیوان عیراق و توركیا و ئیراندا
 هەبە لەئاست پهيوهندییه كومهلایتیەكان و تەنانەت لـه
 ئاست پهيوهندی خەباتگێرانهو سیاسیانهیاندا كۆسپێکی وای ،
 نەخولقاندیوه .

وهك ئاكامیكی مەنتقیانەیی ئەم گورانكاریهی ، خەباتی
 گەلی كورد لەژی سەمی نەتەوایتی و لەپیداوی دانان بە
 مافی بریاردانی چارەنووس و بەگەرتوویی نەتەوهیبیدا ، گــری
 دراوه و گری دەری بە خەباتی ئەو گەلانیی كه له نیـه
 دەولەتێكدا لهگەلیدا دەژین ، ئەو خەباتەیی كه لەژی ئیمپریاـ

لیزمو ئیستعماری نوی و لهژی رژیمه کونیه پرسته نیوخوکان و
 له پیناوی پته و کرنی سهروهریی نیشتمانی و دیموکراسیی
 و پیشکتهوتنی کومه لایقیدا بهرپایان کردوووه .
 دیرسه کرنی هاوچه رخی برووتنه وهی نفته وهیی کسه ووردو
 بهتایبتهی پاش ههنگی دووه می جیهان که له زیر کارتی کردنیکی
 نه ره هلدانی ولاتانی سوسیا لیستی و تیشکانی فاشیسم لیزمو
 شورشه دیموکراتخوازهکانی ئاسیا و ئهفریقیا دا بووه، تیشک
 دهخاته سه زیندویتی گهلی کورد و خهباتی بیوچانی له پینا و
 دیموکراسی و مافه نفته وهیییهکاندا له یهک کاتدا . لیسسم
 کاروانه شهرفه لایقیدا! چهندان دهسه وهی میرووهیی کردنیکی
 لهم پارچه یان شه پارچهی کوردستان وه دهست هاتوووه، بهتایبه
 تی له عیراق و شیران و مهسه لهی کوردیان که یانده ئاستیکسی
 بهرزتر له ئاست شه که بهمه لکان و ئامانحه دووره کانیدا .
 بهلام گهلی کورد رووبهرووی چهندان سهختی و تهنگ وجه له سه
 بوه وه دووچاره شکتی مهترسیدار بوته وه که شه مهش لیسسه
 ئاکامی چهندان هوکاری مهوزوعی و زاتی هه مه جوردا روویسان
 داوه .

دهتوانری شهوش دوویات بکریته وه، که شه کاره ساتهی گسه
 شه مروکه گهلی کورد له کوردستانی عیراقددا دهژی، هه مه ووه
 گهلی عیراقیشی تیدا دهژی، شه مهش بههوی ریبازی دیکتاتوریا
 نه و نزه دیموکراسی، کهم له گه لان هه ن له جیهانی هاوچه رخ
 دا بهتایبتهی له ماوهی شه دهسالی دواییدا دووچاره شیسسم
 کاره ساته بووبیته وه .

رژیمی عیراق له روانگهی ئایدیولوژی شوئینیسیمانه ییسسه وه
 هه ولی کورینی سروشتی دیموکرانیا ی کوردستان و هه لوه شاندا
 نه وهی مورکی نفته واییتی گهلی کوردو له ناوبرینی بوونسسه

ني چې كې كېميايي له‌دې كه‌له‌كې له‌ثا بي ۱۹۸۸ ايشدا پساك
 راگرتني كوشتار له‌نيوان عيراق و شيراندا هر به‌رده‌وام بوو .
 له‌كه‌ل به‌كارهيداني چې كې كېميايي قه‌ده‌غه‌كرا و له‌نيوان
 ده‌وله‌تاندا سياستني راگواستني دهره‌ق به جووتياره‌كسان،
 شنه‌هام داو، له‌و شور دوگا زوره‌ملييانه‌دا نيشته‌جې كسان
 كه له بچوكترين ده‌سكه‌وتې پاراستني ته‌ندروستي بي به‌شن .
 له‌كاتي راگواستنه‌كه‌شدا گوندو كيله‌كانيان ته‌قيرانه‌وه
 و خاپور گران: هر ژمبيرييه‌كان ثا ماژهي شه‌وه‌ده‌كمن كسان
 له‌ماوه‌ي ده‌سالي را بردوودا زياتر له (۶۰۰۰) هزار گوند له
 لاديكاني كوردستاني عيراق سوتينراون و كاوكاسيان .
 له‌ثاكامي شم كاره‌شدا به‌ده‌يان هزار له جووتياران و دانيشقوا
 ني شاره‌كاني كوردستان، شه‌وانهي كه مردني هيوريان له شورده
 وگا زوره‌مليكاندا رهنكرده‌وه په‌نايان برده‌به‌ر توركييا و شيران .
 له ثاكامدا باريكي به‌ته‌واوي نوي هاته‌كايه‌وه، شه‌ويش
 چولكردي ناوچه‌كان له گوندو دانيشقوانه‌كې . به‌مش هيسزه
 به‌ره‌له‌ستكاره‌كان له جه‌ماوه‌ره‌كې بي به‌ري گرو دابري .
 به‌پي شم ريبازه ده‌سه‌لاتداري ده‌يان هزار هاوولاتسي
 كوردي له ناوچه‌كانيانوه بو بيايانه‌كاني ناوچه‌عهره‌ميه‌كاني
 ناوه‌راست و خوارووي ولات له نزيك سنوري سعودي و كويته‌وه،
 گواسته‌وه و هاوولاتياني نه‌ته‌وه‌ي عهره‌مي له شوينه‌كانيان
 نيشته‌جې كرد . شم ره‌فتاره‌ش بووه‌هوي وروژاندي همتي بيه
 ته‌سكي نه‌ته‌وه‌يي له‌لايمن كورده‌كان و خولياي شوقينستانه‌ش،
 له‌لايمن نه‌ته‌وه‌ي عهره‌مې و تيكداني برايمتي نيوان هسه‌رده‌و
 نه‌ته‌وه‌ي عهره‌مې .
 به‌لام ده‌سه‌لاتداري هر به‌مه‌وه نه‌وه‌ستا، به‌لكو كه‌وته‌سه
 وهرگرتني شه‌موون له شيمپرياليزمي شه‌ريكا له قيتنام . جكه

له سیاسهتی خاك سوتان، كهوته شهجامدانی ایشتینی ئاسایش
 — الحزام الامنی) ناوچه‌گانی سنوری نیوان عیراق لهگهه
 تورکیا و شیران و سوریا یه بقولایی ۲۰کم له دانیشتوانه‌که‌ی
 چول کرد. به‌بیانوی بارودوخی جهنگ لهگهه شیران و پیوستنی
 پاراستنی ئاسایشی ولات لهو که‌سانه‌ی سنور تیده‌پهرینن.

حکومهتی عیراق له پیشیلگردنی سه‌روه‌ریی نیشتمانی
 سلی نه‌کرده‌وه کاتیک که په‌یمان شه‌منیه‌که‌ی لهگهه تورکیای
 شه‌تلانی مورکرد، که تیدا ریگه‌به‌هیزه پیاده‌ی
 هه‌واییه‌گانی تورکیا ده‌داکه به مه‌ودای (۱۷) کم پاشان به
 مه‌ودای (۲۰) کم خاکی عیراق تیه‌هرینن، به‌بیانوی
 ره‌دووکه‌وتنی کورده تیکده‌ره‌گانی تورکیا. شه‌م ریگه‌وتنده له
 تضییق و هاوکاری کردن نه‌ی هیچ مانایه‌کی تری نیسه
 بو له‌ناوگردنی بزووتنده‌وه‌ی نیشتمانی عیراق و په‌له چه‌کداره‌کا
 گانی که‌له‌گوردستانی عیراقدا کارده‌کهن، هه‌روه‌ک له‌سالی ۱۹۸۲
 دا روویدا.

جگه له‌مانه، حکومتی عیراق سنوره شیدارییه‌گان
 پاریزگاکانی ناوچه‌ی کوردستانی ئالوگور پی کرد، چندان
 پانتایی دیاریکراوی لیککرده‌وه. دایه‌پال به‌که شیدارییه‌گان
 ناوچه عه‌رمینشینه‌گان. داننان به‌مورکی نغه‌وایه‌ت
 پاریزگای که‌رکوکی کوردستان ره‌تکرده‌وه، گوايه زوربه‌سه‌ی
 دانیشتوانه‌که‌ی کورد نین. به‌لام هوی سه‌ره‌کی بوونی سه‌رومتو
 سامانی پیتروول و ئاسنه به‌شیوه‌یه‌کی چر له‌م پاریزگایه‌دا،

حکومهتیش سوره له‌سه‌ر شه‌وه‌ی که شه‌م پاریزگایه نه‌خریتسه
 سه‌ر ناوچه‌ی کوردستان، که کوردان و گشت هیزه دیموگراتخوا
 زه‌گانی عیراق له پیناوی وه‌رگرتنی شیداره‌ی زانی راسته‌قینه‌ی،
 شه‌م پاریزگایه خه‌بات ده‌کهن.

شده در دیراسه‌یه‌کی سیاستی ثابووری حکومته بیه که له‌دوا
به‌که‌کانی عیراق بکه‌ین، عمر له‌سهرتای دام‌زرا‌اندنی
دوله‌تی عیراق له سهرتای بیسته‌کانی ثم بهره‌ده‌ده‌ده‌ده‌ده،
شو گوی نه‌دانه به‌نه‌نقه‌ست و بهره‌وامه‌مان بو بهره‌ده‌ده‌ده‌ده‌ده
له‌بواری دام‌زرا‌اندنی پیشه‌سازی اجه که له پیشه‌سازی دهره‌بینانی
پترولی خاوا و پروژهی ری‌داوبان و په‌یکه‌ری نرتکازی له کوردی
ستاندا شه‌ش به‌بهر آوردگرنی له‌کامل ناوجه عهره‌بیه‌گس‌تان،
له‌کامل شه‌وی به‌سامانیک‌ی زوری ناسن و ناوو ناوجه‌ی که‌شتی و
گوزاری ده‌وله‌مه‌نده . شه‌ش بووه هوی دواختنی کوردستان
له‌رووی ثابووری و کومه‌لا‌یفتی و تهن‌روستی و نژی بی‌ساری
بژیوی له‌رووی مادی و روحی دانیش‌توانه‌که‌ی تا راده‌یه‌که‌سی
که‌وره و بلابوونه‌وه‌ی هفتاری پیدا .

۲

شده در به‌شیوه‌یه‌کی په‌له و پشکینه‌رانه له می‌زووی که‌له‌سی
کوردبروانین، شه‌ه روون ده‌بیته‌وه که له‌هموو پارچه‌کانسی
نیشتمانه‌که‌ی شیل‌گیرانه و چاوت‌ترسانه له‌ژی سته‌ده‌ده‌ده‌ده
نه‌ته‌وایه‌تی و له‌پیداوی دانان به‌ما‌فه‌کانی له بریاردانسی
چاره‌نوسیدا خه‌باتی کردوه .

شه‌وی په‌یوه‌ست به‌عیراقه‌ویه، هوکاره ثابوری و سیایه‌گان
رولی خویان گیراوه له بهره‌وپیشه‌وه‌بردننی بزوتنه‌وه‌ی نه‌ته‌وا .
یه‌تی که‌لی کورد بهره‌و پیگه‌یه‌کی پیشه‌وانه‌تری خه‌باتی
که‌لی کورد . ثم بزوتنه‌وه‌یه به‌هاریکاری هی‌ده‌ده‌ده‌ده‌ده
دیموکر اتخوازه‌کان له‌پیشه‌وه‌یاندا کومونیه‌سته‌کان توانسی

خوی له گورمه پانی سیاسییدا بسه پینی . گهلی کورد بسه بهره وامی هاو به شیکی کاریگه رو سه ره کی گهلی عمره ب وگه مه . نته وه کان بووه له خه باتدا بو رزگ ار کرنی عیراق له دهستی ئیستعمار و دهه لاتی ئیمپریالیزم و ئیستعماری نوی و له پیناوی عیراقیکی سه ره خو و دیموکراتیدا ، که تییدا مافسه ره واکانی و دهه ست بینی . کوردستانی عیراق به دریزایی ههفتا سال که ته مزی دهولتی عیراقی هاو چه رخه ، چه نسدان رایه رین و شورش یه که به دوایه کی به خووه دیوه . ته مکه له خه باتی جه ماوه ری له بواری سیاسی و ثابوری نیو شسار و لادیکان و شار و چکه کان . هه ره له ئیلولی ۱۹۶۱ گهلی کورد به بز ووتنه وهی چه گداریی تا راده یه که بهره وام رو به رووی ته مزی به ته وایه تی بوته وه . که چندان جاریش بو ماوهی کورت کورت راگرتن یا یاشه کشه ی به خووه دیوه .

وهه دهستیانی ئوتونومی و رهفتار کرن بینی دهه دهستیته سه ره ئه م کاتیگ وریبه سه ره کیانه و پشتی پی دههستی ، گرن گترینیان ■ ئاماده بوونی گهلی کورد بو هه موو جو ره خه باتیکسی زه بروزه نگه و ئاشتیانه به پی بار و دوخی بهر جاوو و دهه ست هینانی پیدا و یستیه گانی خه بات به پشت بهستن به خووه و له گه له یه کیتی کار کرنی پی شه وه سیاسی هه کی

■ ئیلتزام کرن به ته وای ئامانج و خه باتی هاو به شکی بز ووتنه وهی دیموکراتی هه ر دوو گهلی عمره ب و کورد و گه مه نته وه کان که له یه که دهولتدا دمزین .

■ هه لویستی مه ده ئیانهی حزبی شیوعی عیراق که هه ره له سه سه ره تانی دامه زاننده وه له مالی ۱۹۲۴ دانی به مافسه بریار دانی چاره نووسی گهلی کورد و هاو به یمانیتی نیسوان

حزب و سەرکردایەتی بزوو تنه‌وه‌ی نەتەوه‌یی کورددا هیناوه و رول و خەباتی فیکری و سیاسی بەکەردەوه‌و بەرچاوی تێبەستدا بێنیوه، بو جێبەجێ کردنی ئامانجەکانی، هەر وا رووبەرووی چەمکی شوڤینیستیانه‌ی نەتەوه‌ی سەر دەستە‌ی عەرمب و بەرچا و تەنگی نەتەوه‌یی و خولبای جیا‌بوونه‌وه‌ی نەتەوه‌ی کەسـووردی سەملیکرا و بوته‌وه . ئەو خولبایانەن کە بورژوازی عەرمب و کورد هانی دەدەن .

■ دەرك بەر استیه بکری، کە وەدەستپهیدانی مافە نەتەوه‌ییە کان په‌یوه‌سته به‌ بلاو‌بوونه‌وه‌ی دیموکراسی سیاسیانە له‌هه‌موو ولاتدا ، لهدەست چوونی ئەم مافانە بێگومان لێگەڵ نەبوونی دیموکراسی و داپلۆسینی ئازادی و چەوسانە‌وه‌ی حزبـی شیوعی و هیزه دیموکراتخوازه‌ هاوپه‌یمانه‌کانی گەلـی کورد هاوکاته .

■ دەس‌نیشان کردنی هاوپه‌یمانه‌کانی بزوو تنه‌وه‌ی رزگاریخوازی نەتەوه‌یی کورد لەسەر ئاستی ناوخوو ناوچه‌یی و جیهانیسی و زامنکردنی کومه‌کی کردنی و، بەزەقی دوژمنانـی دەس‌نیشان بکری و لەپیلانەکانیان وریا و هوشیارو ئاگادار بن . بەلام هیزه سیاست‌مەنده نەتەوه‌ییه‌کانی کورد بەهـووی بوجونی پراگماتیکی و ئەو سەختیه‌ی بزوو تنه‌وه‌که‌ی پیدا تسی دەپەری، هه‌ولی وەدەستپه‌ینانی کومه‌کی دەدا له‌ لایه‌نانه‌ی کە له‌ بنچینه‌دا حاشا له‌ مافه‌کانی گەلی کورد ده‌کەن و ده‌یچه‌ و سینه‌وه‌و چاویان له‌ نیشتمان و سه‌رومت و سا‌طانه‌که‌ی بریوه‌ و به‌درۆ هاوسوزی خویان ده‌ر‌ده‌بن .

سەرکردایەتی بزوو تنه‌وه‌ی کورد هه‌لیکی نایابی له‌دەستدا

کاتیک که بهر یوه بر دنی ناوچهی شوتونومی لهسهر بنچینهسهی یاای ۱۹۷۴ به هاوکاری لهگهل حزبی شیوعی عیراق، رمتگر- دهوهو پهناى بردهبهر چهک، لهبهر شم هویهش بو شاییهکسی سیاسی و جهماوهری خولقاو دهسهلاتداریش بهخیرایسی شم هملهی قوستهوه و کهلکی لی وهرگرت. شهوهوو حوکمنسه ذاتیهکهی له نیوهروکه دیموکراتیهکهی پوچهل کردهوهو شیواندی له جیبهجی کرنیشدا به ریبازه زوردارانهکهی حوکمی پسی نهکردو دهسهلاتی مهرکهز دسترویشتوو بوو، له بنچینهشدا پستی بهو کورده چوک دانهرانهو شهوانهی سر به حوکمرانسه شوقینیهکان بوون بهستبوو. حزبی شیوعی عیراق بهمنیهیا نهیتوانی شم دهسکهوته بهاریزی. شمدهش بههوی شهو کسم و کورتییه کهورهیهی له پارسهنگی هیزه سیاسیهکاندا پهیدا بوو، لهژی بهرزهوهندی هیزه دیموکراتخوازهکسان و جهماوهری گهل.

بیگومان لیبرسراویتی سرهکی شهو کارهساتهی که گهلسی کورد له عیراقدا دووچاری بوتهوه دهکهویته شهتوی حومتسی عیراق و ریبازه شوقینی و دوزمن به دیموکراتیهکهی. نابی شهو شیلتزام نهکردنی سرکردایمتی بزوتندهوهی کورد بهو کاتیکور- یانه بو جیبهجی کردنی شهو دهسکهوتهی پهجهمان بسو راکیشا غافل بگری.

لهگهل شهو سهختی و قوربانیه گرانیههاو کارهساته پسر بازارانه شهوی جیی کهشبینی واقعیا نهیه شهویه کسه مهسهلهی کورد مهسهلهیهکی رهوايه: و بزوتندهوهیهکسی رهسهنی جهماوهرو کهلیکی نامادهبووه بو خهباتیکیسی بهرتهوامولههر بارودوخیکدا بی. له بواری داخوازی مافسی بریاردانی چاره نووس و جیبهجی کردنی هفکاوی معزن تراوهو

تونوسومی راسته‌قینه بوته زه‌سینه‌یه‌کی وا که زه‌حمت‌به‌م مافه
که‌متر قایل بوون.

۳

گرن‌ترین گوران‌کاریه‌کانی شم دواییه شه‌ویه کسه
مه‌سه‌له‌ی کورد به‌گشتی هه‌روه‌ک کیه‌رو‌گ‌رفتیک‌ی محله‌ی ناوخوی
شم یان شه ناوچه نه‌ماوته‌وه، به‌لکو بوته مه‌سه‌له‌یه‌کی
ناوچه‌یی و ده‌ولی و پیوسته چاره‌سه‌ربکری، له‌سه‌ر ناشتی
جیهان و له‌بارودوخ‌ی نویی نیوده‌وله‌تاندا شم مه‌سه‌له‌یه
به مه‌ستی جور‌به‌جور ده‌خ‌رت‌ه‌روو، بارودوخ‌یکی وا کسه
به گوران‌کاری خیرا به‌ده‌ره‌گوی و له‌سه‌ر بن‌چینه‌ی ریز‌گ‌رت‌سن
له مافه‌کانی مروف و رف‌تار‌م‌رنی دیموکراسیانه و دان‌سان
به مافی گه‌لاندا له هه‌لب‌زار‌رنی شه رژیمه سیاسی
کومه‌لایه‌تی‌یه‌ی له جیهان‌یکی پیکه‌وه گریز‌اوو کامل بوودا،
ده‌یخ‌وازن. لهم بارودوخ‌هدا هاوسوزی له‌کله‌گه‌لی کس‌ورد و
پالپشتی خه‌باته‌گه‌ی له فره‌بووندایه، هه‌رچه‌نده شم هاوسوز
به هیشتا هه‌موو لایه‌کی نه‌گ‌رت‌وته‌وه. چونکه هیشتا هه‌ن‌دی
له و لاتانه‌ی به‌شیوه‌یه‌کی مه‌وزوعیانه هاوپه‌یمانی بزووتنه‌وه‌ی
کورن: چ له ناشتی ده‌ولت یان له‌ناستی ح‌زبه سیاسی و
ریک‌خ‌راوه کومه‌لایه‌تی و نقاب‌ی و روشن‌گیری و مروف‌ایه‌تی‌ه‌کان
له دان‌دان به‌مافه ره‌واکانی گه‌لی کورد، ران.
نه‌رک کردن به واقعی مه‌سه‌له‌ی کورد له‌عیراق و ریب‌سازی
گوران‌کاریه‌کانی داها‌تووی به‌شیوه‌یه‌کی تایه‌تی لسه‌م
سالانه‌ی دواییدا به‌رووتی به‌ده‌رکه‌وتن و گه‌شینه‌یه‌کی واقعیانه
به سه‌رکه‌وتنی مه‌سه‌له ره‌واکه‌ی ده‌به‌خشی.

— هیزه بهر ههلهستکاره علمانیه‌کانی عیراق، به ههلهستکاره ووتیکیه‌وه دیموکراتی و شیوعی و نهته‌وه‌یه‌یه عمره‌ب و کورد — یه‌کانیه‌وه، یه‌ککرتنی خه‌باتی هاوبه‌شی که‌لی عیراق بهله هه‌ردوو نهته‌وه‌ی سه‌ره‌کی و که‌مه‌نهته‌وه‌یه‌یه‌کانه‌وه دوویات ده‌که‌نه‌وه و داوای ئوتونومی راسته‌قینه بو کوردستان لهله چوارچیه‌ی ده‌وله‌تیکی دیموکراسی عیراقیدا ده‌که‌نه‌وه، به‌لام لایالی بهر ههلهستکاری ئیسلامی هه‌لو‌بست و چه‌م‌ک‌سی تا‌ب‌ه‌تی خوی همیه . مافه مرو‌ژا‌یه‌تی‌ه‌کانی که‌لی که‌سه‌ورد و ریز‌کرتن له بوونی دوویات ده‌کاته‌وه و له داننان بهله شونا‌س‌نامه‌ی نهته‌وه‌یی و مافی بریار‌دانی چاره‌نوس دوور ده‌که ویته‌وه، داوای بیکه‌وه‌لکانی ناوچه‌ی کوردستان به کوم‌ساری ئیسلامی عیراقه‌وه ده‌کات . ئه‌مه‌ش مه‌سه‌له‌یه‌که‌وه له‌لایهن هیزه بهر ههلهستکاریه‌کانی تری عیراقه‌وه و تیا‌بان‌دا هیزه نهته‌وه‌یه‌یه کوردیه‌کان و له‌لایهن جه‌ما‌وه‌ری می‌للیشه‌وه شایسته‌ی قاییل بوون نیه .

— هیزه نهته‌وه‌یه‌یه‌کانی کوردستان و ریک‌خراوی حزبی شیوعی عیراق - هه‌ریمی کوردستان - له‌سالی ۱۹۸۸ بهله هه‌ره‌ی کوردستانی عیراقی ایان دام‌م‌ز‌ر‌اند، بو سه‌ر‌ک‌رد‌ایه‌تی کردنی خه‌باتی که‌لی کورد له پیناوی مافه نهته‌وه‌یه‌یه ره‌وا‌ک‌سان و داننان به مافی بریار‌دانی چاره‌نوس . ئه‌م به‌ره‌یه دام‌م‌ز‌ر‌اند. نی به‌ره‌یه‌کی نیشتمانی به‌ر‌فر‌ا‌وانی عیراقی له‌پیشه‌وه‌ی ئا‌ما‌له‌جه‌کانیدا دان‌ا‌وه بو سه‌ر‌ک‌رد‌ایه‌تی کردنی خه‌باتی هاوبه‌شی که‌لی عیراق به‌کشتی .

— تادی ئه‌وه هه‌رشیاریه له‌لای جه‌ما‌وه‌ری که‌ل و حزب و هیزه سیاسی‌ه‌کان قبول ده‌بیته‌وه، که رزکار بوون له‌وته‌نگ و چه‌له‌مه‌سه

سیاسی و کومه لایمتی و ثابوریانهی که میراق دهیان سالسه
تییدا دهژی، جگه له چهندان هوکاری تر، په یوسته بوسه
چاره سرکردنی عادلانهی مهسه لهی کوردو بهو پیدهی شپه
مهسه لهیه به شیکه له شرکی جیبه جی کردنی دیموکراتی و لیبی-
جیانابیته وه.

– بزووتنه وهی دیموکراسی و کومونیستی ولاتانی عه رب کو-
مه کی مهسه لهی داننان به مافه کانی کورد له بریار دانسی
چاره نووسیدا ده کات، شه داوا به ش ده خوازی، که پبویسته
به ده م داخوازیه نه ته وه پیده گانیه وه بچن، ژماره یه ک لسه
به لگه نامه ی کوبونه وهی حزبه شیوعی و دیموکراتخوازه کانی
شه وه یان دوویات کردونه وه، که هه ردوو بزووتنه وهی رزگار یخوا-
زی عه رب و کورد له خه باتدا له نژی شیمپریالیزم و شیدتعماری
نوی و زایونیزم و کونیمپه رستانی ناو خو له ناوچه ی روزه لاتسی
ناوهر استدا: هه روا له خه باتدا له پیناوی ناشتیه کی هه همیشه ی
له جیهاندا و پته و کردنی سه رومری نیشتمانی و دیموکراسی
و پیشکوه تنی کومه لایمتی رووبه رووی به ک نا مانج و شه رک
ده بنه وه.

له سه ر شانوی نیوده وله تانیشدا ده بی سه رنجی شه م دیاردانه ی
خوا ره وه به ری:

– چهندان دامه زراوه ی رای گشتی جیهان له ریکخراوه ی سیاسی
و نه قابی و کومه لایمتی و مروثایمتی شه و چه و ساندنه وه
نه ته وه پیده ی دوو چاری گه لی کورد ده بپته وه مه حکوم کسرد و
هه ندیکیشیان روژی ۱۷ ی شادار (مارس) روژی بوردومانسی
شاری هه له بجه به چه کی کیمیایی - (له نژی به کارهینسان و
شاری هه له بجه به چه کی کیمیایی -) به روژیکی جیهانسی

بو خهبات له نژی بهکارهینان و دروستکردنی چهکی کیمیایی
داناوه ۲۱ ئاداریش امارس - که جهژنی نهتهوهیی کوردانسه -
به روزیکی جیهانی هاریکاری کردن لهگهل خهباته کهیدا بریار -
داوه .

- ژمارهینک لهو دامهزراوانه چندان کوبونهوهو کونگ - سه ره
محلهی و ناوچهیی و نیوده ولهتییان بو هاریکاری کردن لهگهل
گهلی کوردو له مهر مهسه له کهیهوه ساز کردووه . همدیک له
ئاژانسهکانی نهتهوه بهکگرتووهکانی تایبته به مافهکانی
مروف کهوتنه گهران بهدوای چهوساننهوهی نهتهوهیی و
شیدا مکردنی منداله کوردهکان له لایهن دهسه لاتدارییی
عیراقهوه .

- له تشرینی بهکه می ۱۹۸۹ دا له پاریس کونگرهیهکی جیهانی
له مهر مهسه لهی کوردهوه سازکرا شههش به سه ره پهرشتی
خانم دانیل میتران : خیزانی سه روکی فه ره نساو کومه گسی
شه کادیمیکی سوئیتی شه ندیری سه خاروف ، سه ناتوری شه مریکایی
شیدوارد که نه دی و چندان کهسانی سیاسی و کومه لایهتی
ناوداری سه رانسه ری جیهان . کونگره که داوای له کومه له سه
گشتی نهتهوه بهکگرتووهکان و شه نجومه نی ئاسایش کرد ، کهسه
کوبونهوهی تایبتهی بو مهسه لهی کوردو بریاردان ده ریاره ی
تهر خان بکه ن . کونگریسی شه مریکایی له مهسه له سه
کولیه وه . هر له پاریسیشدا بریار درا که دووه مین کونگره له
حوزهیرانی ۱۹۹۰ له شتو کهولم به سه تری .

له بهر روشنایی شه مهسه لانه ، پیویسته شه وه بگوتری ، کهسه
جه ساوه ری عیراقی به گشتی و گهلی کورد به تایبتهی ، سه سه

گردن‌گیریه‌کێ بی پایان و به‌بی ئارامییه‌کێ ره‌واوه ده‌رواننسه
 شه و گردن‌گی نه‌دانه‌ی ژماره‌یه‌ك له ولات و حزب و ریک‌خراوه‌و
 راگه‌یاننده‌کانیان به‌و تیرووره‌ خوینداویه له‌وینه که‌مه‌ی که‌سه
 حکومه‌تی عیراق له‌ئێ‌ژێ که‌ل به‌گشتی نه‌نجامی ده‌دا و شه‌سه
 کاره‌ساته‌ی که‌ دا‌یبارانه‌ سه‌ر که‌لی کو‌رد.

زور به‌خته شه و بیه‌نگی و تازیك کردنه‌ی راگه‌یاندن و شیواند
 نی راستیه‌کان له‌لایهن دوست و هاو‌په‌یمانسه‌که‌سه‌کان،
 لی‌بدریته‌وه . له‌کاتیکدا داواخوازی بو ئاشکراکردن و ریسز
 کردن له‌ مافه‌کانی مروف و دیموکراسی و دوو‌پات کردنه‌وه‌ی
 ره‌فتاری مرویانه‌ فراوانتر ده‌بی و بو چه‌سپاندنیان ده‌سپیشخه

ری هه‌کری . عیراقیه‌کان به‌عه‌رت و کو‌رد له‌ گشت تو‌په‌ژده‌کانی
 که‌ل شیل‌گیرانه‌تر له‌و هه‌لو‌یسته‌ ده‌روانن، بیان به‌لانی
 که‌مه‌وه هه‌روه‌ك شه و هه‌لو‌یسته‌ی یه‌کیتی سو‌قیت له‌سالی
 ۱۹۶۲ هه‌یدوو، کاتیک که‌ که‌لی کو‌رد دوو‌چاری مه‌ینه‌تی‌یه‌ك
 به‌وه له‌رووی در‌ندایه‌تی‌یه‌وه له‌که‌ل شه مه‌ینه‌تی‌یه‌ی ئیستا‌یی‌دا
 له‌ به‌راورد کردن نایه‌ت و شه کاته‌ی که‌ په‌یمانی ئانته‌سه‌وو
 ناتو له‌که‌ل حکومه‌تی عیراقدا که‌ هه‌ر شه‌ی ئیستا‌سه‌وا
 سه‌رکردایه‌تی ده‌کرد مانوریان سازکرد . تاوه‌کو به‌سد‌ری‌سه‌ژی
 بکه‌نه سه‌ر کو‌ردستان و بزوو‌تنده‌وه نه‌ته‌وه‌ییه‌ چه‌کداری‌یه‌که‌سه‌ی
 دا‌پلوسینن . حکومه‌تی سو‌قیت له‌ ۷ ته‌موزی ۱۹۶۲ دا، ئا‌گ‌ا‌سه‌
 داربوونه‌وه‌یه‌کێ ئاراسته‌کرد که‌ تیبدا هاتوو‌ه: " کاره‌ساتی
 کو‌رده‌کانی عیراق هه‌ر له‌ ئیستا‌وه بوته‌ مه‌سه‌له‌یه‌ که‌سه‌ی
 نیوده‌وله‌تی شه هه‌مووی امه‌به‌ست کاری دا‌پلوسینه‌رانه‌یه‌سه
 له‌ئێ‌ژێ که‌لی کو‌رد) تا راده‌یه‌کێ زور نیوه‌نده‌کانی رای گشتی
 جیهان ده‌روژینی: " هه‌روا هاتوو‌ه: " بیک‌ومان حکومه‌تی
 عیراق ده‌زانی که‌ که‌سه‌ی سو‌قیت ، وه‌ك که‌لانی تری جیهان،

به توندی کاری داپلوسینمرانهی خویناوی که دهسه لاتدارانسی
عیراق لههژی کهلی کوردی بیوهی که چواروی دانیشتوانی ولات،
پیکدههینی رهندهکاتهوه " .

له کاتی دهورهی شهجوهمنی ثابوری و کومه لایهتی سه ربه
نهتهوهیه کگرتووه کانیس که له ته موزی ۱۹۶۲ له ژنیف به سترا
حکومهتی سو قیت مه سه لهی شیباده کرنی کورده کانیسی
عیراقی خسته به ریاس . به لام ولاتانی سه رمایه داراییسی
روژئاوا لایهتی حکومتی عیراقیان گرت . ثم کارهش وای له
روژنامهی لوموندی فهره سایه کرد، که له سه مه سه لهی کورد ،
بنوسی و بهرسی : " روژئاوا چون دهتوانی مه سه لهی داکوکی
له شه خلاقنی نیوده ولهتان و شه مافانهی که له به لگه نامه
نهتهوهیه کگرتووه کانداهاتووه بو کومونیسته کانی به چسی
بهیلی .

کهلی عیراق له قولایی کاره ساتی سیاسی و مرو قایه تیه کهیدا
سه رنجی لاوازی راستی و دروستی شه و تانه دهدا که سه
کرده وه نایهیننه شهجام .

مخابن و بهداخه وه که شه ههلوپسته هاریکار بیانه هی له
دهست دا که لهرا بردوودا لهرووبه روو بوونه وهی تاوانی و محشیان
نهدا تاوانبارانی له سنوریکدا راده گرت .

مه سه لهی کهلی کورد به راستی چاوه روانی چاره سه ر کردن دهکا
هه موو به لگه کان شه وه ده رده خمن که ثم مه سه لهیه دوور نیه .

ههروا چاره سه کرنی مه سه لهی کهلی عیراقیش به گشتسی
دوور نیه . شه شه به پشت به ستن به توانای خه باتگیر و نه بهزا
هه هاریکاریکرنی که لانی بهراو دوست و هاوپه یمانه کانی
له جبهاندا .

کاره ساته که و فیکری سپیره و

ره ئیق سابیر

هموو لایه کمان لهو باوه ره داین که رایهرینی چه کداری گهلی
کورد له کوردستانی عیرا قدا شکستی هینا . به لام همه شه
تیشکانه به ههرهس: یان به تیشکانی سیاسی و عسکهری
داده نی و، هه ندیکی تریش سه رجه می کاره ساته که به
تیشکانیکی عسکهری له قه له م هه دات زو ، رهنگه زه قترین و
بگره ئا سانه ترین به هانهش بو شه تیشکانه به هینیته وه کسه
شه ویش به کاره هینانی چه کی کیمیا بیه .

به رای من شه تیشکانه به ره له هه موو شتیک تیشکانی
فیکری بزوتنه وه می رزگار یخوازی کورده ، یان دروست ته
بلیم تیشکانی فیکری - ئایدیولوژی لایه نه سه ره کیه کانه
نیو بزوتنه وه کیه ، که سه ره رای جیاوازی و ناکوکی
نیوان ریبازو بیرو رایان ، به لام ستر و کتوری فیکری به کسه
له یه که زه مینه وه ، که زه مینه ی بیری نه وه بیه ، هه لقا و ن له
پروسه ی گه شه کردنی شه بیره دا ریبازو لایه نی فیکری جور به
جور و لیک ناکوکی تیدا به ره که وتوه ، شه ناکوکی بهش یه که -

بیونی ستروکتوریش هارو به شه که بیان ناسریتیره، بگسره،
دهیسه لمینی .

به رای من فیکری باو لهنیو کومه لگای کوردستان و، بسسه
تایبمتی لهنیو بزووتنه وهی گورددا زیاتر فیکریکی پهیسره و
اتابم) ه و، بههوی کومهلک هوکاری خوبی و بابمتیسی،
سیاسی و ثابوری و کومهلایمتیه وه، تا رادهیهکی زور لسه
حالتیکی نیمچه بورژوا خیلهکی و دابراو له کاروانسی
فیکری داهیده رانهی سردهمدا نهی . ثم فیکره له پردهسه
که شه کرفنیدا، لهسه ریکه وه نهیتوانیوه بکاته شه قوناغسه
میژوو بییهی سه ربه خوبی نیسی خوی، به په یوهندی لهگسل
واقیعه ثابوری و کومهلایمتیه پهیره و کارییه کهی کوردستان
ودهست بینی و، لهسه ریکه دیکه شه وه قورسای فیکری
و ریکخراوهیی و بابمتیانیهی چین و تویره زحممتکیسه
شورشگیره کان لهنیو کومه لگای کوردستان و بزووتنه وه کهسه
بهتایبمتی لهنیو فیکرو سه رکردایمتیه کهیدا، نهگه یشتوتسه
شه رادهیهی که وزه و تینیکی چونایمتی مزی به بهر فیکری
سیاسی بزووتنه وه کهدا بکات و، نهک تهنیا نه بوته شه فیکره
شلتنه راتیفهی چیکه به فیکری پهیره و اتابم) و سه وداکسار
و کورتبین لهق بکات و، فیکری سیاسی کهلی کورد بکاتسه
چونایمتیه کی موی بهلکو تا رادهیهکی زوریش کهوتوتسه
زیر کار تیگردنی ثم فیکره سیاسییه باوه وه .

شگمر تنگ وچه له مهی بزووتنه وهی رزگار یخوازی کسورد
تنگ وچه له مهی فیکری پهیره و نهی، کام زه مینهی کومه لایمتی
بهییت بوو توانی له ماوهی ثم دهاله ی خهباتی چه کداریدا
شه هه موو دیارده فیکری و سیاسی چه وتانه لهنیو بزووتنه وه
بهکی شورشگیریدا بخولقینی !؟

له کاتیکد، که له که مان له قوناغی خهباتی رزگاربخسـسـوازی
 نیشتمانی دایه، له پیناوی خاک و بوونی نهتهوهیی خویندا
 خهبات دهکات، کهچی (تیشوری) لنگه و قورج و ههرزه کارانه
 بو کیشهی سهرهکی و کیشهی جینایمتی خهبات و بزوتنهوهی
 رزگاربخوازیمان داتا تراوه، که له پراکتیک و پیماده کرنیدا
 هه لکیرسان و دریزه پیدانی شهری براکوژی بوو. شهجامه که
 شی شه بوو روزانه به بهر چاوی هه موومانه وه چهندان
 پشمهر که به گوشت ده چوون و چهندانی تر له خهبات
 سارده بوونه وه، وره ی خه لکی نزم ده بووه و قین و دوو به ره کی
 له نیوانیداندا ته شه ی ده کرد و اشورش (ده بوو به پـسـردی
 ناوارهی شورش گران و کوردستانی نازادگراویش ده بوو به
 کیلده ی به خوو به به گتری و به شورش نامو بوون!!

شایا به راستی کیشهی هه لایبکی نیو بزوتنه وه که
 له گه لایب نه که ی دی کیشهی سهره کی بوو یان شه ته تیزیک
 فیکری گومراکارانه بوو، له بنچینه دا به و نامانجه بوو
 ده لاتی به ک حزبی به پیندیری و مل به لایبتهی به رام بهر که
 چ بگری؟ فیکری بهیره و، شه گه چ له شه ره مینه به که
 شلوق وه ستاوه و خاسیه تیکی (انتقائی) یانه ی هیه، به لام
 وه هه دیارده یه کی دیکه ی فیکری، میتودی تاییبتهی خـسـوی
 هیه. هینده ی ده لاتی به رست و، زه بر به رستانه یه،
 هینده ش گومراکارانه یه. شه بو شه وهی که وه هری خـسـوی
 بشاریته وه خوی واده رده خات که خاوضی راستیه بی به ره
 سته گانه (الحقائق المطلقة)، جا له بهر شه وهی ته وه اووی
 راستیه کان لای شه و، که سی تر له سهره هق نیه، یان راستی
 لایب نه، که واته وه که شه جامیکی لوژیکی که سان / لایبته سی
 تر یان بوونیان زیاده یه، یان ده بی له بهراویزی هیه سـزو

سەرداری و بوونی ئەودا بژین . بویه بەهەر شیوەیەك بەسەری
 دەیهوی دیدو بوچوونی و بیروراکائی خوی ایان بەواتایەکی
 تر راستیە بی بەر بەستەکانی خوی) بەسەر لایەنی بەرامبەر
 دابەشپینی . کاتیکیش ئەمە دەبیتە ئامانج و هەمەسە

ریوشوینیک، بو لەناو بردنی فیکریکی بەرامبەریشەوه ، رەوا و
 حەلال دەبی . ئەم بیروو راستپاندنە خوی لەخوێدا سەپاندنی

هیز و دەسلاتی سیاسیشە . ئاشکرایە ئەم دەسلاتەیش، وەك
 هەر دەسلاتیکی نیکەسی سیاسی شیوەی داپلوسینی خەسەری
 دینیتە بەر هەم . لیرەدا کەسی / لایەنی بەرامبەر، بەچی ئەم
 ئیرادە سیاسیە ، تا بی تاوانی خوی دەرنەخات (واتە مل کەج
 نەكات) بەگومانلیکراوو تاوانبار دادەندری، واتا دوژمنە
 یان بە زمانی سیاسی . کولتوری روژەلات خاین و نوکەسەر
 و جاسوو سەو لەناو بردنیشتی دەبیتە ئەرك و بکرە ئامانجیکسی
 "بیروز" . بەرای من ئەمە هەندی هوی فیکری . ئایدیولوژیسی
 شەری براکوژی بوون، نەك تەنیا لە کوردستانی عێراقدا
 بەلکو تا رادەیهك لە کوردستانی ئێرانیشدا، کەلە پراکتیکسی
 سیاسیدا بەهاندەو پاکانەهی جووربەجووری بو دەهینرایەوهو، بە
 ری و شوینی سەرسورھینەریش پیادە ئەکرا، کە رەنگدانەوهی ،
 دواکەوتووترین لایەنی کولتوری کوردی بوون .

پیم وایە دیاردەهی شەری براکوژی ، وەك دیاردەیهکی فیکری
 . ئایدیولوژی . سیاسی ، کە بەجوورەها نووسینی تیرسوری و
 سیاسی و بەرھەمی ئەدەبی ئاودراو، هیشتا ریشەکیش نەکراوە
 بەلکو وەستیندراو، یان تەزیندراو . چونکە بارودوخەسی
 ئەم "نەبەردییە" لەئارا دا نیە . بویه ئەکەر بمانەوی ئەم
 تاوونەبەر بکری ئەبی بنەما فیکرییەکانی هەلتەکیندەری
 و، بە چاویکی زانستیانە و شارستانییانە بەخوماندا

بجینه وه و فیربین لهگهل لایمنی ناکوک انهک دوژمن (لایمنی
خومان ههلهکهن و، بوونی خومان له لئاویردنی سیاسی و
فیزیکی شهودا نهبینن .

بیری پهیره و وهک چون لهگهل لایمنی موخالیثدا داپلوسینه -
رانه و زهبروهشینانه رهفتار دهکات، بههمان شیوه لهنیوخودا،
پرینسپی دیموکراسی پیشیل دهکات و ریگه نادات بیسبیری
جیاواز لهخوی سهردهربینی و کهشه بکات، بهم پییه ناتوانسی
دیموکراسیانهش لهگهل کومهلانی خهلهکیشدا، که پشتیان پیسی
نابهستی رهفتار بکات . لای شهوی کومهلانی خهلهکی تهنیبا
هویهکن بو که یانینی په یامه کهی شه، یان سووته مهمنسی
ریباز و نامانجه کهی شه، له کاتیگدا نازادی و بهخته وهری . . .
کومهلانی خهلهکی و خودی مروف دهی نامانجی ههمنسو
شورشیکی راستهقینه بی . لیره وه خاسیهتی دواقیزمسی
(الازواجیه) ی فیکری پهیره و ئایدیولوژیای پههمنسره و
دهره کهوی . ههلهگرانی له کاتیگدا نژی دوژمن خهبات دهکهن
کهچی سل لهوه ناکاته وه ریوشوین و میتودی داپلوسینه رانهی
دوژمنه کهیان له نژی هاوسهنگهرو هاوبیرو ته نانهت لسه نژی،
کومهلانی خهلهکی بهکاربینن .

فیکری پهیره و له بهر رارایی و خاسیهتی خوهلهسه پینه رانه
و باوهر بهخونه بوونی، ناتوانی باوهر به کومهلانی خهلهکی
بینی و پشتیان پی بهستی . له جیاتی شه، بو که هیشتنسه
نامانجه تهسکهکانی تهلتیرناتیقی حازر به دهستی خسوی
ههیه که شهویش هیزو دهسلاتی زالت و توانادارتی دهره وه
یه که نمونه ی بهرز (ئایدیال) ی شه . چا شیدی گرنگه نیسه
شه هیزه دهره کییه دوژمنی نامانجو خواستی بزوتنسه وهی،
که له کهیهتی، یان دوست، له ولاته کهی خودا اعیراق یسه بان

شیران) کافی چارمنووسی داوه بهگهلی کورد، یان دهستنه
بهخوبنیا سووره .

ثم دیاردهیه که همیشه لههه حیسابی بهر بهخوبنه
بزووتنهوهی گهلی کورد بوو و انهمونیککی - بهراستی - چاره
گران و تاله (ا)، هه موو چاریکیش هه لگرای فیکری بهیسه و
ئامادهن پاکانهی بو بکمن . تهوتتا دواي ثم هه موو کاره ساته
کاک ج . نازمنینی (سه رده می نوی ژماره ۴۴)، که رونا کبیریکه
و له تهو روپا نهژی پاکانه بو ثم پهیره و کاربیه نهکات و دهسته .
وستان نهپرسی (تهی چاره ؟) هه رخویشی وه لاهه ئاسان و حازر .
به دهسته که نه داته وه : (یارمهتی دانی نهروه بنچینه یسه
بروان بنچینه یسه . بو دریزه دانی خهباتی چه کداری، ته گهر ته مه
نه سه لمینین نه بی واز له خهباتی چه کداری بهینین) - کساک
نازمینینی که نه ایه وی له نیوانی رهش و سپیدا رنگی ته سه
بهینینی نهیه وی پیمان بلی : یان پهیره و کاری یان ئاشبهتال] .
چونکه له نه رهنگی فیکری پهیره و کاربیدا پشت به جه ماوه ره بهستن
پشت به خو بهستن شوینه واری نهه، به لکو خواهه لسه پارتن به
نهروه، یان پهیره و کاری "التبعیة" و "یارمهتی دانسه
نهروه بنچینه یسه " نهک کومه لانی خه لک، ئیتر ثم (نهروه) به
دوسته یان دوژمن، ئامانجه کانی له گهل ئامانجهی شورش و گه
له که ماندا نهگونجه یان نا، ته مه یان به لای فیکری پهیره و کاری
گرنگ نهه . چونکه تهو هه ره له سه ره تا وه ستراتیژی کردوتسه
قوربانی تاکتیک . کاک نازمنینی له قسه کانی هسه اوری،
عزیز دلگران بووه که نهلی " هه رچ کومه ک و یارمهتسه
پشتیوانیه کیش کاریکی بی نرخ و بی بایه خه ته گهر سه
به رژه وهندی کیشه نه خرینته کار - رنگه که لیک جار لیره و له وی
له بوچوونی جیا جیا شه وه به رژه وه نندییه کان پیک بکسه

به لام له هه موو وه ختیگدا هه له یه کی چه وت و چه پهل ده بی شه کهر
 شه و به یه که ده یشتنه له سه ر حسابی که لی کورد و کیشه ره واکه و
 سه ره خوبی بز و وتنه وه که ی بی ۰۰۰۰ له م بواره شدا نابی متمانه
 به هیچ پیوهندی و مامه له یه که له کهل شه و که سانه دا بگری که سه
 که لی کورد نه چه وسینه وه "

هر له و دلگران بوونه شه وه کاک ناز منینی ده پرس: "نایا
 هیچ شورشیکی رزگاریخواز به بی پشتیوانی و یارمهتی...
 هیزیکی دهره وه توانیویهتی له م چه رخه دا به تاوات بگات و
 یا به رده وام بی له خه باتیدا " که می نکولی له گرتگی یارمهتی
 دهره وه، وه که هوکاری یاریده دهر، نه کردوه به لام کاک...
 خوشه ویست بائوگر نیه که می که میشکی خومان ماندوو بکه ی نو
 به پرسین: نایا هیچ شورشیکی رزگاریخواز به پشتیوانی...
 و یارمهتی دهره وه ی هیزیکی کونه په رست و درنده و دوژ...
 به که له که ی توانیویهتی به تاوات بگات؟ "

شم یارمهتی و کومه کی دهره وه ی فیکری پهیره و کردیه وه سه
 (بنجینه ی خه باتی چه کداری)، شم چاره یان به هوی در یژه پیدانی
 جهنگی نیوان عیراق و شیرانه وه شه نجامه که ی سامندا کتر بوو ،
 چونکه بوو به هوی شه وه ی بز و وتنه وه ی کورد ستر اتیزی خ...
 له سه ر در یژه پیدانی پروسه ی چه نگه که و شه نجامه کانه...
 دابریزی، به واتایه کی تر بوو به هوی شه وه ی چاره نوو...
 بز و وتنه وه ی که لی کورد به چاره نووسی چه نگه که وه گری بدری
 یان ویل بگری و کوردستان بگریته مهیدانی که رمی جهنگیک که
 نه که لی کورد ناگای له هه لگیرسان و در یژه پیدانی هه...
 شه له راگرتنیدا پرس یی نه گری نه که وتنیشی به هر لایه کدا
 بی قاز انجیکی راسته قینه ی شه ی تیدایه .

(۲)

راپهرینی چهكدارى شم جارمى نمتو مکه مان له بارودوخیکى
 بابتهى و خوبى بهكجار نژوارو پینه که یشتوودا دهستى
 پیکر دهوه . شهگر هر کام لهو دوو وهخته جیاوازهى ، کسه
 بهکیتى نیشتمان و پارتى دیموکرات بهکاتى هلکیرسانه وهى ،
 شورى دادمنین ، وهر بگرین شهوا سال و نیویک رمت بسووه
 بهسر کاره ساته مهنه که (ههره سه کهى ۱۹۷۵) دا ، شهو
 ههره سهى کهنهک تهنیا کوتایى هاتنى شورشیکى چوارده
 سالهى راگه یاند ، بهلکو میژووى سی سالهى شهو شمرازه بهناو
 خوبیهى شورشیش اپارتى دیموکراتى کوردستان ای دواى
 پیهینا .

وهک نمانین ههره سه که خهلكى کوردستانى خسته ژیر
 قورساییهکى فیکرى و مادى و روحى شهوتووه ، که سهرده میکی
 تا رادهیهک دوورودریژى دهویست تا برینهکانى تیمار بکات و
 بهشوبن وهلامى شهو پرسیاره سامناکهدا بکهرى ، بو وامان به
 سهرهات ؟ . لیره وه دهتوانین بلیین کومه لانى خهلكى کوردستان
 له بارودوخیکى فیکرى ، سیاسى و روحى شهوتودا نه بسوون
 بتوانن پیشوازی شورشیکى نوی بکهن ، یان تهنا نمت ، دواى شهو
 ههره سه مهنه ، بهناسانى باوهر به هلکیرسانده وهى شهو
 بینن . به واتایهکى تر هه لومهرجه بابتهى و خوبیهکانى
 راپهرینی چهكدارى * بهمانا زانستیه کهى ، دهنه کهوتبوون
 یان پینه که یشتبوون ، ابهلام نا یا له هلکیرساندنى شورشى
 شهیلولى ۱۹۶۱ یشدا شم هه لومهرچانه له بهرچا و کیران ؟ .
 خوینهر دهتوانى لهم باره یه وه بکه رپته وه بو یاداشتتهکانى
 ماموستا نورى شاپس و کهشتیک له بیره وه ریهکانى

ماموستا مسعود محمدهد) . بویه دهتوانین بلین:
 ثم راهرینه چهکدارییه به جوریکی سروشتی و لـــــــ
 بارودوخیکی گونجاودا اديسان نهلمهوه بهمانا زانستیهکهی
 لهدايک نهبوو . پهرههندننی ثم راهرینه ، لهنهجامی کیانفی .
 دایی و نهبردی پيشمرگه و فراوانبوونی شه و لایمانـــــــ
 بهشداریبیان تیدا کردو سهرکهوتنی شورشی کهلانی شمــــرانو
 راهرینی کهلی کورد له کوردستانی شیراندا . لهو راستییسه
 ناگورن که هلمهرجی خوبی و بابتهیهکانی ههلهگیرانهوهی ،
 راهرینهکه پینهکهیشتبوون و ، خوو . چهماوهری بو نامادهسه
 کرابوو .

کهواته سهرباری گیانی نیشتمانپهروهی ، دهشی هوکــــاری
 تری نیدوخوو نههکی هاندهر و پالپيومههری ثم پهلهکرنــــه
 ههلهگیرانندهوهی خهباتی چهکداری بووبن ، شهش بوته هوی ،
 شهوی بهجوریکی نارمزووکارانهو شیرادهوی راهرینهکــــه
 دهست پی بگری ، واتا سهپانندی ویمتو نارمزوو و شیرادهید .
 کی خوبی بهسهر واقیعیکی بابتهی نهگونجاودا ، که ثم جوره
 کاره رادویهش له بنهمایهکی فیکری خوبهوه سهرچاوه دهگری .
 لهم وتارهدا ناتوانم باس لهو هوکارانه بکهه که بوونــــه
 هوی پهلهکردن له ههلهگیرانندهوهی راهرینهکه ، نهک تهنیا
 لهبهه شهوی لهنیو رووداوهکانی شه کاتهدا نهبووم ، بهلکــــو
 فاکت و دهکومینتی پیویستیشم لهبهردهستدا نیه . یان رهکــــه
 لهبنجینهدا توانای شهوم نهپی . بهلام لیرهدا بهشت بهستن
 بهکتیبهکهی بهریز مام جهلال اغد ذیمقراطی و حرمــــان
 شعب حتی من حق الحلم ؟ - مرکز - نهرکی نوی الثقافی - (۱۹۸۹)
 پهنجه بو هویهکی نههکی گرنهگ رادهکیشم که شهویش رولــــی
 سوریاو هاندانی و هاریکاری سوریا به لهم روهوه .

وهك ئاشكرایه ئه‌مريكا رولى سه‌ره‌كى له ريكه‌وتدامه‌كسه‌ى
 ئه‌لجه‌زاشيرو هه‌ره‌سه‌په‌په‌نانه‌ى شورشى ئه‌يلولدا: كيراووه‌و بـه
 ئيعترافى خودى ئه‌مريكا سياسه‌تياكى بى ئه‌خلاقانه‌ى به‌رامبه‌ر
 كه‌لى كورد په‌يره‌و كرد - پلانى ئه‌مريكاش، وه‌ك له راپورتنى
 كوميته‌ى پاىك دا هاتوووه‌ ئه‌وه‌بوو كوردستان ئارام بـه‌تـه‌وه
 تا سوپاى عيراق بـه‌يه‌وه‌ سه‌رقال نه‌بى و، به‌توانى زه‌به‌ريـكـك
 به‌ سوريا بگه‌يه‌نى كه‌ ئه‌وكاته‌ به‌توندى نژى مه‌سه‌له‌ى وتوويز
 له‌گه‌ل ئه‌مريكا و ئيسرائيل وه‌ستاوو. ابو زياتر بوانـه
 هه‌مه‌د حنين هيكل، الحل و الحرب. ل ١٤٠، هه‌روا كتيبي
 اغد ديمقراطى ٠٠ الخ).

به‌ريز مام جه‌لال له كاتيكدا ته‌شكيد له‌سه‌ر ئه‌وه‌ نه‌كات كه
 اتيكوشه‌رانى شورشگيرى كورد به‌ هاريكاري له‌گه‌ل سوريـا
 سه‌رله‌نوى شورشى كوردبان هه‌لگيرـانـده‌وه، به‌روانه‌ كتيبيـسى
 ناوبراو ل ٦١٠، ئه‌و راستيه‌ش به‌رده‌خات كه هه‌لگيرـانـده
 وه‌ى شورش به‌و ئامانجه‌ نه‌بوو كه كوردستان له به‌عه‌ره‌ب كـرـنـو
 كه‌لى كورد له له‌ناوهرن بپاريزن، به‌لكو بو ئه‌وه‌ش بـهـ
 به‌ره‌نگارى حوكمى بورژواى بيروكراتى عه‌فله‌قى سه‌ره‌بـه
 ئيستعمارو تبه‌ه‌گلاوى جيبه‌جى كرنى پيلانه‌كانى ئيستعمار.
 بيه زايونيه‌كان ببنه‌وه تا نه‌هيلن (حوكمى عيراق) به‌سته‌تال
 بى بو سوريـاى عه‌ره‌بى خوراگر. هه‌مان كتيب ل ٦٢٠ هه‌روا
 به‌ريز مام جه‌لال چهند جاربه‌ك به‌ ئيصرايريكى زوره‌وه‌ دووباره‌ى،
 نه‌كاتوه‌ كه ئه‌وان توانيبان پيلانه‌كانى ئيستعمارو زايونيه
 كان پوچهل بگه‌نه‌وه به‌وه‌ى شورشيان ده‌ستپيكرده‌وه، واتـه
 نه‌يانه‌په‌شت كوردستان ئارام بى، تا عيراق به‌توانى اخـسـوى
 بو ئه‌وه‌ ته‌رخان به‌كات كاري تا وانبارانه نژى سوريا، قـهـه‌لاى
 خوراكرتنى عه‌ره‌بى له‌رووى پيلانه‌كانى ئيستعمارو زايونيزمدا

تهرخان بکات) - همان کتیب ل ۰۶۲

ئەم قسانەى بەرێز مام جەلال بەھەر مەبەستىكى سياستى
 نووسرايى ، وەك راستىەك وەرنەگىرىن ، چونكە ئەمە بە ئەگۆ-
 مېنتى رىكخراوېك دادەنرى كە دەسپىشخەرى ھەلگىرساننەوھى
 راپەرىنى چەكدارى بووہ . ئەمەش پرسیارىك دىنىتە گ-سورى:
 ھارىكارى سوريا و لە بەرامبەر ئەوھدا خوكرىنە قەلغانى-
 سوريا تا چ ئەندازەيەك بووہ لە ھەلگىرساننەوھى راپەرىنەكەدا؟
 يان ئايا ئەم سوريايە چ فرىشتەيەكە تا شايانى قوربانىيە-
 مەزنەو ئەم گيانفەدايە مەزنە بى؟

ھىوادارم پرسیارەكەم بەھەلە وەرنەگىرى ئىمە كاتى باسى
 تىشكانى ئەم چارەى راپەرىنى چەكدارى و بزوتنەوھەكەمان
 ئەكەين ئەبى ئەم ھوكارە نەركەيەش فەراموش نەكەين و ، بگەرە
 بە قوولېش باسى بگەين و رادەو سنوورەكانى نەربخەين ئەمەش
 چى دىلم بو ئەوانەى لەنزىكەوھە ئاگادارى ئەم مەسەلەپى-
 بو شادبوونى روحى شەھىدەتايەرى عەلى والى ئەبى ئەوھىرېلىم
 كە لەكوتايى ۱۹۸۱ و سەرەتاي ۱۹۸۲ دا ، لە گەرمەى شەھرى
 براكوژى و لەچەند چاوپېكەوتنىكى سياستىدا ، بە ئامادەبوونى
 نوپنەرانى دوو حزب ، ئەيكوت پەلەكرا لە ھەلگىرساننەوھى خە-
 باتى چەكدارى ، وىستمان زوو سوپاي عىراقى سەرقال بگىرى تا
 نەتوانى پەلامارى سوريا بەدات .

دوچار نەمەوى بلىم ، ھەرەسپىنانى ئەم چارە رووداويكىسى
 كتوپر نەبوو ، بەرھەمى ئەوكات و ساتە نەبوو كە تىايى-
 نەركەوت ، بەلكو ئەنجامىكى گەردىبوونەوھە و كەلەكەبوونى-
 تىكراى ھەلە فىكرى و ئایدیولوژى و سياسى و عەسكەرىيەكان
 بوو كە جوناپەتییەكى نوپدان پىكەپىناو ، ئەم جوناپەتییە-
 و ساتىكى موناىب و لەباردا لە شىوھى ھەرەمەدا خى-
 سى

دەرخت .

لای خومه وه ثم هه ره سه به تیشکانیکی فیکری، دوای شه وه به تیشکانیکی سیاسی - عمسکهری داده نیم . چونکه پیس وایه هیشتا فیکری کورد له حالتی پهیره وکاری و نیمچسه وه ستاوی دهر بازی نبوووه . ثم دیارده یهش بهر له هه موو شتیک له فیکری سیاسی و کهلی لایهنی کولتوری روحی نه ته وه که ماندا رنگه ده داته وه و شوینه واری قوولی خوی جی دیلی، بویسه کاتی شه وه هاتوووه شه کهر دوانه که وتبین، خهباتی فیکری بکهینه سهر مهشق یان بواریکی سه ره کی خهباتمان، چونکه سه بهی گورانیکی فیکری قوول، بهی لیکوینه وه ی زانستیانه ی، میژووی فیکری نه ته وه که مان و، بهی فیکریکی نویسه داهینه رانه و شارستانییانه، دواچار بهی داهینانی میکانیزم می نویی پیکه وه گریدانی فیکری نوی به خهباتی سیاسی کهلی کورده وه، شان نیه سهر که وتن وه ده ستبینن - بکه سه مهترسی دووباره بوونه وه ی میژوو - مارکس گوتنه ی - لسه شیوه ی تراخیدیا یان کومیدیا، هه رده مینی .

به ریبه ی دهقی، جا بپیکه وتنه که ی هاوری عزیز محمدمان بلا وکرده وه به حاکمان زانی و له بهر گرنه که ی شه و تارهش بلا و بکهینه وه .

پڄا وڀيڪه وستی روث نامہی "الوطن" لڳل ھاوری فخری کریم

روث نامہی "الوطن" ی کویتی، ثم جا وڀيڪه و تنہی
لہ کھل ھاوری فخری کریم - سہروکی مہلبہندی
لیکوبینہ و ہکان و دی امانی سوسیالیزم لہ
جیہانی عمر ہیدا و سہرو سہری گو قیاری
"النہج" ریک خست، شیمہش تہواوی شہو
جا وڀيڪه و تنہہ دہخینہ بہر دم خوب سہران.

پ : لہ جیہانی ھا وچہر خدا گور انکاری خیرا روو دہدا و کار لہہ موو
ہوار ہکانی زبان دہکات - پرو سہی بیذا کردنہوہ "پریدترویکہ سا"
لہ ولاتانی جور بہ جور دا دہنگی دا و تہوہ - چون لہم گور انکاریانہہ
دہروانن ہر ہوتی پرو سہی پریدترویکہ او ٹاسوکانہی چون دہتر خینن؟

و : ہلہنگ اندمان ہو شو گور انکاریانہی لہ بہ کیتی سوقیست
روو دہدا و لہ ہموو جیہاندا بہ پریدترویکہ او گلاسوسست
ناسرا، بیگوہ ان ہلہنگ اندنیکی شجایدانہیہ - ثم پرو سہی
پیداویستہکی بابتہی دہ دہری، بی نویر کردنہوہی سوسیالیزم

دهبی هدربیی، واته بهرزگردنه‌وهی تا ناشتی تیروانینی مروقتسی
 هاوچه‌رخ، له‌بارهی نیوه‌روکی ثم پروسه بهی نیوگردنه‌وه و ره‌نگدانه
 وهی له‌نیو بزووتنه‌وهی کو مونیستی و له‌سهر حیپان، بیگو و مسان
 دهبی شه ره‌نگدانه‌وهیه له‌گشت ناشته‌کاندا شیجایی بی. هدر له‌ثم
 روانگه‌یه‌شه‌وه بوو، که له‌لایمن زوربهی حزبه شیوعیه‌کان و بزاقسی
 پیشکه و تنخواز مامه‌له له‌گهل پریسترویکادا گرا.

شه‌وهی لیبه‌دا حیگای سهرنجدانی زوربهی نیوه‌نده چاودیره‌کسان
 بوو، شه‌وهیه که له‌لایمن نیوه‌نده تعقلیدی و دوزمن به‌گوه‌ونییست
 و سوسالیزم شیجابیانه پیشوازی لی گرا. بیگو و مانچو مه‌به‌ستی
 ثم لایه‌دانه حیاوازه.

سروشتی ثم پروسه‌یه چه‌ندان ناکوکی به‌خووه دهگری، که له‌پروسه‌ی
 دارمان و بی‌ناکردندا به‌ده‌رده‌که‌ون. لایه‌نی دارمان به‌روونی و توندو
 هندی جاریش به‌شدیه‌یه‌کی نه‌یوون (عدمی) به‌ده‌رده‌که‌وی، ثم
 روشته، که زورچار به‌روالت دیاره، لیک تینه‌گه‌یشتن و شیوانسدن
 له‌لای هاوسوزانی پریسترویکا نه‌ک دوزمنه‌کانی ده‌خولقینی. ثم
 جویره پروسه‌یه‌ش روشتی، که ره‌شه‌مان له‌به‌رجا و گرت، که روشتی
 دارمان خیراتر به‌ده‌رده‌که‌وی، له‌کاتیکیدا روشتی بنیادنان زور له
 سه‌رخویه و له‌گشت بواره‌کاندا پیویستی به‌که‌له‌که‌بوون هدیه، تا وه‌کو
 به‌سهر لایه‌نی دارماند زال بی.

باکردنی پریسترویکا و هدله‌نگ‌اندنی به‌لانی چاکه هه‌رگیز
 مانای شه‌وه‌نیه، که شه‌وه پروسه‌یه له‌کاتی پراکتیکیدا لایه‌نی سه‌لبیانه
 ناگریته‌خو، بیان له‌ره‌نگدانه‌وهی راسته‌وخو له‌م بیان شه‌وه بواردایه‌ویه
 پیویسته له‌روانگه‌ی به‌که‌گرتنه‌وه نه‌ک پارچه پارچه‌کردنی مامه‌له
 له‌گهل ثم پروسه‌یه‌دا بگریت. بوچی ثم پروسه‌یه پیداویستی‌ه‌کی
 باه‌ته‌یه؟ هه‌ر له‌سه‌ره‌تای پریسترویکا وه تا وه‌کو نیستا بلا و کراوه‌کانی
 سوقیت له‌سهر پیویستی ثم پروسه‌یه به‌لگه‌یه‌کی زوریان پیشکه‌ش

کرد. بهیوست بهوی پیی گوترا تنگ و چله مه که سوسیالیزم پیسی
 گدیشت یان بنیادناسی سوسیالیزم له به کیتی سو قیت و ولاتناسی
 دیکه ی سوسیالیزم رو به روی شم تنگ و چله مه به بو ونه و . شسم
 تنگ و چله مه به به جوریک له گشت بواره کانی زیاندا رهنگی دایه وه،
 به تایدتی له بواری ثابوریدا، باری سوگه و کردنی پیدا و بیستیه کانی
 مروف دواکه و ترووی به خووه دهگری. شمه حکه له دواکه و ترووی لسه
 بواره کانی زانست و ته کنه لوژیا شمهش له گوشه ی به کارنده هینانیا
 ن له و برارانه ی که راسته و خو به ژیا نی خه لکه وه به مندن و دیارده کانی
 دیکه ی دواکه و ترووی که بلا و کراوه کانی سو قیت و ولاتانی دیکه ی
 سوسیالیزم باسیکی زوریان سی کرد و وه . بویه سه ره نوی باسکر دنه
 وه ی به پیوست نازانم . له م زوه وه ده توانم بلیم که پرسترویکا
 هه ولیکی راسته و خووه ده سپیش خیره له لایهن خودی حزبی شیوعی
 سو قیت وه، بو رزگار بوون له و تنگ و چله مه و بو زانی نی لیدانی
 تریه ی دل و به دهنگه و هجرونی داخوازیه کانی زیان و به پیندا
 راپه راندنی شه شه کانه ی که بنیادناسی سوسیالیزم هم قونا غه دا
 ده بخاته روو .

ب: به لام شهوا پینج سال به سه ر راگه یانندی پرسترویکا و کلاسنوست
 تیپیری و سه رنج ده ده مین تا وه کو شیتا ، کالای به کار بهر لسه
 بازاردا ده ست ناکه وی، ده ولته ی سو قیت و حزبی شیوعی سو قیت
 نه ی توانیوه له سه ر زه مینه ی واقعدا پروژه ی پرسترویکا خیه حلی
 بکا . هیشتا شه پروژه یه فکر میه که وه له تروویکی ده سه لاتداریدا
 کیشه ی له سه ره، ثایا شمه هه ره شه له خودی پرسترویکا ناکات؟

و: له راستیدا هه ره وه که سه ر سووت، شه هه سوو وه عدو په یمانانه ی له
 له ناکاسی کو بوونه وه ی نیسانی ۱۹۸۵ ی کوموقته ی ناوه ندی حزبی

شیوعی سوقیت در ا، شو کو بو و نه و نه و بهی به ده سپیشخه ری پر یستر و یکا
 ناسرا، دست کرا بهیرو سهی خیرا گردن تا و کو به سه ختیه کانس
 بواری ثابوری دهر بازین و شو با بهمانه ی تریش که به پرو سهی
 خیرا گردنه و به پیوستن به راستی شو به پیمانانه ی له و کاتسه و هی
 پیشکش کران به زیاندا هست به دهر نه چا مه کانیان نه کرا . شه مش
 گرفتیکی دوو نه و نه یی پیکهیندا و به ما و هی شه چند سا سه دا
 له ره و تی به سه ننددا رو و به رو ی پر یستر و یکا بو و نه و به به راستی
 شه مش حیکای سکا لایه حده به و هی بو ته هی به ریشیواندن و تی .
 نه که یشتن نه ک هر له به کیتی سوقیتدا به لکو له لای زور سه
 لایه نه گانی پشتگیرانی پر یستر و یکا، شه مش له روانگهی شیجا بیجا .
 نه و به نه ک له روانگهی دوژمنی مه لاس بو و . شایا شه دابرانه ی
 له نیوان به یمان دان و واقیعدا هه به، سه ختی یان مه تر سی سه ک
 پیکدا عینی ؟ بیگ و مان به لانی که مه و نه له مهیدانیکی زور زین نندوی
 سه که و تی پر و سه ی پر یستر و یکا شه جوره سه ختیه یان مه تر سی سه
 پیک ده عینی، شه ویش قه ناعت گردنی به شیکی فراوانی که له سه
 سوقیته بهیرو سه ی پر یستر و یکا و کو گردنه و نه یانه نه ده و ری . له وانته
 شه دابرانه به بیته هی لا و از بوونی گردن کیدان به و پر و سه یه و له سه
 نا کدا میشدا هه لو یستی سه لبیانهی له و هر یک پری، شه مه له لای سه ک
 له لایه کی تره و به شه بار و دوخه له وانیه کومان دهر بارهی ره و اجسی
 پر و سه ی نو یکاری یان توانای له راست گردنه و هی ره و تی بنیادنانی
 سوسالیزم بخولقینی . سه و شتیسه که شو ته قینه و نه نه ته و هی سه و
 شاینی و پیکدادانانه ی نیو کوماریک یان نه نیو کوماره گاندا، هه ندی
 جار سه و شتیکی خوینا و بیان به خو و نه گرت و خو بیای حیا بو و نه و هی کو
 ماره گانی به لنتیک رو و بیان دا، شه مانه هه مووی هو کاری زی سه دن
 و کو سیب ده خواقینن و مه تر سیان له ده کری . له که له شو کو سیب و
 مه تر سیانه شدا شه و هی حتمن ده بی دوویات بگریته و به، شه و هی سه

که پروسهی نوپکاری پیدا ویستیه که و دهر باز بیون لسی مه حالسه
 نهک دهر بو حزبی شیوعی سوقیت، یان بو به کیتی سوقیت و
 پروسهی بنیادنانی سوسیالیزم یان هر بو ولاتانی دیکه، به لکه
 پیویستیه که بو گشت بزاقی کومونیستی. پروسهی نوپکاری
 بو گشت بزاقه پیشکه و تنخوازه کان لهر روی نیوهر وک و شیوازه کان
 کاری شو بز و وتنه و هیه بی چندو چون مه سهله یه کی پیویسته.
 هر وک دهر ان له ناشی بزاقی رزگار یخوازی نیشتمانسی
 عه بهدا، بهد ریژایی سالانی را بردوو به مهر شو کیر و رفتانسی
 دوو چاری پهله کانسی بوته و هو پیویستی بهر ز کردنه و هیه به کرده و هیه چالا
 کی و شیوه کانسی کار کردنی و سه بارمت دوور که و تننه و هیه شم بز و وتنه و هیه
 به له جه ما و هر و دابریلی دروشمه کانسی له گهل دا و اخوازه یه کانسی
 گهل دهدوان.

جه ما و هر ی میللی له ولاته جیا جیا کانسی عه رب، له مش زیاتر
 له باره ی تنگ و چه له مه کانسی بزاقی رزگار یخوازی پهله کانسی ده ناخا
 فتن و باسی پیویستی گهران بهد وای دهر و از هیه کیان ده کرد، بو
 رزگار بیون له و تنگ و چه له مانه. له مانه هه بیوی پیویستی نوپکاری
 له نیوهر وک و شیوازه کان دهر ده خات. ژیان به چه نمان بار گورانکاری
 به سهر دا هاتوو و هیه شیمش هندی جار به شوین خوماندا ما وینه تیره و هیه،
 و هندی جار بیش دوا که و تووین. ته نامت به و پیگانمش که به قونا
 غیکی دیار یگراوی میزو و دا خا و هنی بووین. بهم مانایه پروسهی
 نوپکاری ده بیته مه سهله یه کی پیویستی، به لام بهد ریژی باس کردنی
 شم پروسهی خرا و ته بهر باس و قابیلی گفتوگ و کردنه له سهری.

له یواری فیکری و سیاسی و ریک خرا و هیه و یواری چه مکی
 سوسیالیزم و نیوهر وک و رهوتی میزو و هیه و دا هاتوو چه نمان
 مه سهله یی شالوز هن. لایهنه کانسی تری پر سیار هکان په یوه ستی
 به نامرزی بنیادنانی سوسیالیزم، واته حزب، رژیم، چه مکی

دیموکراسی و ، ناوهندیتی دیموکراتیزم ، دهیان مهسهلهی ژالسوزی تر . که پیویسته به جیدی و لیبرسراویتی و کیانیکم فراوانسهوه سوناقهشه بگرین . هر ووا بهو دروستیانسهوه نهوسیین ، که زوربهیان ، رووبهرووی واقیعی زیندوو بوونهوهو پوچبوونهوهیان سهلمیندرا . له ههمان کاتیشدا نابی بهبی وردبوونهو و پیاچوونهوه بهرهو شهو دروستیانهی که شهروکه خراونهتهروو بگوویزرینهوه ، بهواتایهکسی ، تر دهبی شه مهسلانه بهپشت بهستن بهزانت و پیشکهوتن ودهسکهو تهکانی لهبوار هچیاچیاکان ، هر ووا پشت بهستن به شه سوونسی کله کهبووی بزووتنهوهی شورشگیری و تیکرای بزاعی مروقیاهیتهی شه مهسلانه وهرگرین .

پ: باشه چون لهمهسهلهی شهلمانیا دمر ووان؟ کهر له ههلبزار دنهکا . نی داهاتووی پهر لهماندا شه هیزانهی بهرههستکاری حزبی سوسیالیستی شهلمانیان ، لهروانگهی جور بهجورهوه داوای بهکرتنی شهلمانیا دهکن ، بردیانسهوه ، تایا شه بهدمر چوونی تهوا و لسه سوسیالیزم دانانری؟ واتا چون لهم مهسهله ژالوزه ، مهسهلهی پیکهوهلکانی هر دوو ولات که دوو سیستی کومه لایهتی هیوازن ، دمر ووان؟ .

و: من بهدوو و دریزی لههر مهبهستی پرسترویکا و نیهوروکسه بنهرهتیهکهی که لهوتهیهکی کهر باچوقدا هاتوو ههلوپستم نهکرد . " سوسیالیزمی پتر لهریکهی دیموکراسی زیاترهوه " . شهسه مانای شهویه ، دیموکراسی و مافی مروقی ، دهولهتی یا ساو ههرو شه مهسلانهی بهم جهمک و نهریتانهوه پهیوستن ، بههق شهمانه نهریتی سوسیالیزم دهچهسپینن . شیتاش نهبهژمانچی تهکتیکی یان ژامانجیکی دیکه ناتوانین ، نکولی لهوه بکهین که شهو نهریتانه بهپلهی هیوازن بهولاته سوسیالیستهکان "دا و ههنندی جاریش بهپلهی زور توند دستدریژبان کراوتههر . شه نهریتانه

بهر ادهیه کی وادا نهبون تاوه کو ر ووی کوشی سوسیالیزم دهر بخمن،
 شه ره راستیه که و دهی بگوتری . شه بهرگریه ی که ر ووی بهر ووی همر
 حزبیکی شیوعی جوکمران یان بی جوکم ده بیته وه ، لیره دا ، باس له
 ولاتانی روزه لات ده کری ، که چون ده توانری بو شه نهریتانیسه
 بگهرینه وه که له سمر متادا ده ستیان پی کرد . شه ویش پشت به ستیه
 به جه ما وهر ، همر وا قه ناعته ی شه چه ما وهر وه تیکه هیشتنی لسه
 دروشمی شه حزبانه و شامانچو توانای خر کردنه وه و راکیشانیسه
 چه ما وهر بونیو جهنگی بهر منگاری له هه موو بواره کاندای ریز کردن
 ریکختنی هیزه کان له سمر شه بنچینه یه . شه بهر منگاری بیمن مه سر
 له یه کی زور سوخته و همر وک هه ستی پی ده که یی به قوناعی جور به .
 جور دا تیدمه پیری . قولیغی به کم شیحای بیانه نه بوو ، شه و بوو سو وه ،
 هوی کرژ بوونی نفوزی ژماره یه که له حزبه شیوعیه جوکمرانه کان
 شه ویش به شکامی که له که بوونی هله و چندان هوکاری تر ، له نیوا .
 نیاندا فشاری بهر فراوان و خه ستی شور دوه که ی تر بو سمر شه
 ولاتانه ، همر چه نده لیره دا باس باسی شور دوه که ی تر نیه ، به لام
 بهرای من همر چی باسی به کگرتن و پیکر و کزیدانی خیهان بکه یین
 ناکوکیه کان همر ده مینن . لایه نه که ی تر هه ول ددها هه موو میژووی
 شه حزبانه و ده سکه وت و دوار و ژیان ر مش بکات و هه و کومان له ره و اجبی
 خودی سوسیالیزم ده کا ، شه مش به ریگه ی دووپا تکر دنه وه ی مایه پوچی
 سوسیالیزم به ر ووی میژو و بیه وه . شه مانه هه مووی بوونه هه مووی
 کرژ بوونه وه ، به لام شایا شه حالته جه سپا وو تا کوتا ییه ؟ وایز انم
 مه سه نه که بهم شیوعیه نیه . و جهنگه که همر بهر ده و امه . پروسه کمش
 له ره وتی خویدا ، زور راستی نوی و واقعی تر ده خاته روو ، کاتیک
 که چه ما وهر ر ووی بهر ووی مه سه له و بهر ژه و هندیه راسته و خو یه کانسه ی و
 چونیتی رزگار بوون له و تنگ و چه له مانه ی پیوه ی دنالینی و شامراز و
 شیوازه کانی شه رزگار بوونه ، ده بیته وه . به و واتا یه دهی نهریتسه

دیموکراسیانه و مزو قایمته و مافه کانی صروف و نازادی له و هرگرتنی
 شه بریارانهی لهگهل بوچه وین و نواته کانیاندا دهگونجی ، دوو پسات
 بگرینه وه . له و پروایه دام مافی هه سوو که سیکه شه که شه نلمانی بی
 یان هر که لیکه تری شه جیه پانه شه وهی بیخوازی بریاری بدا .
 که واته که لهی نلمانی خوی بریاری شه به که گرتنه و شیوهی به که گرتنه
 کهش ده دا . به لام شه پر سیارهی خراوته روو شه وهیه : نایب
 ده توانری ده رفه تیکه راسته قینه و باریکی گونجا و بره خسی تا وه کو
 که لهی نلمانی دوور له فشار و پر وهی شانتهج یان هر شیوهیه که
 تری پروایه گندهی فریودهرانه ویستی خوی ده بری ؟ هر چه نده
 سه بارهت به به که گرتنی نلمانی رای ته پای توندو مهتری جیدیا نه .
 نهی هندی له ولاته روز نا و ایبه کان لهگوریدایه . له نلمانی یای
 روز نا و اولاته به که گرتنه و کان و هیزو نیوهنده کونه هر سوتو
 چه ره وه کانی و لاتانی تر ، به هه سوو قور سایبه کی سیاسی و نابوری
 و دارایی و پروایه گنده بیان بو شالا و یکی فراوانی در ته رخسای
 کردووه ، تا وه کو هر چه سیاسی کانیا ن به هر نلمانیای دیموکراسی
 دا به پینن و هه لای قوتدانی بدن . نایبم جوهره به که گرتنی
 نلمانی له سایه سرمایه داری و له زیر شالی پهیمانی
 شه لانتیدا به شه نهم بگه پینن . به رامهر به ممش هیزی ناشتیا نهمش
 له شارادایه و هه لای ده رباز بوون لهو گیر و گرفته و زمانگردنی
 پیشختنی دیموکراسی به ره و سوسیالیزم مانه وهی نلمانی یای
 دیموکراسی وهک هوکاریکی ناسایش و ناشتی شه وروپا و بهرگریکی
 مه یله توله سه پینن و عهسکه ریبه کانی "نلمانیای به که گرتنو" ده دا .
 لهگهل شه و شدا دیاره وهز عهکه به راده به در شالوزه و بهرزه وه نهدی
 به به که گدا چووی زور ههیه . به لام به هر شیوهیه که بی شه نایبته
 نایبته بیانویهک بو زه و تگردنی مافی که لانی نلمانی لایه
 ده برینی و تهی خویاندا به رامهر به ممش ناگری شه مهتر سیه

په ره سه ندوانه‌ی که له وانه‌ی له‌شاکامی که له که بوونی نویدا بیتسه
 کایه وه و بیته هوی خولقاندنی مهترسیه‌کی جیدی له سه‌ر مرو قایه‌تی
 پشت گوی بخرین. باسیکی زوری ثم مهترسیانه ده‌گری نه‌ک هر نه
 یه‌کیتی سو‌فیت و ولاتانی موسیالیزم به‌نگو له ولاتانی روژئا و اشدا
 ئایا مافی که‌لی ئه‌لمانیا به مافی شه که لانه‌ی تره‌وه په‌یوه‌سته
 کز استه‌وخو به و جه‌نگانه‌ی له خودی ئه‌لمانیاه ده‌ستیان پیکرد
 داخ کراون؟ ثم سه‌سه‌ه‌میش زور به‌توندی خراوه‌ته روو، هیک گای
 گفتوگوو ماملانیه، به‌گورتی، ئه‌لمانیا به‌ته‌نیا به‌کرتنی
 خوی بریار نادا، به‌لکو ثم یه‌کیتی په‌یوه‌سته به رژه‌وه‌ندیه‌کانی
 هیز و شه‌که‌لانه‌ی که هست به‌ی شارامی ده‌کمن و هه‌ولی نه‌گه‌رانه
 وهی مهترسی شریکی تازه به ئه‌لمانیا ده‌دن. به‌نسبت شه‌شه‌وه
 له و پروایه‌داین که ماف هر مافه، پشت به‌ستن به دیموگراسی،
 پیوه‌ره.

پ: تاچ راده‌یه‌ک دروسته که ده‌لین زایونیزم له رویدا وه‌کانسی
 شه‌روپای روژه لاتدا رولیکی که وره‌ی بینینه‌وه‌پله و پایه‌ی به‌هرزی
 له جو‌گه‌رانیدا ده‌گیر کردووه؟

و: به‌لای منه‌وه مامه‌ه‌کردن نه‌گه‌ل ثم جو‌ره باسانه‌دا سخت و‌گرانه
 به‌لام به‌راشکاو‌ی سه‌رنج ده‌دهم شه‌ه له ولاتانی عه‌ره‌بیدا بو تیشکان
 و سه‌رنه‌که‌وتنه‌کانمان و بیتوانایمان له‌شاست خرگردنه‌وه‌ی هیزو
 وزه‌کانمان و ریک پیک کردنی شیوازو شه‌رکی به‌رزگردنه‌وه‌یان له‌سه
 پیناو جیبه‌جی کردنی ئامانه‌کانماندا هه‌میشه بو بیانوو ده‌گه‌رب
 بین. هه‌ندیک چار ثم جو‌ره گه‌رانه به‌دوای بیانودا په‌یوه‌سته به‌سه
 و جو‌ره باسانه. به‌لام شه‌ه هه‌رگیز مانای شه‌ه نیه له مهترسی
 زایونیزمو تواناکانی و به‌ربلاوی چا لاکیه‌کانی و هه‌ولی به‌رده‌وامی

بهینا و بیونیدا نه گشت شوینیکدا و بهتایبتهی لهو جیگایانسهی
 دهتوانی له ریکاایانهوه کاربکاته سمر ریچکهی رووداوهکان، کسم
 بگریتهوه . ثایا شه رووداوو پهرهسنخانهی رویان دا بههوی دهست
 تیوهردانی زایونیزمهویه؟ شهمش مانای شهویه که شه پروسهیهی،
 لهسرمتاوه لیبی دواین مههستم پروسهی توپکاربیه ، بهو پییهی
 پیوستیهکی مهوزوعبانهیه ، لهبنچینهدا پروسهیهکی چهوتسه،
 واته پروسهیهکی زایونیهو لهثاکامی دهستیوهردانی زایونیزم
 غهیره زایونیزم هاتووته شمدام . بهلام لهراستیدا مهسهلهکه
 بهم جوړه نیه، هر وهك باسان کرد شه پروسهیه مهسهلهیهکی
 مهوزوعیه . بهلام شهکر شم یان شه لایمن بیانوهی لهریگهی رووداوه
 کانهوه ههولی خیبهچی کردن یان کارتیکردن تیبی یا کهلك وهرگردن،
 لیبی بدا، شه مهسهلهیهکی تره . بو نموونه شه جوړه باسانسه
 به دوو مهسهلهوه بهندن: بهکه میان مهسهلهی کوچگردنی جوړهکانسی
 بهکیتی سوقیته بهتایبتهی و ولاتانی سوسیانستهی بهگشتیه .
 دووه میان مهسهلهی گهرانهوهی پهپوهندیه لهگهل شیراثل یان
 دهسپگردنهوهی پهپوهندیه گانه . سروشتیه که مهسهلهی کوچگردنی
 جوړهکان به داننانهی بی پایان بهمافهکانسی مروف و ثا زادیهکانیهوه
 گری دراوه . شه مافانهی که پهپوهست به قوناغی ستالینیزم ساوهی
 سستی له بهکیتی سوقیت و ولاتانی تری سوسیانستهیدا . . . . . هتد
 دهست دریزیان گرایه سمر . بیکومان شهه پاکانه کردن نیسه
 بو سیاستهی سوقیت و قابل بیون بهو کوچگردنه یاق که مگردنهوهی
 مهترسیهکی بهلام مافی مروف هر وهك باسم کرد ناتوانتری بگوتری
 شهه مافی بو نیه جوړونکه جوړه یان عمرمه، یان جوړونکه رشسه
 یان سیهه . شم مافه دهبی هموو مروفیک بگریتهوه، بی روانیسن
 له ثاینی، تایهفهی، نتهوهی بوای یان مهلوسته سیاسیهکی
 . . . هتد بهو مانایه دهبی مافی مههرگردن بو هموو هاوولاتیهك،

مافی، مملوژاردنی شو، لایهنه‌ی مبه‌ستیتی، نازاد بی، به لام کیسه
 ده‌توانی له‌م بار و دوخه‌دا که‌لک له‌م مافه و هر بگری؟ بز و وتنه‌وه‌ی
 زایونیزمه که که‌لک له‌م مافه و هر بگری بو هاندانی کوچک‌گردن
 له‌یه‌کیتی سوقیت، هر و او، شم بز و وتنه‌وه‌یه و نیوه‌نده دوزمن به
 بز و وتنه‌وه‌کانی رزگار بخواز به‌همان کاتدا شم نیوه‌ندان به
 دوزمن به سوسیالیزمیشن، مبه‌ستیکم تریان همه شه و یس
 به‌کار هینانی شم کوچک‌دنه‌یه بو لا و از گردنی وره‌ی بز و وتنه‌وه‌ی
 رزگار بخوازی نیشتمانی عمره‌ب و په‌یوه‌ندیه‌کانی شم بزاق به
 له‌گه‌ل به‌کیتی سوقیت و ولاتانی سوسیالیزمیی هیز بکا و به‌ره‌و
 چو‌گدادانی بیات له‌تاست پیلانه‌کانی شم بیکا و زایونیزم له‌مه‌ر
 مه‌له‌ی فله‌ستین و چاره‌سهر گردنی مه‌له‌ی روزمه‌لات به
 نا و مر است ۰۰۰ مند به لام به‌داخی گرانه‌وه شیمه هندی چار ده‌بینه
 دیلی شو، ههلویستانه، به‌بی شه‌وه‌ی شوین پیکانمان تاقی بکه‌ینه‌وه
 و له‌ههلویسته‌گانمان به‌راسهر شو، هیرشه فیکری و سیاسی و راکه
 باندنی به‌ریای ده‌گن، ورد‌بینه‌وه، گله‌لایه‌ک به پروسه‌ی نوپکاری
 و له‌لایه‌کی تریشه‌وه به‌مه‌له راسته‌وخو‌گانه‌وه گری دراون،
 حربه شیوعی و کارگه‌ریه‌کانی و لاتانی عمره‌ب شه‌وه‌یان دووپیات
 کرده‌وه که پیوسته نه پیگه‌ی دوستاپه‌تیه‌وه له‌گه‌ل به‌کیتی سوقیت
 ههل بدن، به‌هموو شیوه‌یه‌ک له‌ریگه‌ی نه‌ته‌وه به‌گرتیوه‌گان به‌وه
 فشاریک بخولقیبری بو راکرتنی شو کوچک‌دنه بو خاکه ده‌گیرگرا
 وه‌گان و مبه‌ستی شیسرایل و شم بیکا شم مه‌له‌یه ریسوا بگری و
 کاروانه راسته‌وخویه‌کانی سوکو به تهلته‌بیب رابگیرین، هر و او
 شه‌وه‌شیان دووپیات کرده‌وه، که حزب و لایهنه میلی و رسمیه‌گان
 شه‌و‌جوره چالاکیانه شه‌نجام بدن که رای‌گشتی سوقیت، هوشیار
 بکه‌نه‌وه به و سفته‌ی : مافی مروف" دوو لایهنه‌یه، و نابی مافی
 چووه‌گان له‌کوچک‌گردن له‌مه‌ر حسابی به‌رژه‌وه‌ندی گله‌ی عمره‌ب به

فلهستین بی و رهفتار پیکردنی شم صافمش نابی ببیته همسوی
خولقا نندنی بار و دوخیکی وا متهر سپدار که همر شه له ناشتی
ناوچه که بگا و ببیته کوسپیک له بهردم شو هول و تهقه لایه ی که بو
بهستنی کونگره ی نیوده وله تان له ممر روز ه لاتی نا و مراست دهری .
همروا دهی سازشی شمریکا له هاندانی شم کوچگردنه ریسهوا
بگری، که له ریگه ی بریاریکی دژبه مافهکانی مروف شه نظام
دهدا شه ویش راگرتنی و مرگرتنی جووه کوچگردوه کانه بو و لاتسه
به کگرتووه کانی شمریکا .

به نسبت مهسهه ی دووه همیشه وه، واته داننان به شیرا یلسدا
شیمه ی کومونسته کان له گهل گشت هیزه پیشکه و تنخوازه کانی
تر بو گوشه گیر کردن و که لاختنی شیرا شیل خهباتمان کردووه و
دهیکه ی و له و بر و ایشداین، شم گوشه گیر کردنش به محکوم کردنی
زایونیزم و سیاهتی دوزمنکارانه ی شیرا شیل له داگیر کردنی
خاکی عمره ب تا دوا ده سدربزی و پیشیلگردنه زانرا وه کانی
په یوسته . به لام زه مینه مان بو قناعت کردن ره رای گشتنی
تا وه کو به شداری لهم گوشه گیر کردنه ی شیرا شیلدا بکات، زور بوشه
چون داوا له هاوولاتیه کی سوقیتی یان پولونی، شممانی یسان
شفریقی بکه ی که دان به شیرا شیلدا نههینی و په یوسته ی له گهلدا
نمبهستی، له کاتیکدا شیمه ی عمره ب به وه رازین ثالای شیرا شیل
له گهوره ترین پایتهختی عمره بیدا به رزبگریته وه؟ ثایا نیسه
راستگویی و دروستی له ناخافتن و چالاکیه کانماندا هیهه
ثایا راستی له شیوازه کانی راگه یاندنی عمره بیدا هیهه . کاتییک
هول ده دات رای گشتی عمره ب نه دزی به کیتی سوقیت یان ولاتهکا .
نی دیکه هان بدات، گومان له وهدا نیه که همر که سیک مافی شه وه ی
هیه به و شیوه یی ده بخوازی هاندان شه جام بدات، به لام گسهر
بمانه وی به هر چاوه ی راست و دروستیه وه راهین، چون ده به

شم جوړه هاندانانہ بهرپا بکرین، به شیوه به کی وا جیکای په سهند
 کردن بی، له کاتیکدا هموو حکومته عمره بیهکان مامله به کله
 شو پایته خته دا ده کمن و شالای شیر ایل به شامانه کمیدا دمشه
 کیته ووهو لپیر سراوانی شیر ایل هر کاتیک شاره زوویان بی
 سردانی ده کمن و له هموو شاسته کانی شدا له کله لپیر سراوانی شدا
 ناخافتن شالوگ ورده کمن؟ سرنج بدن، شمه به بی هیچ هسات و
 هاواریک رووده دات، به لام کمر لپیر سراویکی کچکه بیان گهوره ی
 ولاتیکی سوسیالیستی سردانی شیر ایل بکا، له سر ششم
 لپیر سراوه و ولاته کی دنیا هلدن کرن. تاوه کو هیچ جوړه تینه که
 یشتنیک رووندا بهر له نوی شهوه ده لیمه وه که شیمه پشتگی بی
 شم جوړه هلوستانه ناکه یین. وهک شور شکیرو کومونیست له سر ما
 نه هلوستی راست و دروستی وا و هر بگرین که دهر شنجامی راست
 بدات به دسته وه. مه به شتم شهوه به له گوشه گیر کردنی شیر ایل
 و فشار خسته سر و ناچار کردنی به هموو شیوه به ک، به شداری بکه
 یین تاوه کو دان به مافی گهلی فله سنین داندینی و له خاکه
 دایر کراوه کانی دهر بیدا بکشیته ووهو به گونگره به کی نیوده ولتان،
 قابل بی ۰۰۰ هتد.

بی: رنگدانه وهی سیاستی پرسترویکا له سر په یوه نندیه کانی
 نیوان حزبی شیوعی سوقیت و حزبه شیوعیه کان و بزاق بی
 رزگار یخوازی و لاتانی عمره ب چون ده بینن؟

و: بهر له هموو شتیک ده بی تیکه یین سر و شتی شو په یوه نندیانسه
 له بنه هتدا چونه. بیویسته په یوه نندیه کی هاوریانسه و
 خه باتگیرانه ی هاوبه ش بی، که به واتایه کی دوور نه به ک شامانج
 بروان، له وانیه نه ماوه کانی را بردوو شم په یوه نندیه به کهم

و کورتی لیکده در ایوه و جیبه جی دهکرا، واته نهوونی هاوتایسهک
 هم په یوه ندیده دا بهواتا بوونی نیومندیک و چند لایه نیک، یسان
 حزبه کان وایان لهم نیومنده دهروانی، ههولیان ده دا بریار و سیاست
 و رینویینهکانیان لهگه له هم نیومنده دا بک ونچینن. گه ربا سه که
 لهم باره یوه بی، شهوا پرسترویکا شهوه دوو پات دهکاته وه و ههولیش
 ده دا شه دوو پات کردنه وه یه به گرده وه جیبه جی بکا، که ده بی
 شه جوړه په یوه ندیانه له سه ر بنچینه یه کی کار لیکردن و سه ره یسی
 و به شدار یکردن به پیگه ی جیا جیا وه له یهک بز ووتنه وه دا، ههروا
 سه ریگه ی ر متکردنه وه ی هه ر اسهار ده یهک هم په یومندیده، شه مه یه
 نیوه روکی پرسترویکا لهم باره یوه، بیگومان لیر ده دا مه به مستم
 شه یه، ج له ر ا بر دودا دهگ و ترا راسته، چونکه شه ویستش
 به هه ر حزب، و راده ی شاناده بوونی شه حزبه تا ببیته لایه نیک
 نیوه نده که وه بمنده، یان شه و تا له پیگه ی سه ر به خو بیست و
 تایه تمه ندی نیشتمانی یه وه مامه له لهگه له مه سه لهکاندا دهکات
 به لام به نسبت بز ووتنه وه ی رزگار یخواز ی نیشتمانی سه ره یه وه،
 په یوه ندی یه کیتی سوقیت به په لهکانی شه بز ووتنه وه یه له پالیشتی
 و کومه کی به هه موو شیوه و شیوازیک دهستی پیگرد هه ر له
 چه کدار کردن تا وه کو پیشکش کردنی شه صوون و کومه کی شابوری
 و پالیشتی سیاسی سه ره شاستی ده وله تاندا.

سه ره شاستی روو به روو بوونه وه ی شه بز ووتنه وه یه لهگه له
 دوژمنهکانیدا، لهگه له تیمپریالیزم و زایونیزم، سه بر وایسه دام
 کومه کی یه کیتی سوقیت بو بز ووتنه وه ی رزگار یخواز به سه و دای
 سه ر که وتنی له به جگه یانندی شانجه شاره زوومنده انهکانیه وه
 بمنده، بو پته و کردنی باره شابوریه که ی یان رزگار بوون له گه روگرد
 فتی گشت یواره جوړه جوړه کان و به تایه تی بواری شابوری، به پیسی
 راده ی شه سه ر که وتنه له وانیه یه یار مه تی سوقیت بو بز ووتنه وه ی

رزگار یخواز مهزنترو قولتربی وک له را بردوو . سروشتیشه بهار و
 زروفي شستادا بهوانه به هوی کهله که بیونی گیر و گرفت و کوسپ
 که په یوهستن به سر له نوی بینا کړنده وه له م بان به و بوار هدا کار
 له هندی لایمنی شو یار مهتیه ثابوریه بکات . کهر باسه کسه
 له باره ی لایمنی سیاسیه به بی ، زو بچار دهگوتی که بیر کړنده وه ،
 نویی سیاسیان به پرسترو بکاوه گری دراوه ، واته نهیو مهسه له
 کانی تر دا ، چه کړندی بز ووتنه وه کانی رزگار یخواز ، بان لاواز .
 کړندی ، له ریگای که مکر دنه و ی قه واره ی یار مهتیه کان و ره کړنده .
 وهی خه با ته که ی نه چا می دها ، له و با و ره دها م که شم بوچوونه
 پشت به واقع نابهنستی . ناساییه که بیر کړنده وه نویی
 بو چاره سر کړندی گیر وگرفته کان شیوازی ناشتیانه و ناشتوونه وه و
 مفاوه زه کړدن دوویات ده کاته وه . نه کینا به هیچ جور یک باس له
 زه و تکرندی مافی که لان ناکات له خه با تیاندا له پیناوی سر وهری
 و پهره سندن و هلبیزاردنی جور ی شو پهره سندنه . ریکه م بدن پتر
 بهراشکاوی پر سیار بکم : شو لایمنانه ی پروه ی نویکاری کما .
 نن که به مهسه له کانه وه په یوهستن ؟ شم نویکاری به دیموکراسی
 و فرحزی و مافه کانی مروف و ده ولته ی یا سا و مافی که لان
 نه هلبیزاردنی ریگای پهره سندنیدا و ره کړنده وه ده ستدریزی
 بهر ناشتی نیوده ولته تان دوویات ده کاته وه . هر و او پیویستی
 دوزینه وه مهسه م رویه ها و به شه کان له ریکه ی همیشه وه
 دانانی نه ریته مروفایه تیه کان و دامالینی چهک و ره کړنده وه ،
 شهرو دروستی و ساغی ژبانی نیوده ولته تان و کومه کی کړندی
 که لان نه پیناوی رزگار کړدنیا له و نازاران هی به هوی قهر ز دارینیا .
 نه وه دوو چاریان بوته وه . هتد دوویات ده کاته وه . نه مانسه و
 کشت نامانج ناسراوه کانی تر و ده توانی لقی و پوی زوری لسی
 بیته وه . نایا کارتیکړندی شو لایمنانه بوسه بزاقی رزگار یخواز

چین؟ شو کارتیکردنه خرابه بیان چاک؟ بهراشکاو نیومروکسی
 شورشگیرانهی خودی ثم نهریتانه زیدهبوونیک بو کومهکسی و
 راپهراندنی بزاقی رزگاربخواز پیک دههینن. لیرهذا باسهکسه
 لهسه شو بزووتنهوه رزگاربخوازانهو هیزو کهلانیه که خبات
 دهکن لهپیناوی هینانهسهرکاری رژیم دیموکراسی، کهلهسه
 بنچینهی دادی کومه لایهتی و مافهکانی مروف و دستورو سلبرژارد
 نی نازاد بی. لهسه شاستی نیودهولهتانیس پاراستن لهسه
 دوزمنکاربیهکی دهرهکی بیان دسدریژیک بوسه سهروه ربیهکی
 دوویات دهکاتهوه بی هاوسهنگی پهپهوندیهکانیدا بهگسه
 ولاتانی پیشکوتووتردا بهتایبتهی ولاته پیشهسازی و سهرمایه
 ره پیشکوتووکان رمت دهکاتهوه. بهم مانایه بهکیستی سوقیت
 کومهکی بزووتنهوهی رزگاربخواز دهکات. بهلام کاتیک کیسه
 سیاستی پهنا بردن بوچهک رمتدهکاتهوه، شهه شهه ناگهینهسی،
 کهله شاست دسدریژی بیان پاگانهدن بو ثم دسدریژییهسه
 دستهوهستان رادهوستی بیان یارمتهی کومهکی خوی بهم بیان سهو
 ولاتی زهره سیکراو پیشکش ناگات. بهلام شیوازی شو کومهکیا
 نهی بهکیستی سوقیت پیشکشی دهکا مهسه بهیهکهو پهپهونده سه
 واقعی بهرچاوهوه. شهوهی له بهکیستی سوقیت و "ولاتانی
 سوسیالیستی" روودهدا بارودوخیکی حیهانی بهتایبتهی، سه
 شهوپاوه له شه مریکاشدا هینایه کاپهوه. که نکولی شهوه دهگری،
 که چاران نکولی لی نهدهگرا، سیاستی دوزمنکارانهو دستیهوردان
 بیان مامهلهکردن لهکه لرژیمه دیکتاتوره ستمکارهکان، یاخبود،
 دستدریژی کردنه سه مافی کهلان رمت دهکاتهوه. شهمش نرخیکی
 زیادهیهو دهی بهگوشهی پهپهوندیهکانی نیوان بهکیستی سوقیتو
 بزووتنهوهی رزگاربخواز که گوشهیهکی زور گرنکه، لهبهرچاوبگری
 شهوهی لهسه شیمه ده مینیتنهوه. شهکی و بهرهه مینانسی و

چونیتی شه و بهر هه مهینانه به و ده ستر دنمانه به پیا چو ونه وه به شه شیواز و دروشمو رینوینیه کانمان بو هینانه دی تا مانچه گانمانمان له سنوری شه بار و دوخه نوییه دا و بو چه سپاندنی شه باره نوییه، بهی شه وهی ده ست نمپیه فیکری و سیاسی دروسته کان و مافمان له به کار هیدانی هه شیوازی که بو چوون و ره وایی بو چوون هکانمان پته و ده کات، هه گرین.

په زور جار ده گوتری که سه کرده کانی هندی له حزبه شیوعیه کان ستالینیزمین، تاج رادهیه ک پرسترویکا له حزب و سه کردانهیدا رهنگ ده داته وه؟ شه مش کیر و گرفت و ئالوزی له ره وهی ک ششی پهر سه ندنیدا ناخولقینی؟

و: حزبه شیوعیه کانی ولاتانی هه ره له بار و دوخی ک ششت بز و وتنه وهی کومونیستی به دو ور لیه. شه حزبانه مش به شیکن سه و بزاقه و به چاک و خراب کاریان تی ده گری. هه و شه وهی بزاقه که پیوهی نالاندووه گشت حزبه شیوعیه کانیان به شیکیان به پلهی جیاواز پیبانه وه نالاندووه. لایه نه سه بیه کانی شه ولاتسه سوسیالیستیانه کاریان له حزبانه کردووه و بو شه مش حزبه کان نرخنی خویان داوه. به داخه وه شه نرخه یان به ده ره وهی حیسابسه دا بووه، واته شه حزبانه به رامبه ره بهم باره به ره بسیار نه بوون ته نیبا شه ونده نه بی که به شیک بوون شه بز و وتنه وهیه. ئایا سه کرده کانی هندی له حزبانه یان گشت حزبه کان به یواری ریکخستن و سیاست و فیکردا به پلهی جیاواز له ژیر کارتیکردنی ریبازی ستالینیزمیدا نه بوون؟ چون کاریان تی ناگری، خو له دو ور گه ی گوشه کیر سه دا نین، به پیچه وانه وه شه سه کرده انه له خالیکی زور توندی مله لانیی سه خندان. به نی له ژیر کارتیکردنی شه دیار دانه دا بوون که پیشان به ریلابوون و تا شیتاش شوینه واره کانیا نمه زنه.

بیا: هینانه‌ناوه‌وی فیکری نوی و دیموکراسی نیوخوی حزبستان
چون پسمند کرد؟

و: نه، بروایه‌دام وشمی هینانه‌نیو وشه‌یه‌کی به‌جی نیه، جیترو
وردتیره بگوتری: کارلیکردن به پیگه‌ی تایبتمه‌ندیه‌کانه‌وه، حزب
هوشیاری پیویستی خونویگردنه‌وه‌بی و ده‌بی له هه‌موو شتیکی
کون و به‌سه‌رچوو، نه‌روا شه‌وی ری‌ی خه‌باتی بی ده‌گری و شه‌وه‌ی
له‌گه‌ل شه‌و واقیعه‌ی خه‌باتی تیدا ده‌کات نایتمه‌وه‌لام، ده‌ست هه‌گری
شه‌و حزبه‌ی هه‌ولی لاسایی و جاولیکردن ده‌ده‌او گوی ناداته مه‌سه‌له‌ی
کارلیکردن و خودایی نه‌پیگه‌ی تایبتمه‌ندیه‌کانه‌وه، به‌هیچ
جوریک شایسته‌ی نوپکاری نایی و ناتوانی له‌و واقیعه‌ی دو‌اگه‌وتوه‌ی
تیدا، ده‌بزووی رزگاری بی، یان شه‌وتتا به‌م یان به‌و پله له‌دامینی
ژیانی سیاسیانه‌دا ده‌مینیتیه‌وه، باسه‌که ده‌بارهی هینانه‌ناوه‌وی،
پرسترویکا بو نیو حزبه‌کان نیه، جیونکه شه‌مش مابان نه‌راه
نوی گه‌رانه‌وه ده‌گه‌یه‌نی بو لاسایی گردنه‌وه‌ی نیوه‌ند گه‌ر شه‌م
ده‌برینه دروست بی، هه‌روه‌ک شه‌وه به‌م حوره نه‌روژنامه‌کانتاندا
باسی نیوه ده‌گه‌ن، شه‌مه باس نه نه‌به‌خویی و تایبتمه‌ندیستی
شه‌و خه‌سه‌ته شورشگیرانه‌یه‌ی که ده‌وره‌ی هه‌ر حزبیک یان
بزووتنه‌وه‌ی ناوچه‌یه‌کی له‌یکچووی داوه ده‌کهن له روانگه‌ی
هه‌ستکردن به پیگه‌ی شورشگیرانه‌و لاه‌کی به‌بزووتنه‌وه‌کده‌دا
یان مامه‌له‌کردن له‌گه‌ل نیوه‌ندا به‌و پیبه‌ی لایمنیکین، باس لسه
لاسایی و هاوچووتی ناکه‌مین، شایا به‌رگری کردن نه نوپکاری هه‌یه؟
پله شه‌مش راسته‌یه‌که نه راستیه‌کانی زیان، نه بروایه دام‌بیر
نه‌گردنه‌وه‌و هه‌ول وکارنه‌کردن بو نوپکاری نه کاتیکدا پیدایسته‌یه
کانی به‌ده‌ده‌کهن، به‌یگه‌ له‌وه‌ی نه‌یه‌کیت، سو‌قیتدا رووده‌دا،
که‌مو کورتیه که‌و پیوه‌ی ده‌نالیین، مه‌سه‌له‌که هه‌ر شه‌وه نیسه

که دهی، خومان نوی بکهینهوه . بهنگو شهو پرسیارهی خراوتهه
 روو شهیه: ثایا پیویستییهکانی نویکاری لهشارادابوون و شیمه
 دواکهوتین؟ بهلی لهم جوړه پیویستیانه لهگوریدا بوون. همندی
 له حزبهکان ههولی، خونویگردنهوهیان داو تا رادهپهك سرکهوتن
 همندی حزبی تریش پیویستیان به همژانیکي قبول ههبوو تاوهنگو
 همت بهپیویستی نویکاری بکن. ثم همژانمش له بهکیتی سوځیت
 دا بهدهر دهکوی شهوندی تریش توند تر بوو کاتیک شهو گورانکار به
 دراماتیکیانهی له شهورویای روژهلاتدا رویاندا، شهمش پهیوهست
 به شیوازی شهو گورانکار بهی له لایهن زور بهی رومانیه کانسوه
 کت وپر بوو، کهگول بهههوهو جوړه رنگیکي فیکری و سیاسی
 و کومه لایهتیانهوه. ایهوین تا کوتایی به شان و شکوی سرکردهی
 تاکی وهك چا وشیکوبینن. ههوا ثم همژانه له خستنرووی گهلی
 کاتیکوری فیکری و ریکختندا خوی نواند. پاش شهانه ههوهوی
 ثایا حزب و سرکرده لهشارادان تاوهنگو بهرگری بکن؟ لهوانههلی
 بهلام شاکامی ثم جوړه بهرگری بههنگ ههرو جزیبك یان سرگردا.
 پهتیهك، بهنگو بوسه گشت مههلهی گهل مهتر سیدارهو بیگومان
 نهسه بزوتنهوه کهشمان رنگه ده داتهوه .
 بههقی دهوانری پرسیاره کهتان بهشیوه بهکی تر بخوبتهروو نهك
 بهشیوهی بهرگری گردن له نویکاری، بهنگو شیوهی شهو نویکار بهی
 که بهزوتنهوهو حزبهکانماندا پیویستن جیه؟ ثا شهیه شیمه
 پرسیارهی که شیتاکی خراوته بهردهمان. وهك ههرو تیکوشه پیک
 که چارنووسی بزوتنهوه کهی بهگشتی به لاره گردنکه، دهوانسم
 همت بکم، که ثم جوړه پرسیاره له حزبه جوړه جوړه کانماندا
 کهر ههرو ههروشیان نا، بههههستی وه لامدانهوهی کارلیکگردن
 شهجام دهتری. ثم لیکولینهوهیه جیدیه، مههستیشی بهرلهنوی
 شیکردنهوه بهکی قبولی شهو گوهلگایهیه که حزب خهباتی تیسدا

دهکات، کهر باسماں لهگشت حزبهکان بکهین بهلکو شه و شیوازهی، که پیویسته شه دهبی شه و گور انکاریانهی له بونیهی کومهلگای عمره پیدا لهبوازی شاپوری، کومه لایستی، سیاسی، روشنبیریسی، پهیکهزدا روویانداوه قبول بینهوه، هر ووا له و دیارده زورانسه ورددینهوه که شه گور انکاریانه هینایانه کایهوه، و هندی جار زور مهترسیدارن و پیویستیان به شامرازو شیوازو دروشمو تیکه یشتنی نوی هیه، کهر بهراستی دهرک بهوه بکهین کسه بهسرمانه شهوهی شجایی و چاکه لهکومهنگاکانماندا رایپهرینین، تاوهکو بتوانین رادهیهکی نرمی بهرنامهی حزب و بزوتنهوه کهمان بهگشتی جیبهجی بکهین، به و مانایه نویکاری بابتهیک دهگریته بهگشتی جیبهجی بکهین، به و مانایه، سیاست و فیکرو شیوازی کار و حوکمو هاوپهیمانیستی ۰۰۰۰ هتد بابتهی نویکارینو بریتین لهمهلهی گرنگ و لهپهپهوندی و کارلیکردن و بزاونیاندا کون نهک تاک، شه بوارانده پیویستیان به لیکولینهوه و گفتوگ و نویکاری هیه، دهبی پروسهی لیکولینهوه و گفتوگ و نویکاری بهخیرایی و بهپهله بی چونکه توانای دواکهوتن و پاشخستنسی زوری نیه، هندی لایهنی شه بابتهانه شهرکی شستان، بونموونه شستا باس له مایهپوچی سوسیالیزم دهگری بهتایبتهی سه روزنامه کانتاندا (روزنامه کانی کهنداو)، بویه بهسر شیوعسی و مارکسیسته کانه که گورهمان چول دهکن، رووی ده م له و کهمانه دهکمو شه بزاسیارهمان بی دهکم: شهوه چیه له ولاتانی سوسیالیزم مداروو دهوات؟ لهوانه بی بهشیوهیهکی وردو جهوههری نایزانسن راسته شهوهی روودهوات لایهنیکی سهبی و سامناکی بینسای سوسیالیزم تاوینه دهکاتهوه، به لام سرنج بدمن شه مهسههیه چیه و چون له خهباتمان و خهباتی بزوتنهوه کهمان و له خهباتی کهلانمان له ولاتانی عمره پیدا تاوینه دهپتهوه؟ شه و شامانخانه

چین که نه پیناویاندا خبات ده‌کهنو لکه‌ل نیومروکی پروسه‌ی،
 نوپکاری به‌کیتی سوفیت و ولاتانی سوسیالیزم جیا‌وازین و لیسک
 داده‌برین؟ له‌وانه‌یه بو‌عهندی به‌گورت بینه‌کان یا دیساره
 شه‌ی رو‌ده‌دا هر هم‌ووی سلبیه، تیروانینمان مه‌حکومه به‌هست
 ک‌رن و دواکه‌وتوویمان له‌بواری ئازادی دیموکراسی و دامه‌زرانی
 ده‌وله‌تی عدالت و یاسا‌وامانه‌کانی مروف له ئازادی ریک‌خستن
 و ده‌برین و بلا‌ک‌رنه‌وه‌و روزنامه‌و.....هتد به واقعه‌شدا
 شه‌یه نیومروکی شه‌و رو‌دا‌وانه‌ی که‌له‌یه‌کیتی سوئیتدا رو‌ده‌دن
 شیمه له پیناوی چیدا تیده‌کوشین؟ به‌لکو له‌پیش شه‌مش، شه‌و
 که‌موکورتیانه چین که پینای سوسیالیزم به‌ده‌ستیان‌وه ده‌نالیسی
 شیتا که نه به‌کیتی سوفیت و ولاتانی ترو گشت بزوتنه‌وه‌کنه‌و
 نیوه‌نده‌کانی تیوریت‌مهندو سیاست‌مهنده‌کان گفتوگی به‌هر
 ده‌کنه‌و؟ پینای سوسیالیزم به‌تهنگ نه‌دایه، چونکه تسینترالیزمی
 توندو ئامری و بیروگری تیزه‌و.....هتد زاراوه‌ی سوسیالیستی
 نین به‌و شیوازانه نه‌یه‌کیتی سوفیت، نه ولاتانی سوسیالیستی
 ناتوانن به‌رنامه‌کانیان چیه‌جی بکن، بویه شه‌م ولاتانه شیتا
 به‌دوای ریگایه‌کی وادا ده‌گه‌رین تا‌وه‌کو نه‌ریته راسته‌قینه‌کانی
 سوسیالیزم چ له‌بواری ئابوری یان کومه‌لایه‌تی یان سیاستی
 یان روشنبیری یان روحی بچه‌سپینن، که‌واته مه‌سه‌له‌که به‌ه
 تیگه‌شتنی سوسیالیزمو نیومروکه راسته‌قینه‌که‌یه‌وه په‌یوه‌سته.....
 شه‌و پرسیاره‌ی به‌هر حربه شیوعیه‌کانی ولاتانی عرصه‌د و گشت
 ولاتانی سیه‌به‌وه ده‌خریت‌مروو، ئایا شیتا شیمه رو‌وبه‌رووی بنیا-
 دنانی سوسیالیزم ده‌بینه‌وه؟ زیان سه‌رنه‌که‌وتنمانی سه‌لماند و
 ده‌ی گوره‌بان چول‌کهن و واز له‌پیکه فیکریه‌کانمان بینین؟
 ریگام بدنه‌ر هراشکاوی بلیم: حزب‌مه‌کانمان له پیناوی هینانه‌دی،
 نزمترین پله‌ی شه‌و به‌رنامه‌یه تیده‌کوشن که له‌ولاتانی ترو ولاتانه

سرمایه‌داره‌کان نه‌ک همز له‌یه‌کیتی سوقیت و ولاتی سوسیالیزم له‌پیناویدا خبات ده‌کهن. شیمه خبات ده‌کهن له‌پیناوی دیموکراسی و هینانه‌سهرکاری ده‌وله‌تی یاسا و ده‌ستوریکه همیشه‌یی و کوتایی هینان به بارودوخ نا‌اسایی. هموو هاوولاتیه‌ک شوناسنامه و پاسپورته همی که مافی سهره‌کین و نابی ده‌سدرزب یان بگریته‌سهر یان به‌شیره‌یه‌کی داپنوسینه‌رانه زهوت بگریسن که‌شم ره‌فتاران به‌یچه‌وانه‌ی بچوکترین مافی مروف و نهریست و یاسا ده‌وله‌تیه‌کان. شیمه‌ی شیوعیه‌کان و پیشکه‌وتنخ‌سوازو نیوه‌نده‌کانی ترو په‌له‌کانی بزبو‌تنه‌وه‌ی رزگاربخواز له‌پیناوی شه‌و مافانهدا تیده‌کوشین. که‌واته ده‌ست له‌چی هه‌لگوبین؟ چه‌تیک سهرنه‌که‌وتنمانی سهرماندوووه؟ به‌یچه‌وانه‌وه شه‌وه‌ی شه‌وه‌ی له‌ولاته سوسیالیسته‌کان رووده‌دا سیاسته‌که‌مان دوویات ده‌کاته‌وه‌و ته‌کان. یکی به‌هیزترمان پی ده‌به‌خشی تا‌وه‌کو خباتمان له‌پیناوی شه‌م نامانجانهدا توندتر بکه‌ین نه‌ک وازیان لی بینین. شه‌ی واز شه‌ه ج شوناسنامه‌یه‌ک بینین؟ شه‌وانه‌ی تووشی کورت بینی بیوون ده‌لین حزبه شیوعیه‌کان تا راده‌یه‌کی وا سهرنه‌که‌وتوون واز شه‌ه ناوه‌کانیشیان دینن ا سهرنجی شه‌و یاریکردنه‌ده، که به‌میشکی خه‌لکی ده‌کهن. شیمه ده‌زانین به‌شلمانیا‌ی دیموکراسی، حزبی شیوعی بهم ناوه‌نه‌بوو به‌لکو ناوی حزبی سوسیالیستی به‌کگرتووی شلمانیا بوو که پاشان بووبه حزبی سوسیال دیموکرات له‌پولونیاشدا حزبی کریکارانی پوله‌ندی و به‌نه‌به‌ت هه‌نگاریاشه. وه هم بهم جووه. . . نا بهم شیوعیه‌ت‌مانت له‌سهر تاستی فورمیش هه‌ول ده‌دن وره‌ی تیکوشهران به‌ردن به‌تایبه‌تی له‌نیو شه‌وانه‌ی هوشیاریان که‌مه. وایان تیده‌که‌یه‌من که شه‌م خباته بی هوده‌یه‌ه چونکه شه‌م سهرنه‌که‌وتنه هه‌ر به‌دواپانه‌وه ده‌بینی، کومونیسم و سوسیالیزم دوو مه‌سه‌له‌ی بی تابروون و ده‌بی ده‌ستیان لی هه‌له

بگیری. هر و هك ناشكرايه حزب شيوعيه كاني ولاتاني عـهر مـب
 ميژووويه كي ناسراوو نه مريان ههيه و ثم ميژوووش به خه باتـي
 شو حزبانه به بنده . به پيناري ساده تريني شو داخوازيانهدا كه
 عهر هاو ولاتي هك تا راده هك خاوه ني هوشه نديه خه باتي له پيناودا
 دهكا : ديموكراسي ، راده هكي نزمي ناشتي بزيوي كه شايسته ي
 مرو بي ، دهولتي ياسا ، ده ستور ، مهلبزاردنن تا زاد . . . . . هتد
 هندی جاريش شو خه باته تا راده هكي وا ديته شان بوون كـم
 داواي زينداني و موحا كه مه كرننن شاسي ده كرى . ته ناسـت
 تيكوشه ران ده پانه وي نيشانه هيك له سر گوره كانيان هه بي . ته مه
 ماناي شهويه كه ثم حزب شيوعيه انه ده بي واز له شوينه كانيان
 بينن . بوكي وازي بي بينن ؟ شهوي بهم مه سه له بهدا شاياني كالتـم
 جاريه ثم شه عايسه هندی جاز له و كه سانه به وه كه هيج بيگه به .
 كيان نيه و ميژوو و بوون و ناوو سياستيان به گشت شو خه وشانه .
 وه كرى دراوه كه له هيج گوشه به كي ثم جيه انهدا مه قبول نيسه ،
 زياتر ش له مه شاياني زبلداني ميژون .

په : زور بهي روزنامه گهريه كان و بوچووني جاوديره كان په منجهيان
 سو رنگدانه وي گورانكار به كاني به كيتي سو قيت و شه وروپاي
 روزه لات له سر ناوچه ي روزه لاتي ناو مر است را كيشا به مه راي
 شوه قهوارهي شو رنگدانه ويه چنده و چون ههستي بي ده كمن ؟
 و : لهويدا رنگدانه وي شيجابيانه ههيه كه بهلگهي خوي ههيه و
 بيگومان له داها توشدا كار له هه مان ره وته شيجابيه كمش دهكا . شاپا
 ده بي جاوديريك يان تيكوشه ريك ي بهر بهر بهار شو گورانكار به
 شيجابيانه به هه لئه سه نكيتي كه له ژماره هيك له ولاتاني عهر مـب و
 روزه لاتي ناو مر استدا به تا كامي روودا وه كاني به كيتي سو قـت
 و ولاتاني سوسياليزم و چند هوكار بيكي تر رووياندا . چـون

دهتوانن لهو رووداوانه‌ی له جهزایر روویان دا بگهین که لهتاکسه
 حزبه‌وه بو فرم‌حزبی و ژبانی دهستور و ریگه‌دان به‌حزبه‌کان به‌بی
 جیاوازی گوینزرایه‌وه؟ چون دهتوانین له‌وه‌ی له‌شهرده‌ندا رووی دا
 بگه‌یه‌ین، له‌گه‌رانه‌وه بو ژبانی په‌رله‌مان وچه‌ند سه‌ره تایه‌کی‌ش
 هه‌ن که وا ده‌رده‌خه‌ن، له‌وانه‌یه حزبه‌کان نازاد بکرن.؟ چـون
 دهتوانین له‌وه بگه‌ین که هه‌ندی‌چار شم رووداوانه به‌شیوه‌ی ئاولمه
 (کورپه‌له) یان به‌ئاشکرا و روونی ده‌رده‌که‌ون تمنانمت لسه
 هه‌ندی له‌ولاتانی که‌نداودا که داوای ژبانی په‌رله‌مانی و دیموکراسی
 و دانانی ده‌ولت به‌سه‌ر بناغه‌ی ده‌ستور ده‌گری؟ چون ده‌توانین
 لهو رووداوانه‌ی تمنانمت به‌تورکیادا رووده‌دن هه‌رچه‌نده زورله‌سه‌ر
 خو و له‌ژیرفشاریکی که‌وره‌دان، له خولیای گواستنه‌وه به‌ره‌و داننان
 به‌ مافه دیموکراسیه‌کان شه‌ه‌رجی به‌شیوه‌یه‌کی که‌میشه؟
 گشت شم رووداوانه لهو گور انکاربانه‌ی له و لاتانی سوسیالیستی
 و به‌کی‌تی سوئیت رووده‌دن به‌دوو‌رینین. شم کارتیکردنه سیمایه‌کی
 شجابه‌بانه‌ی هه‌یه، واته له به‌رژه‌وه‌ندی مروف و مافه‌کانیدان وله
 به‌رژه‌وه‌ندی هیزه دیموکراتخواز و پیشکه‌وتنخواز و بلابوونه‌وه‌ی،
 بارودوخیکی دیموکراسیانه که‌ده‌ر بازبوون لیه مه‌حاله، چونکه
 دیموکراسی و هه‌موو شه‌و نه‌ریتانه‌ی پیوه‌ی به‌ندن بوته ئالایه‌گی
 زوربه‌رزو له‌دوو‌ره‌وه و له‌گشت شوینیکدا ده‌شه‌کیته‌وه. زورسه‌خت و
 گرانه‌ چاو له‌م ئالایه‌ به‌پوشری. گه‌ر رژیمی وا هه‌ین که‌به‌راستی
 به‌ر بگه‌نه‌وه و بیان‌ه‌وی له‌که‌ل که‌لانیاندا به‌رده‌وام بن یان بوئاستی
 شه‌و گور انکاربه شجابه‌بانه‌ی شیمتا خویان به‌رزگه‌نه‌وه هه‌یج شتی‌ک
 له‌به‌رده‌میدا نامینیته‌وه به‌وه زیاتر که‌ ده‌بی به‌ده‌نگ ئاواتی
 که‌له‌کانیانه‌وه بچن له‌م سنوره‌دا تیکه‌ل به‌هیزه‌کانی کومه‌لکا‌کاب
 نیان بن. به‌لام شیوازی دایلو‌سین و زور‌داری و پشت به‌ستن به‌سه
 ده‌زگای شه‌من و سه‌رکوئانه‌وه، له‌و به‌روایه‌دام و نموونه‌ی زور روون،

له بهر چاودا همن که شهوه دهسهلمینن شهم جوره شیوازانه هیسه
 دیکتاتوریک یان جهلادیگ بارژیمیک همرچهنده بههیزیش بسی
 ناپاریزن با سهرنج بدهین نهک بهمه بهستی تهوانج، شهوهی لسه
 رومانیا دا روویدا، نهدهزگاگانی شهمن نه پاسهوانی تایبعت نه
 فروکوه نه کونجی زری پوش و هیچ شیوازیکی تری لهم بابتهانسه
 نهیانتهوانی چاوشیسکو بیاریزن.

پ: مادام هیشقا لهباسی رومانیا داین، تاج رادهیک شهوه مهسهلمیه
 راسته که دهلی، عمرههیش بهشداری بیوانی شهمنی رومانیا نکرده
 و له تهکیاندا شهریان کردوه؟

و: شهم جوره قسانه ههلبهستن، تهنانت نه لایمن رومانیه کانی شهوه
 شهم مهسهلمیه بهدرو خرایهوه، دهتهوانین بلیین شهمه له ههلبهستهی،
 زایونیزمه و دهیهوی بر جیاکردنهوهی شهم و لات و که لانه لهک هل،
 ولاتان و که لانی عمره و بزووتنهوه رنگاریخوازیه کههی کهسک
 له رووداوهکان وهر بگری.

پ: دهلین هندی له ریکخراوه سهرچلیه کانی فهلمستین وهک کومه
 لهی ابو نضال یان احمد جبریل لهکاتی رووداوهکاندا لهسه
 دهستی موخا بهراتی رومانیا مهشقیان دهکرد، بهشداریان کردوه؟

و: لهم بارهیهوه هیچ زانیار بهکم نیه، هیچ شتیکیش بهبارهیهوه
 نازانم، بی شهوهی لهم مهسهلانه بروانین، شالوویکی درو پرمه بهست
 بهدزی پهیهندی عمره بی - رومانی ریکخراوه، بهمهش زیاتسه
 مهولی تیکدانی پهیهندیه کانی عمره به ولاتانی ترهوه بس
 نمونه ههنگاریاش دیا.

په: بالهکوتاییدا بلین، پروژهی داهاتوو جیه؟

و: گهر باسه که له مهر تیروانینی من بی، شهوا پروژهی داهاتسووی من، گهرانه بهدوای هموو شهو شتانهی که بیکهکانمان پتهو دهکن، و نیمه بهره و هینانندی کومهلگای دادو نازادی و دیموگراسی دهزویین، که لهیناویدا خباتمان کردوووه و ناومان نساوه کومهلگای سوسیالیزم، ناشکراشه که روخاری هندی لایهنی شهو کومهلگایه نیستا زیاتر له جاران روون بوتهوه، لهنیو شهو روخا راندا که گفوتو و قبول ناکا بهرای من بریتیه له دیموگراسی و سیاسانه، دیموگراسی به وانا فراوانهگی نهک بهواتای تهک بنچینهی هر گورانیکی کومه لایهتی یان گواستنهوه بو کومهلگای دادی کومه لایهتی یان جیبه خیکردنی دهسکه و ته کومه لایهتی و نابوری و سیاسیهکان بیک دهینی.

له مهر کومهلگایه بهتهو او له بنیادنانی کومهلگایه کوسی، دیموگراسی و دادو فرجهزی سیاسی و فیکری بهشداری بکات دهی نهوش بگهین چون له بینا و نامانجهکانماندا خبات بگهین و تیکهل به خهلکی تر بپین بهگشت رهنگه کنیانسهوه، بزانیین هر یه که له وانه بیکه یه کی وایان هیه که بتوانن لسه ریگایانهوه بهره و جیبه جی کردنی مهله یه کی دوه رانهتسر پال به کومهلگاوه بنین.

بزانیین هر یه که له وانه بیکه یه کی وایان هیه که بتوانن لسه ریگایانهوه بهره و جیبه جی کردنی مهله یه کی دادو رانهتسر پال به کومهلگاوه بنین، هر که سیکیش تهگهره له بهره شهو ربازهدا بخولقینی شهوا مهوز و عیانه خیری له گوشه بک دهنسی و له تیگه یشتنی بو داخوازیهکانی شهو بهره مندنه دوا ده که وی بهیسته هرل بهدین بو شهوی پروژهی داهاتومان دیموگراسی و فرجه

حزبی و زامنکردنی مافهگانې مرو ف له کشت یوارهکانسدا
 پروژهیهکی وایی که په نابردن بو چک له یهکلاکردنهوهی ناکوکیه
 فیکری و سیاسیهکاندا رمت بکاتهوه، پروژهیهکی هی هولسی
 هلکیشانی شهو بنچینانه بدا له مگهوه، که ستم وزورداریان
 لهسر پیک دین، ثم پروژهیهی داهاتوو بهسا غیوونهوهی ژیانسی
 کومه لایمتی و فیکرییهوه په یوه ستمو پیویسته سروشتیکسی
 نمرهونیان بهم ژبانیه بهخشی، بهخوریک هیزه خور بهخوره کسان
 بتوانن نه کاتی، ته بابوونیشیاندا کاری هاوبهش نه تمام بسندن
 تهنامت گفتوگو لهسر بهسه له هر مهیروزه کانی مروقیش په سندن
 بکات، شهیه تیروانیم بو پروژهی داهاتوو، شهو بروایه شدام،
 که لهسر حربه کانه به پروگرامو شماراز وشپواز و دروشمهوه
 ثم پروژهیه دابریزان و بهر وه کردهوه بیجه سپین و له بز ووتسنو
 په رسنه شیدا به پیی، که برانکاریه کانی ژبان و واقع بسسی
 بیت ناشارمهوه، نیمه به شاست زور بهی توخمه کانی شسسم
 پروژهیهدا هیشتا له شوین خوماندا این و دهخولینهوه، لیسه ردا
 وه لاسی لایمتیکی شهو برسپاره ددهمهوه که به پیشاندا خرایسه روو
 په خهش بو شهوه راده کیشم که پیویسته په یونیهی حربه کانسدا
 ثم پروژهیه دابریزوری، شکینا چون دهتوانین یان له دیموکراسی
 کومه لگا بکهین له کاتیکدا، یانی دیموکراسی نیوخو نه پیس
 حربه کاندا دانه ریژراوه؟ چون یان له مهیده ش هه بیژاردن و پیسو
 یستی ثم مهیده شه بکهین نه کاتیکدا نیمه نه یانی نیوخوماناندا
 به نمونه پشت به هه بیژاردن نابسته تین، لکه دل ره چاوکردنیسی
 بارودبخی سهختی ثم یان شهو حزب دوو جاری بوتهوه پیویسته به
 دوی دارشتنیکي وادا بکهری که لکه له هموه بارودوخکسدا
 هه چهنده سهختیش بی بکونجی، چون یان له نویکاری له کومه لگا
 دا بکهین نه کاتیکدا نویکاری له بیکه لیبرسراوه کاندا، پشت

گوی ده‌خوری به‌ویژه بی‌بیهی تا همتای نین؟ ثم مه‌مه‌لانه و حی تـــــــ
 سه‌ره‌کی و گرن‌کن و خراونته به‌ردم حزبه‌کانمان .
 با و دیاره زور بهی لایه‌نه‌کانی باهته‌که‌مان باس کرده‌سه‌و ،
 سروایعدایت لایه‌نی واکرن‌گه‌مابی هیشقا باس‌مان لیـــــــ
 نه‌کردی؟ ده‌بار می‌ثم مه‌مه‌له‌به‌ج ده‌لیبت؟

و: ثم باهته فراوان و زوره و زحمته بلین گرن‌گتربـــــــ
 گشت لایه‌نه‌کانمان به‌تیر و ته‌سه‌لی باس گودی . بو نموده
 لایه‌نی شو کارلیک‌نه تونده‌ی که ولاتانی شور و پای ریشا و ا
 ده‌گریته . شیتا باس له‌مه‌ناگری به‌کو باس باس به‌کیتمــــ
 ساقیت و شور و پای روژه‌لانه ، و رووداوه‌کان به‌شیوه‌به‌کــــ
 سه‌لیبانه به‌کار ده‌هینرین هر وک باس کرد ، تا وکو یوچهل کرده
 به‌ی سوبالیزم هر وک شیدعای ده‌کن ده‌رخمن و شو کارتیگورنه
 قبولی له‌کومه‌لگای سه‌رمایه‌داریدا رووده‌ده‌ن بیوشن . شیتا
 سیاستی فریو ده‌ران‌ه‌یان ده‌با ، می‌مه‌سی کومونیزمو ترساندن ،
 به‌کومونیزمو دیکتاتورری رژیم‌گهی و پیشیل کردنی مافه‌کانسی
 مروف ، که له‌شور و پای و آمریکا و ولاتانی تر دا یشتیان پی‌ده‌به‌ست
 چونکه تادی‌که‌لانی ولاتانی سه‌رمایه‌داری له‌ثابت سروشتــــ
 واقیعه‌که‌یاندا هوشیار ده‌بنه‌وه‌و تمدانمت هست به‌که‌مو کورتسی
 رژیمه "دیموکراسیه‌کان" ده‌کن و مه‌سه‌به‌ی پروسه‌ی دیموکراسی
 له‌سنوری رژیمی سه‌رمایه‌داریدا به‌شیوه‌به‌کی حیدیانتهــــ
 ده‌خونه به‌ردم هیزه‌سیاسیه‌کان ، سه‌رنج‌ده‌ شو گوران‌کار یانه‌ی
 له‌ولاتانی سوبالیزمدا رووده‌ده‌ن به‌نده‌به‌و نا‌کوکیــــ
 توندانه‌ی له‌نیوان شور و پای روژشا و او شور و پای و یابان و
 تمدانمت له‌نیوان خودی خیزانی شور و یاشدا ، به‌ریقتانیــــ
 فرهنگسار و له‌مانیادایه‌له‌سه‌ر به‌گرتنی له‌مانیا و چونیتسی
 مامه‌له‌کردن له‌گه‌ل ثم نویکار یهدا . یان ده‌بار می‌خیز انــــ

هاوبهشی نهو روپایی و مهسه به خور به خوره گانی تر ..... هتد
 شیمه باس له کار تیگردنی داها تووی چه کدا گردن و توخمسسی
 رووبه رووبوونه وه ناکهین ، چونکه زور بهی شه و لاتانهی کسه
 به پهیمانی تهلاتیه وه په یوهستن و له گهل شه مریکا شدا
 په یوهندی توندو تولیان ههیه ، له ژیر په ردهی دا کوکی گردن لییان ،
 نه شاست تهتری کومونیزم" و مهترسی پهیمانی وار شدا
 شیمتا که وتونه ته ههلیه و به دوای دهر وازه په کدا ده گهرین ، شه وهش
 ده بینن که گور انکار په کان به مه بهستی راسالینی چه ک وکشانه وهی
 هیزه گانی سوقیت له " ولاتانی سوبالیسی" و که مگردنه وهی
 هیزه گانی له روی چه ک و ژماره و ..... هتد له لایهن لایهنیکه وه
 رووبه دهن . شه کارهش مهسه له بهکی شان نیه .

په مهترسی شه مهسه له به و گردنیکه کی له چیدایه ؟

و : گردنیکه کی نه که مار و دانی موبو په گانی چه کدا خسیوی
 ده بینیته وه که پشت به یار مهتی و گوچه کیه کان ده بهستن ، شه مهش
 نه ک هه پینتاگون و وهزیرانی دیفاعی دایه زوایه گانی شه و لاتانه ،
 بهنگو شه پر وسه یه زیاتر ده چیته نیو چه رگه ی خودی کومه لگا و
 ده په ته وه . به مانایه کی تر ، چون ده توانی شه پیشه سازی
 عه که ریه بگریته پیشه سازی مه دهنی و به دایه رهی شه کی شه
 بجیته دایه رهی شه کی شاستیان وه . مروف ده توانی زیاتر
 بیر بکاته وه ده گاته راده ی باس گردنی تیگه پشتنی شه وزه نوییا
 نه به روی بازار و زیده یی و به روی دایه شگردنی شه ک و رول له
 نیو خودی شه و لاتانه دا ، شه مانه هه روی گرفتن و خراونه ته
 روو نه شاکا میشدا ده بنه هوی ریژ گردنی نوی و سه رله نیوی
 دایه شگردنه وهی هیزه کان .

به گوشه یه کی تر هوه سه رنجی شه و گردنه وه یه کی له نیوان په کیتی

سوئیت نامه چ له لایمن حزبی شیوعی یان هیزه کومه لایمتیه کانسې تره وه، هر ووا " ولاتانسې تری سوسیالیستی " و لانیوان حزبسه سوسیال دیموکرات و بزووتنه وه کانسې سه وزو ۰۰۰۰۰ هند روو دده من ، و گهران به دواي مه سه له کومه لایمتی و سیاسیه خه بات گیسره ناو به شه کان بده چ له مهیدانی خه بات نه پیداو ناشتی و مافه کانسې مروق یان ریگای پهره سندنې کومه لگا، ثم گردنه وه و کار لیکر دنه شیوه په که له شیوه کانسې گهرانه وه ی پار سمنکی هیزه کان یان سه له نوی ریک خستنیانه له سه شاستی نیوده وله تان .

ثم کار تیکر دنه مه زمانه سنوری شه و روپاش تیده په رین و شوین به نه چی خویان له خیانی سیه مداد اده سین، له له ناکا سیه ثم کار تیکر دنانه و هوکاری تردا رایه رینیک به خوه ده بین سیه به مه بهستی هاوتایی و دار شتنی شه که کانسې بزووتنه وه و حسرت و ده وله ته کان تا وه کو له پیگه ی داکوکی گردن له بهر ژه و مندیبه کانیا نه وه مامه له له گهل خودی مه سه له نویگاندا بکن و رولیکي کاریگه هر له سیاستی ده ولی له قوناعی نویدا بینن . ولاتانسې عه ره بیست ده توان رو بیکی نا ثاسایی بکیرن کاتیک که گشت هیزه کانیا ن له رووی میلی و رسمیه وه راده پهرن .

به راستیدا گور انکاری زور همه به داخه وه ده زکا کان سیه را گه بیان دن، که وایان له هاتو وه سنوریک دانانین به خهستی ساس له بهک لایمتی ثم پروسه یه ده کن، شه ویش لایمتی کم و کورتسی و سه رنه که و تن و کشانه وه و تیکشکانه گانه ۰۰۰۰۰ هند وای ده بین سیم شه و روز نامه سوانه ی که شه رفی پی شه و بیژدان و لیبر س را و بیه کی بهر ز به خوه ده گردن شه کی شه شانیا نه رو و به رووی ثم کار انسه بینه وه به لانی که سه وه له سه شاستی عه ره پیدا و پروسه ی نویک ساری به گشت لایمتی کانسې و په یوه ندی و ناکوکی و کار تیکر دنه کانیا سه وه له سه مه سه له کان بخه نه روو .

هه له بچ

هه له بچ

هه له بچ

شمعيره نامادهي كردوو

لهروژاني ١٦ و ١٧ ي ئاداري ١٩٨٨

..... خوي لهزير ئاسماني شيني ئارامو له ئامبيــــزي
چياكاني بالامبو و سورين و زهلم و مل خور دو دهشتــــي
شاره زوور، دهرياچهي دهريه نديخاندا هه شار دابوو.

..... (٧٠) هزار رولهي كچو كورو مندال و پيرو جوانسي
به خيو ده كرد ..... هه گبه ي خوشي و ناخوشيه گانيان بوو ...

..... هه له بچه هه ميو جوړه زولمو زوريكي چينايهتــــي
نه ته و ايه تي روت ده كرد هه و شيلگيرو چاونه ترسانه لــــه روي
چه لاداندا ده ته قيه وه و بي باكانه قورباني گران به هــــي
پيشكesh به كارواني عه داله ت و ره و ابي و ئازادي ده كرد .....
وهك ئاشقيكي ئارام نه كرد توو ..... چاوه ربي نه و روزيكي تــــري
ده كردو خوي بو ناماده ده كرد ..... و ..... ده گــــوت

۱ ..... ده یگرتنه وه :

نه ورۆز شه کم ، نه ورۆز شه کم
نه ورۆز یگی به سۆز ده کم
جه زنی کوردی پیرۆز شه کم

..... به لام داله ره شه کانی صدام چه کی کیمیایی و کازی

سیانیدو شه عصابی بو کردنه دیاری نه ورۆزی ۱۹۸۸ .....
شه نه ورۆزه ی که ویژدانی مرو قایه تی پی داخ کرا و هه می شه
له نه رونی خاوه ن ویژداناندا هه ر کلپه ی دی .....
هه له بجه ی شه هید ۰۰ بوو به دوامه نزلگای شه و شه هیدان شه ی
تا هه تایه خاکی مه زنیان له شامیز کرت ۰۰۰۰

هه له بجه زامی به رده مه
هه له بجه هه ری می ته مه
هه له بجه شاینده مان شه
هه له بجه مه رکی به زدانه (*)

چهند وینه مه ک بو یاد کردنه وه

" خیزانیکی کوردم بینی بریتی بوو له پینج کهس ، له نه وری ،
سفره ی نان خواردن له نیو ماله که یاندا که وتبوون ، به به
شه وه ی به کیکیان توانی بیتی پارویه ک نان بخوا " روژنامه ی
تایمزی به ریتانی ۲۲ شادار ۱۹۸۸ ."
" هندی له و بومه کیمیایانیه ی که فرو که غیر اقیه ک

* له (لایکی هه له بجه ی) ره فیک صابیره وه وه رگی راوه .

هاویشتیان بریتنی بوون له سهه لیتتر کازی ژههراوی خهردهل و لهیهک ساتدا بهپانتایی ۵۰۰ تهشه نه دهکا . روژنامه سهه دیلی تهلکراف ۲۴ ئادار ۱۹۸۸ "

" بو بهکهم جاره له میژووی شهههکاندا ، رژیمی عیراق بهچهکی کیمیایی لهشاریکی پر دانیشتون بدات . ئهم رهفتاره رهفتار . یکی رهوشت نزمانهیهو بهلکه بهکی رونیشه که صدام حسین پیاوکوژه . کاردیان ۲۴ ئادار ۱۹۸۸ "

روژنامه ی (پراقدای سلوفاکی له روژی ۱۲/۲/۱۹۹۰ سهه ناویشانی "درامای کورد" بهخامه ی بولیور لورینس نویوویه :

" لهخودی ئهم روژهدا بیادی دووهمین سالروژی کارهسا . تهکه ی شاره کوردنشینهکه ی ههله بهجهیه . که له سالی ۱۹۸۸ ، بووه نیشانی شالوی فروکه عیراقبهکان و تیبیدا چهکی کیمیایی قهدهغهکرا و لهنیوده وهتاندای بهکارهینرا . راستیهکان شهوه دهسه نمینن که نهئاکامی بهکارهینانی شه و چه که کیمیاییه دا هزاران هاوولاتی کوژران و بریتدرگران .

ئهم کارهساته بهشیوهیهکی بهرچاو شیش و ئازاری کهلهسی کورد دووپات دهکاتهوهو شه راستیهش دهردهخات که ئهم کهله ، لهدوا سالهکانی ئهم سهردهمهشدا هیشدا ناچاره له پینساوی شوین و پیگه ی گونجاوی بهرخور خهبات بکات . راسته عیراق له ههفتاکاندا یاسای ئوتونومی بو کوردهکان بریاردا ، بهلام ، له جیبهجهی کردنی ئهم یاسایه دا نهیتوانی کوردهکان قایل بکات . له شیران و تورکیاشدا دان به شونا سناسه ی نهنهوه بیاندا نهراوه ، هدرچهنده ژماره یان لهم ولاتانه دا سه نیوان ۶ - ۸ ملیون کهسه .

له م روژانه دا نوینهرانی رای گشتی چیکوسلوفاکسی بهیاننامه
 پهکیان دهرکردو تیبیدا هاریکاری خوبان لکهل گهلی کورد له
 خهباتی سرسهختیدا له پیناوی مافه نته و مییهکانی دا
 دهردهبرن . ههروا پالپشتی شه و کیشهیهی گهلی غیر اقییش دهکن
 له پیناوی ناز ادگرینی بهپهلهی ههموو گیراوه سیاسیگان و
 ریزگرتن له مافه سرهکیهکانی مروف و کوتایی هیدان به
 حوکمی تولیتاری و هیدانهسرکاری رژیمیکی دیموگراسی
 فرهحزبی له غیر اقدان . "

روژنامهی "براته" له روژانی ۱۹۹۰/۳/۲۲ دا بهناونیشانی
 "لهنزی شیبادهگرینی کوردان" نویوووه:

"پراگ - اناژانسهکانی چیکوسلوفاکسی): لیژنسهی
 هلسنکی چیکوسلوفاکسی و میثاقی ۲۷ ، بوهاریکاری کورین
 لهگهل بزاقی نتهوهی کوردیدا بهلگهنامهیهکیان دهرکردوه ، که
 تیبیدا هاتوووه: بهبونهی دووهمین سالروژی شالای درندانسه
 بوسهر دانیشتوانی شاروچکه شاخاوییهکهی ههلهبجسه
 لیژنهی هلسنکی و میثاقی ۲۷ چیکی هاوسوزی و هاوکاری
 خوبان لهگهل بزاقی نتهواپهتی کورددا دهردهبرن و کساری
 شیبادهگرینی کوردان له غیر اقدان محکوم دهکن و کومهگری
 شه و داواخوازیانهی که شیتا که کومهلهی خویندکارانی
 کوردستان له حکومتی غیراقی دهخوازی ، دهکن .

شیمهی هاوولاتیان ، که سالانی دربیژخایهه له پیناوی ریزی
 مافهکانی مروف له ولاتهکهماندا ههول ددهمین و سه بهسه
 که لانهمین که چندان سهدهبه له پیناوی بوون و سه بهخویسی و
 شونا سنامهی نته وهیداندا خهباتی بی بیانیان بهریاگردوووه و کو
 مهکی گرینی گهلی کورد و بزاقهکهی له پیناوی نازادیدا به

شهرکی خومانی دهز انین . داراش له حکومتی جیکی دهکدهیین
که له چاوپیکهوتنه نیودهولهتیهکاندا بهتاییدهتی له نهتسهوه
یهکگرتوهکاندا کار بکات بو بهرژهوهندی چارهسهرکردنی
مهسهلهی رهوای کورد . "

رپورتاژ

بووتنهوهی نیشکمانی و شیدلامی عیراق سهبونهی دووهمین
سالروژی کارهساته دلتیزینهکهی عدلهبجهوه له ۱۵ - ۱۷ ئادار
۱۹۹۰ نهدیمهشقدایستقالیکیان سازکرد . شایانی باسه
شمه یهکهم چالاکیه که هدموو هیزه بهرههستکاره عیراقیهکان
شان بهشانی بهکتر نهجانی بدن ، ههمهش خوی لهخوپیدا
هنگاویکی ئیجاببیانهیه لهریکهی بیکهینانی بهرهیهکی
بهرفراوانی عیراقی ، که هیواو و خواستی گهلهکهمانسه
پیش نهوهی نامادههوان بگهزه هولی چالاکیهکه سه
پیشانگایهکی مندالانی ههلهبجه پیشوازیان لی دهکرا ، که
تییدا مندالانی شاره شههیدهکه ههستی خویان بهرامسه
بهو کارهساتهی دووچاربان بوتهوه دهبربریه .
بو هاوسوزی و هاوکاری لیههوماوانی ههلهبجهش جهسه
مندالیکیی چاوگهشی دهبرهدهری عیراقی ئازیز ، کهسهبرسه
(طلاشی ۱۴ تهمرزن) کهوتنه وینه کیشان و ههست دهبریین .
پاشان پیشانگایهکی فوتوگرافی سامناک دهبرارهی قهسابخا
نهکه دهبیرا ، بهدهیان وینهی راستهوخوی رووداوهکسه .
دهگرتهخو .

شینجا ناماده بوان روویان ده کرده پیشانگابه کی کارپکاتیری
 کله لایمن هونرمه مند سهر به سته وه ناماده کرابوو، تییدا صدای
 جه لادو شیدعاکانی ریسواکرد. شمش تا راده بهک پاش سهیر
 کردنی وینده خوینداویه کان، وره و گیانیکی به خه لکه که
 ده به خشیبه وه.

شمه جگه له وهی هولی بینای به کیتی نه قابهی کریکارانسی
 سوریا که شم چا لاکیهی تییدا به ریوه بر ا، به چندان دروشمی
 نیشتمانی و نامانچی هاوبهش راز ابووه. له نیوه ندی مینبهره.
 که شدا دروشمی سهره کی قیستقاله که به خه تیکی دروشمی
 نوسرابوو: "با قه سابخانه کی هله هجه بیته نیشانه
 خباتیکی جیهانی له دژی به ره مه پیدان و کوکردنه وه و به کار
 هیدانی چه کی کیمیا بی".

به ده قیقه بهک وه ستان بو گیانی پاکی شه دیدان و پاشان
 به خویندنه وهی جه ند نایه تیک له قورثانی پیروز قیستقاله که
 گرایه.

به کم وتاری شم بونه به له لایمن شحمه د الاسد. شه دایمی
 سهر کردایه تی مدرکه زی به ره ی نیشتمانی پیشکه وتنخوازی سوریا
 پیشکش کرا. پاشان هاوری که ریم مروه. شه دایمی مه کته بسی
 سیاسی حزبی شیوعی لوبدان وتاری بزووتنه وهی نیشتمانی
 لوبدانی خویندنه وه. شینجا له لایمن سعید سیف که شه دایمی
 لیژنه ی ته نفیزی به ره ی میلی به حره بینه وتاری بزووتنه وه کانی
 رزگار یخوازی نیشتمانی عه رب و شه دایمی به بیان وتاری
 بزووتنه وهی شیلایمی عیراق پیشکش کرا. دوا وتاری
 به ناوی بزووتنه وهی نیشتمانی عیراقه وه بوو، کاک عزالدین
 بهرواری خویندیه وه.

له دووه مین روزی قیستقاله که دا واته ۱۶ ای ئادار کوریکسی

فیگری ریک خرا و تییدا بهریزان: هادی العلوی و سعد سیف، و
 د. محمد الموسوی، خمیس الحدیدی و ابو محمد الرمضان
 که شهنامی شهجومهنی بالای شورش شیلامی عراقسه
 به شداریان کرد.

ناوبراوان لهگهل ناماده بواندا کهوتنه گفتوگوهی
 که موگوره وه. لهوانه د. محمود عوسمان له لایهن بههره
 کوردستانیه وه و ابو صلاح نوینهری قیادهی قطری عیسراق
 ابو اوس نوینهری بزوتنه وهی شیلامی عراق، عبدالسزاق
 الصافی، نوینهری سه کردایهتی حزبی شیوعی عراق.

له کوتایی شه کورهدا به قیدیو فلیمیک دهر بارهی کاره ساته
 کهی ههله بجه و واقعی ها و ولاتیانی دهر به دهر و بهرا که نه دهی
 عراق و رهفتاری وه حشیدانی رژیم له شه عدم کردن و راگواستن و
 به کارهیدانی چهکی کیمیایی و کازی تالیو هیشان درا.

به فیستغالیکی خنجیلانهی "گورانی سیاسی" کهسه
 دوایه مین روز - ۱۷ ی ئادار سازگرا کوتایی بهم چالاکیسه
 هینرا. شه تیپانهی به شداریان کرد: تیپی طریق عیسراقی،
 به کیتی لاوانی دیموکراسی به حرهین، تیپی بیسانی فهله ستین
 بو شه هیدان ههله بجه ۰۰۰ بو ئازادی ۰۰۰ دیموکراسی
 صافی مروف ۰۰۰ بو بهردی رایه رینه، قاره مانده کهی فهله ستین
 گورانیان ده چراند ۰۰۰ ههروا شه کتتری گهورهی عراق خانم
 زهینه ب هونرا وه بهکی به ههله بجهی سوتا و پیشکتهی کرد.

شایانی گوتنه که به دریزایی پیشکته کردنی شه چالاکیانه
 ها و ولاتیکی زور ناماده ده بوون و ها و کاری خوبه
 بهرام بهر به ئازاره کانهمان دهر دهری.

ههروا لهم بونه ههدها بزوتنه وهی نیشتمانی و شیلامی
 عیسراق بانکه وازیکیان بو رای عهره ب و جیهان و کهمانی

شەبەكە

شیخ عدلی

لەسەر رەسەنی شەبەكە بیروورای حیاواز ھەبە • زوربەھێ نیکوئەزە
وان بەگوردیان دادەئین و ھەندیک لەنووسەر انیش بەتورکیان
لەقەبەم دەدەن • بەلام رۆژبەھێ ئیستای عیراق ھەبۆل دەدا لەئین
نەتەوێ عەرەبدا بیانتوونیتەو • باشە شەبەكە کین و ، باوەرەگەیان
جیەو لە کویو ھاتوون؟

ئەحمەد الخراف لەو باوەرەدا یە کە شەبەكە لە بنچینەدا دەچنەو
سەر تۆرک و تیکەل بە تیرەکانی باجەوان و گوردوتورکمان و عەرەب
بەوون و زمانەگەشیان بە گوردی و عەرەبی و فارسی و تۆرکمانی
تیکەلاو ھو ، تۆرکیە کە بەسەر زمانەگەیاندا زالە •

بۆ پتەوکردنی باوەرەگەھێ کە شە بەک بە بنچینەدا تۆرکین ، چەند
ئیختمالیکی میزوویی بۆ چیکیربوونیان دەھینیتەو • شەبەكە لە
سالی ۷۴۴ کوچی / ۱۰۵۵ زاینی لەسەردەھی سولتان سەلجوقی
طغرلیک ھاتوونتە نیو خاکی عیراقەو ھو بە تیرەکانی
قەرەقوییلوو ئاق قوییلوی تۆرکمان • باخود لەو تۆرکانەن کە لە
سالی ۱۰۴۷ ک / ۱۶۲۹ - ۱۶۴۰ ز کە سولتان مرادی چوارەم ھینانی
و لە باکووری عیراقدا نیشتەجی کردن • ھەر و دەلین بەبیسرو رای
سەھویانەھێ خویانەو ھاتنە عیراق (۱) •

محمد مهد شمین زهکی به گد دهلی : تایه فیهک همیه به اسارلی -
 باجوران و شاباک) ناوده بیری، به ههرسی به شه کهوه کورده (۲) هه پروا
 به لاپه ره (۶۰) ی راپورتی لیژنه ی عصبه لام شه دوویات ده گریته -
 وه که زمانی شه و تایه فیهک کوردیه به لام دژوار و تیکه لایو و روون نیه
 شاوازیکی تایه ته خوی همیه . دایره ی زانیاریه گانی شیم - لام
 شه و فیکره به دوویات ده کاته وه و دهلی : مهز هه بی شه به ک شه مهز هه -
 بهیه که به شیک له کورده گانی موسل با و هریان پیی همیه . د شاکر
 خصیاک دهلی شه به ک له کورده انه (۳) .

به وانیه احمد الصراف زیادی وشه ی تورکی له زاراوه ی شه به کدا
 گردبیته پیوانه ی با و هره که ی (۴) و که میک گریمان بو میزووی هاتن -
 یان بو عیراق هینا و هته وه شه و لیکولهر و ریکخر او انه ی که شه به کیان
 به کورد دانا وه باسی شه به یان نه کورده وه که نه کویوه هاتوونو بوچی
 به شه به ک باخود شاباک ناوده بیری ۰۴

شه به ک گان دهر باره ی خویان شه دوینو ده لین اثم شاه به کی نه)
 واته شیمه به به گه گانی شاس - بوئاسانیش بوته وشه ی اشاباک
 یاخود شه به ک) وه کو زانراوه (شاه) وشه یه کی فارسیه و به سه روک
 و سه رگه گانی شیمپراتوریته و ده ولته ی شیرانی ته نانته به
 سه رگه ی شیمارته غهیره شیرانیه گانییش ده گوتری - به لام شه
 شه وه ناگه به نی که شه به ک ره گه زی فارسیه، به نکو له ره سه نه دا
 بو خیله گانی لوری که که ده گه ریته وه - که به و سه رده مه دا سه م
 خیلانیمیک هاتبوو (داودی - عه باسی - "زیاتر به وه ده چی که شه به ک
 بو شم عه شیرته یان بگه ریته وه" - محمد کوماری - گروه -
 جهنگرویی - کاژندی - جهنگردی - فضل سونندی - تالانی - کاهکاهی
 - راجواکی - ده ری - براوند - مایکی - داری - شایادکی - ابو عه باسی -
 - عبوماشی - که خاشی - سسکی - خودکی - بندوشی ..... هتد
 شم عه شیرته لوران به به باکورو باکوری روژشاوای لورستانه دا ،

تا ناوهر استی سده ی شهسه می کوچی لهژیانیکی خیله کیانسه ده
 دهژیان که بیچ به ربوه بهر ایتهیه کی تایه تیان نه بووه .
 به ماوه ی سالانی ۵۰۰ ک / ۱۰۶ از نزیکی ۴۰۰ خیزانی گسورد ،
 به نیشتمانی به که می له شاخه گانی سماقی ولاتی شام (باکسوری ،
 سوریا) به ره و لورستان ناچار کران بکه ونه می . (۵) و لای محمه مه
 خورشید و هزیری مه لیک نصرالدین مانه وه . به روکی شه و تیره هیسه
 کورده و ناوی شه و حسین فهضله و بیبه ، که دامه زربندی حکومتی
 فهضله و به .

له سالی ۵۷۰ ک شجاع الدین خورشید که به روکی عمیره تسی
 جهنگرو بی بوو به ها و کاری سه لجه و قیه کان توانی حکومتی لوری
 گچکه دامه زربندی ، و تا حالی ۱۰۰۴ ک / ۱۵۹۵ از حکومتی لوری
 یا خود "خیزانی خورشیدی" به رده و ام بوو .

له سوره می (محمه مه دی) دا که به کیکه به شه میره گانی حکومتی
 لوری ، په یوهندی شه حکومته به بلاته گانی شیرانه وه به ره ی سهند ،
 تا راده به کی و ابهرز که بووه په یوه ندیه کی دوستانه و خوشه و بیستی
 هر و ا په یوه ندیه گانی شه له گهل عوسمانیه گاندا چاک کسرد
 به خوریک په یوه ندیه کی خوشی له گهل سولتان مرادی سیبه سندا
 خولقاندو له تا کامدا توانی له سالی ۹۹۲ ک پاراستنی لورستانسی
 گچکه سوگهر بکا و شار و چکه گانی امه ندله ی و به دره و چه سگان
 و تورساق) بخاته بهر ولاته که ی ، به لام شه باره زوری نه خایاندو
 په یوه ندنی حکومته که له گهل ده وله تی عوسمانیدا تیک چوو ، ناچار
 ربوو له گهل شای شیراندا ریک بکه وی و پاراستنی عوسمانیه گان
 رهت بکاته وه و عوسمانیه ک نیش فرمانیان به حاکمی به غندا
 دا تا به ره و لورستان بکشی و حاکمه که ی ته می بکات .

له سوره می (شاهوردی) کوری شه میر محمه مه دا سوپای عوسمانسی
 هیرشی گورده بهر (به ها و هند) و دهستی به سهر ا کرت . (شاهوردی) بوو

پاراستنی بهر ژ وندیه کانی و سهر به خوبی حکومته که ی ریگای دبلوماسیانه ی گرت بهر . به هوی شو ناکوکیانه ی لونیوان شاهوردی و شای شیراندا روویاندا شای شیران هیرشیکمی بوسهر حکومتی لوری بهرپاکردو شاهوردیش ناچار بوو په نابهریته بهر دهولته ی عوسمانی و شاعه باسیش ولاتی لورستانی کرده دووبه شوه و هر به شش وه کیلیکی لده ولته که ی خوی بو دانان و لهالی حکومتی لورستانی گچکه دا دادرایه وه (۶) .

تایه فدی تلقه شمندی که لونیوان ساله کانی ۸۱۴ ک ۱۴۱۱ از ژیاوه دهر باره ی تایه فدی لورو شول و شبانکاره کوتوویتی : تایه فدی لور ژماره میان زوره و له ولاتا پهرش و بلا بوونه وه وه مهلیک و شیمتیا زاتیان مهووه . له میسر و شامیشدا ژماره میان زوره ، به لام زوره میان له ولاتی شامدان و به نازایی و راستگویی نقشه کردندا باسیان دهکات (۷) .

ثم کورته باسه میژوو بیتهش کوچکردنی خینه کوردیبه کانی ولاتی شامو دوا به دوا ی ثمه دامه زاندنی دهولته ی فضلهوی کوردی و حکومتی لوری گچکه ، ددات بهدمسته وه و شهانگه به نیته بنچینه و هوکاری بوونی شبهه ک به ناوچه کانی موسلدا .
 شو کورته باسه ی سهر وه ده مانگه به نیته ثم دوو شهجامسه به که میان : یان شهوتا شبهه ک پاشماوه ی شو خیله کوردیانه یسه له حیاکانی سراقی ولاتی شامه وه که نیشتمانی خویان بووه و بهنا جاری بهر وه لورستان که وتوو نمته ری و له که له عه شیرمه کانی خویان نهیانتوانیوه بگه نه لورستان . شهوه ، وامان لی دهکات که شه و بوجورنه ی سهر وه له بهرچاو بگرین ، دابه شبوونی کونده کانی شبهه ک و بوونیانه به ناوچه کانی نیستایاندا و له شیوه ی زنجیره یه که له باکوری موسلدا خویان دهنوینن . کونده کان به روزناواوه بو

باکوری روز هلات بهم شیوهیه ریزبوون: (ناوران، باریمه، خرهباد،
 عهباسیه، فاضلیه، عمر قاسمی، تلپاره، گودجلی، تیزخراب،
 دهر اویش، حسن فردوس، بازوایه، خزنه ۰۰۰۰۰).

دیوه میان: نهوانیه لهخینهکانی سوری گچکه بنو له کوتاییسی
 سدهی شانزدهیه پاش تیکشکانهکی شمیر شاهوردی بهرامبهر
 سوپای شا عهباسی سغهوی بهره ناوجهکانی موک هاتوون و چیکری
 بوون. پاش جهسپاندنی سنوری نیوان شمیر اتوری فارسی و عوسمانی
 نی بهیمی ریکه وتنامهکی (زههاو) ی سالی ۱۶۲۹ زنه نیوان
 شاعهباسی سغهوی و سولتان مرادی جوارم شهبک نه کوردستانی
 خوار و کهپاشان بهگوردستانی عیراق ناسرا جیکیر بوون.
 هر و شهبک لهسهر هینهکانی شهری نیوان سوپای فارسی و
 عوسمانیدا دهزیان. شم هیلش له تلعفر - شالتون کوپری - کفری -
 کهرکوهه دست پی دهکات تا خانهقین لهخوار و کوتایی پی دیت.
 لهو شارانهشدا عهشایهری تورکمان و کورد وهکو ابهیات، حیدمیری
 و شهبک) دهزیان. هر دوو حکومتی فارسی و عوسمانیسی
 بههزارها له رولهکانی شهو عهشایهرا نهیان بو نیو سوپاگانیان
 رادهمالی و بو ماوهی چند مانگیک له ناوجهکانی خوبانیان
 دور دهخستنهوهو دهیانبر دنه گورمهپانهکانی شهر. نهوانه کیسه
 لهمهیدانی شهر و مردن رزگاربان دهبوو ناچار دهبوون پاش راکرتنی
 شهرو داتانی سنور لهنیوان هر دوو دهولتدا لهو ناوجهادا جیکیر
 دهبوون. شممش رایهکی تره و دهتوانری بخریته سهر شهو دوو شهندا.
 مهی پیشوو.

ثانی شهبک

بههوی پی دهنگی شهبکهوه نهپینهک نه ثاینهکهیاندا هیه، بهلام
 زوربهی لیکولهروهوان لهسهر شهو ریکه وتوون که موسلمانیک

زیدمرون و پیروزاییه کی تایبعتیان بو شیماسی عملی شعی طالب
 همیه و به (عملی روش) ناوی ده بن و نه وه کانیشی ده پیرستی
 باوهرویان به و ور بهی خلیفه موسلمانان کان نیه و له و باوهره دان که
 عملی و نه وه کانیشی گیانی خودایان گرتوته خوبان . له و باوهره شدن
 که قورشان له لایمن خوداوه نه هاتوته خواری بهلکو محممد خوی
 نویسیوتی . شیمانیان به گهر انموی روح همیه و زور بهی
 رینویسیوتی شیماسی ناخوبیننه وه .

له مانگی ره مهز اندا به روژ و نابن، بهلکو وهکو شاینی به زیدیه کان
 و مهزه بی زازایی - عملی - له کوردستانی تورکیادا سستی
 روژ به روژ و ده بن . له مانگی شوباتدا شبه که کان روژی اخدر
 شیماسی ده گرن (۸) و فیریه نویژ کردن به جی نایمن و خوار دنه وه
 لایان قهده غنیه . ره چاوی همدیک رینمایی و نهریتی شاینی
 مسیحیست ده کمن و وهکو شاهنگد گران به بونهی سهری سدا وه
 و انشدان الغفران (۹۱۰) شبه که کان ریش و سمیل ناتاشن و وهکو
 به زیدی زازاییه کان سمیل تاشین به گوناهیکی گه وره ی ده ان
 شبه که کان به پیراندا دهی (۱۰) .

شو بیروباوهرانی به سهره وه باسماں کرد بیروباوهری (العلی
 لد اللیه) خویستی و به پله یه کی سهره کی عشا به ره گانی نور
 و گوران نه کوردستانی شیراندا رهفتاری پی ده کمن .
 نووسه و نیکولهره وان له سفر شه وه ریک که وتوون که لایمن گرانسی
 هم شاینه نه موسلمانان شیعه زیدمرون کانن ، ههروا شبه که له بهر
 چهرتیان له شیماسی ، ناوی اجهوتیان) له ناون . که واته شه و
 شاینه جیه و هوی سهره هلدانی زیدمروسی کورده موسلمانان جیه ؟
 به کورتی شاینی (العلی اللیه) بریتیه نه کومهدیک شاینو
 نهریتی حیوازو زهرا دهشتی و شیماسی به شیکی زوری شه و نهریتانه
 بیکده هینن . نه شاکامی دست به سزاگرتنی حکومتی شیماسی

به سر ولات که میاندا کورده کان له شاینی زهرده شتیوه جوونسه
 سه شاینی شیسلام بقی شوهی به شاینی مه سحیدا تیپهرن. هندی
 داب ونهریتی زهرده شتیان له لا پاریزراوه وهکو بهرستی درختو
 ریزگرتنیکه بهرزی مردوان (۱۱). لایهنگرانی شم شاینه. وهکو
 شه بهك - لهو باومردان که دهر وونی خودایی بهدوای بهکدا دیست.
 همیشه له خودی مر وندا جیکیر ده بیت و بیگومان سروشتی
 همه چه شندی کوردستان - بهتایبتهی چیاکانی به هموو سهختیه.
 کیانه وه و نمازینی زمانی عهره بی ، که قورثانی پی نووسراوه .
 شهانه گشتی کاتیکردنیکه توندیان کردوته سه باومروثاینیان
 تا وایان نیهاتووو زیاتر باومر به شتی بهرچاو بینن و ههولیان
 داوه نیشانه شاینیهکان بو مانای واقعیا نهی بهرچاو بگورن، ههر
 وهك باومری پتهوی کوردهکان به شه ولباو شیخوبیاوه ناودارهکان (۱۲)
 محمهد شمین زهکی بهگدهلی اسارلی) که به شیکه له سه
 به شهکی شه بهك به مهر همد و ته به ته که میانه وه له سه ندا
 سه به عهشیرتی بهناوبانگی کاکه بی و ژمارهی عهشیرتی
 کاکه بی ههر له خانقیندا نژیکه ی (۲۰۰۰) هزار خیا نه .

ثاین و باومری کاکه بیهکان نهینیهکی زور به خووه دهگ
 چونکه ته وای نهینیهکانیان له بیگانه دهشارنه وه . شیماسی
 عهلی پیروزانه دهرستن و لهو باومره دان که روحی خودا سه
 عهیدا جیکیر بووه و باومریان وایه که قورثان له لایهن خوداوه
 نهیردراوته وه خواره وه ، بهلکو (محمد) خوی نووسیویه ته
 لیبوردونیکه بهرزیان بهرام بهر به ثاین و باومرهکانی تر ههیه .
 ریزیکی بهرز له زانست و زانیاری دمگرن (۱۳) و زور بهی کاکه بیهکان
 له پاریزگای کهر کوکدا دهژین . لیکولمروهکان لهو باومره دان که
 (کاکه بی) به وشهی (کاکه ای) کوردییه وه هاتووو ، و مانای بیسرا

دهگه‌یهنی به کاکه‌یی ناسران له‌بهر شه‌وهی به کاکه به‌کتر بانسگ ده‌گهن. شه‌ش به‌گه‌یه‌کی لاوازه، چونکه زور بهی کورده‌گان کسه نه‌بین ههر هم‌وو‌ییان به کاکه به‌کتری بانگ ده‌گهن. ئایا شه‌شه شه‌وه ده‌گه‌یهنی که هم‌وو کورده‌گان به کاکه‌یی له‌قلمم بده‌ین؟ له‌و بر وایه‌داین که کاکه‌یه‌گان همان عه‌شیره‌تی (کاه‌گه‌سی) آن که به‌کیکه به عه‌شیره‌ته سه‌ره‌کیه‌گانی لوری گچکه، لوریش به‌عه‌ردو به‌شه‌که‌یه‌وه (ده‌وره‌و گچکه) سه‌ره‌خینی (لولی) خیله‌کونه‌گانی جیای زاگروژن به‌یه‌یه‌ی ره‌شید یا سه‌ی رایده‌گه‌یهنی کسه ژماره‌ی نوره‌گان ده‌گاته ۵۰۰ - ۶۵۰ هزار (۱۴) و نوره‌گان له‌گه‌ل عه‌شایه‌ری گورانی گه‌وره شه‌گه‌ریته‌وه سه‌ر ئاینه‌سی (العلی‌اللهیه).

لیکوله‌ر له‌کاتی دیرسه‌و شیکردنه‌وه‌دا حیاوازی به‌کی واده‌وره نه‌یوان ئاینی (العلی‌اللهیه و کاکه‌یی و شه‌به‌ک) دا به‌دی ناکات له‌و باوه‌ره‌شداین که کاکه‌یی و شه‌به‌ک له‌بنجینه‌دا بو عه‌شیره‌ته کانی لور ده‌گه‌رینه‌وه‌و ئاینه‌که‌شیان به‌شیکه له (العلی‌اللهیه) شه‌مه‌چکه له‌وه‌ی زور بهی داب و نه‌ریتی مه‌زه‌به‌بیانه‌یان له‌گه‌ل داب و نه‌ریتی ئاینیانه‌ی به‌زیدی و زه‌را ده‌شتی و زازایی یسه‌ک ده‌گه‌ریته‌وه.

له‌نیو (سارلیه‌گاندا) تیره‌یه‌کی به‌زیدی به‌ناوی (ماموسی) هه‌یه‌و شه‌میش روخساریکی ئیسلامی بوخوی به‌رگرتوووه، پاش شه‌وه‌ی له‌چه‌رخ‌ی چواره‌سی سه‌ده‌ی نوزده‌یه‌مه‌دا محمد ره‌و نزی به‌ناو جیسه‌ی (کلیک) هه‌رشیکه، ناله‌باری کرده سه‌ریان (۱۵) و (عمر عه‌زیز ئاغا) که سه‌روکیان بوو ناچار بوو له‌گه‌ل به‌شیک به‌عه‌شیره‌ته‌که‌ی بوو گونده‌گانی شیخان هه‌لبین و به‌شیکیشیان که‌وتنه‌به‌ر ده‌ستی سوپای میر محهمه‌د و ئیسلامی خو‌ییان را‌ده‌یانده‌، به‌لام تاوه‌کو ئیستاش به‌شیوه‌یه‌کی نه‌ینی باوه‌ره‌کونه‌که‌ی خو‌ییان ره‌چاو ده‌گهن.

عشیرهتی باچوران (۱۶) کوردن و مهزهب و تهریقمتیان نامو و نهینه باوهریان به (العلی اللہی) و له گوندهگانی امرکان ، طوبراخ، زیارت ، تهل یه عقوب ، باش بیقا) ۰۰۰۰ هتد له و ناوجا نهی که دهکونه نیوان موصل و ههولیرهوه نیشتهجی بوون.

ژمارهی شهبك

لهسالی ۱۹۵۲ مینورسکی ژمارهی شهبكی به (۱۵) هزاركس دا ناوه، جگه لهكاهیبی و باجه لانیهكان. لهوانهشه لهم بوچووونهیدا پشتی به درایفرگه بهستی (۱۷).

لیژنهی نهتهوه بهگرتوووهكان ژمارهی یمزیدیهكان به (۱۸) هزار و شهبك به (۲۶) هزار كس داناوه ، كهر وادابنیین كه ژمارهی، شهبك له و كومه لانهدا (۱۰) هزاركس بی گریمان (۵۰۰) كس سالانه لهسالی ۱۹۲۴ - ۱۹۸۹ لهزیادهبووندایه ئیستا شهسه شهوه دهكهیینی كه ژمارهی شهبك ۴۷/۵۰ هزار كسه.

ههروهكو لهپیشهکی وتارهكهدا رونمان کردهوه كه نزیکهی ۷۰۰ ساله شه خپله کوردیانه له گوندهگانی موصل نیشتهجی بوون و بهیوهندی توندوتولی کومه لایمتی و شاپوری یان لهگهل خهلكی موصل بهعهره ب و شاپوری و گلدان و تورکمانهوه ههیه. بهسه توانهوه و خزمایهتی لهگهل بهگتردا تیکه لا و بوون.

بهیبی مهلتقی حزبی فرمانههوا له عیراقد، (شهبك) تاوانیکی گهوهی کردهوه و شایهتی شههشه كه سزا بدری. لهسالی شهههه ژمیریهکی ۱۹۸۷ وازهینان له نهتهوهی کوردیان رهتکردوتهوه بویه لهسه شهه دهی "نهمی بکرین" هههلهبه شهههش لهناوجا بهسه بهسهگانی خویان راگوبیزران.

بهپایزی سالی ۱۹۸۸ رژیم دهستی کرد بهراگواستنی خیزانهگانی شهبك بو ئوردوگا زوره ملیکانی باسرمه پاش شهوهی ناچارکران،

سرومت و مالیان به جی بیلن (۹) تا کو وک رونه کانی تری گهلسی
 کورد له کوردستاندا تالی ژبان بچیون.

کوسار کردوووه به کوردی

پهراویزهکان

- ۱ - احمد الصراف - شهبهك - بهغدا ۱۹۵۴ - ل ۹۰ - ۹۱
- ۲ - محمهد شمین زهکی - کورته میژووی کوردو کوردستان بهشی
 بهکهم - ل ۲۸
- ۳ - د - شاکر خصباک - کوردهکان - دیراسه بهکمی جیگرافیا -
 شهنگرافیا - بهغدا ۱۹۷۳ ل ۲۸۵
- ۴ - زاراوهی شهبهك له زاراوهی ههواراسی که کوردهکانی ههوارامان
 بهشیک له کوردهکانی کوردستانی شیران قسهی پی دهکهن نزیکه -
- ۵ - شهرف خانی بهدلیسی - شهرفنامه - محمد علی عهونسی
 کردویهتیه عهوهی - ل ۲۵
- ۶ - بو زیاتر زانیسی میژووی حکومتی لوری گهوره - ۵۵۰/ک ۸۲۷
 و سوری گچکه ۵۷۰/ک ۲۵۰ از بو شهرفنامه ههمان سهرجاوهی
 پیشوو - و محمد شمین زهکی ههمان سهرجاوهی پیشوو بگهریهوه -
- ۷ - قهقهه شندی - صبح الاعشی - بهشی جواره م - ل ۲۷۳ - ۲۷۹ به
 محمد شمین زهکی بهوه وهرگهراوه ل ۱۵
- ۸ - خدرو شیاس بهشایی مسیحی و بهزیدی و زازایدا به پیغمهر
 ناسراون -
- ۹ - د - شاکر خصباک - سهرجاوهی پیشوو - ل ۲۹۶
- ۱۰ - پیر - وشهیهکی کوردیه و چند مانایهك دهوات بهدهستسهوه
 وهکو شیخی تهرفهت بیان خاوهن مال - با بهر هینان بهپیران -

- به‌ثابتی به‌زیدی و زهرده‌شتی و العلی اللہیہ و زازایدا ہہیہ .
- ۱۱ - به‌مانگی کانونی به‌کھی روزھه لاتیدا جه‌ژنیکی تہبہتسی
ہہیہ ، تییدا سہرہ گورستان دہدن و به‌زیدیہ‌کان پیہی دہلیسن
جه‌ژنی بلیندا .
- ۱۲ - د . شاکر خصباک . سہر جاوہی پیشورہ . ل ۲۹۶
- ۱۳ - عباس - زاوی . کاکھیہ‌کا لہمیژوودا . به‌غدا . ۱۹۴۹ ل ۶۳
- ۱۴ - رھشید یاسمی . کوردو رھسہنہ‌کھی . به‌زمانی فارسی . تہران .
۱۹۵۶ - لہ کوردستان و کوردہ‌کانی قاسمووہ و مرگیراودہ ل ۱۷ .
- ۱۵ - کلک یان پیہی دہگوتری کنکی یاسین طاغہ . دہکھویتہ . روضاواہی
روباری زاہرہ لہسہ . ریگای موصل و جہولیر .
- ۱۶ - ہندیگ خار باجلانیشیان پی دہگوتری .
- ۱۷ - مینورسکی . ٹہنکھہ‌بیدیای نیسلام ۱۹۵۷ . ہروا درایٹرگور
ٹاینہ‌کانی کورد . ب س به‌ش ۱۲ . سالی ۱۹۲۲ ل ۱۹۷ - ۲۱۴
- بروانہ شاکر خصباک . سہر جاوہی پیشورہ . ل ۲۸۴
- ۱۸ - لہسالی ۱۹۲۴ دا لیژنہی عصیہ الامم نہ کونت تیلیکی . سہرہک
وہزیرانی پیشوری جنگاریا بو کورونیل بولسی بہ‌جیکی و فیرسن
وہزیری مقہورہزی سویدی پیک مات . ژمارہ پیک بہ‌سپوران سہ
دیر استگردنی کیشہی موصل و بیشکھش گردنی پیشنیار لہبارہیہ .
وہ بو عصیہ الامم کورمکیان دہگردن . سیژنہک نہ ۱۶ / ۱۲ / ۱۹۲۴ دا
دہیشتہ به‌غدا و یاشانیش بو روژی دواہی جووہ موصل . دواہی دوبر
مانگدہ . ان بہنا رچہ‌کھدا ووہ گ . تنی رای خہلکی ناہجہ‌کسہ
رایہرتیکیان بیشکھش عصیہ الامم ک د .
- ۱۹ - بروانہ - ریگای کوردستان - ژمارہ ۲ حوزہ پیران ۱۹۸۹

نلسون مانديلا

مانديلا شو خباتگيره به كه له سه راتسهرى جيهاندا ناوبانگي هه به و بووبه نيشانهى شو ولاتهى له پيناو ئازاديدا خبات دهكات .... مانديلا بووه به كيك له ههنا نيشتمان به روهره كاني شه نه وهى ئهستا . له 5 ي ئابى 1962 دهسگير كراوو به دهستى كه له بچه - كراوه وه به ره و زهندان راپهچ كرا . شه شه له ئاكامسى جاسوسى كردن له سههرى له لايهن به كرىكرته به كى ساوه وه شه وه بوو له سالى 1964 باش شه وهى به "خيانهتكارى دهولت" تاوانبار كرا حوكمى تاهه تايى درا . چاره نووسى نلسون مانديلا له مېزووى خواروى شه فرس - بفاجيا ناكريته وه ، شه چاره نووسى كه ئاواتى كه لسى خواروى شه فرىقىا بو رزكروون به وه دهكا . مانديلا ، رقى له هه بوو جوهره ره كه زبه رستى به كى دهسته وه و به توندى "زېده رووبى ره شه كان" رهت دهكات وه

که رسته‌ی وهک "باکتا وکردنی، شهفریقیا‌ی خوارو لسه سپیه‌کان" و "فریدانیان بو نیو دهریا" دوویات ده‌گه‌نوه و له هه‌مان کاتدا بیره‌سکی نه‌ته‌وه‌یش مه‌حکوم ده‌کاو له‌پیناو کومه‌لکایه‌کی ئازادو دوور له ره‌گه‌زه‌رسته‌یی تیده‌کوئی.

نلسون ماندیلا هه‌رچه‌نده خوی له سالی ۱۹۶۱ ریکخرا-وی "ئومکونتوفیه سیرقیه"ی له لایالی عه‌سکهری بیکه‌هینا شه‌مه‌ش ره‌تدانه‌وه‌یه‌کی گونجاو بوو له‌دژی ره‌فتاری داپلوسینه‌رانه‌ی رژیم شه‌پارتید، هه‌میشه رایده‌گه‌یاندا که "رقم له زه‌بروزه‌نگه" له ولاتی ئیمه‌دا شه‌پارتید سه‌رجا‌وه‌ی زه‌بروزه‌نگه" شه‌نانه‌ت له‌سالی ۱۹۵۲ دا پیش-نیاری سه‌ره‌ک وه‌زیرانی شه‌وکات دانیل فرانسوی کورد، که له‌سه‌ر میزی گفتوگو دا‌ئیشن و ره‌ریگه‌ی ئاشتیانسه‌چاره‌سه‌ری گه‌روگرفته‌کان بکه‌ن، به‌لام ده‌سه‌لاتدارانی خواروی شه‌فریقیا شه‌م پیشنهادیه‌یان ره‌تکرده‌وه. له‌گه‌ل شه‌وه‌ی ماندیلا خه‌باتی چه‌کدارانه‌ی به‌ریاکرد، به‌لام شه‌م ریبازه‌ی به‌ خه‌باتی سه‌ره‌کی له‌ته‌له‌م نه‌ده‌دا.

گه‌ر شه‌م شورشگیره به‌ پیشنهادیه‌کانی رژیم شه‌پارتید قایل بوایه شه‌وا له میزه ئازادکرا‌بوو، به‌لام ئازادی گه‌له‌گه‌ی له‌پیش به‌خته‌وه‌ری خویدا دانا‌وه هه‌روه‌ک ده‌لی: "ئازادی ئوو ئازادی من لیک جیانا‌گرپته‌وه"

ئازادکردنی سه‌رکرده‌ی کونگره‌ی نیشتمانی شه‌فریقیا نلسون ماندیلا له زیندانه‌کانی ره‌گه‌زه‌درستاندا که ۲۷ سال و ۷ مانگی تیدا برده سه‌ر، به‌ره‌می هه‌ول و ته‌قه لای شیلگیرانه‌ی ها‌ونیشتمانیه شه‌فریقاییه‌کانو خه‌باتی بی وچان و قوریانی گرانیه‌های نیشتمانیه‌روه‌رانه.

نامه‌ی خوینه‌ران

له‌ژماره (٢١) ی گو‌فاره‌که‌تاندا نامه‌ی خوینه‌ریکم خوینده‌وه، که‌پاس له‌گرنه‌وه‌ی قوتابخانه‌ی کوردی له‌که‌نه‌دادا ده‌گسات شه‌وه‌ی لیک‌کردم و بریارم دا، باسیکی کورتی قوتابخانه‌کانی ئوردوگای په‌نا‌به‌رانی تورکیا بکه‌مو خوینه‌رانی ئازیریه‌ی له‌ئازاره‌کانیان ئاگادار بکه‌مه‌وه:

" ئوردوگای (ماردین) بان (قزل‌تپه) که‌لیره‌دا باسی قوتابخانه‌کانی ده‌که‌ین، له‌شه‌یلو‌ی ١٩٨٨ بو شه‌و کوردانه‌ه ئاوه‌دان کرایه‌وه، که‌پاش به‌کاره‌یدانی چه‌کی کیمیایی له‌لایهن رژیمی به‌غداوه، په‌نا‌یان بو تورکیا برد.

" ئوردوگای (ماردین) بان (قزل‌تپه) که‌لیره‌دا باسی قوتابخانه‌کانی ده‌که‌م، له‌شه‌یلو‌ی ١٩٨٨ بو شه‌و کوردانه‌ه ئاوه‌دان کرایه‌وه، که‌پاش ئالو‌ی چه‌کی کیمیایی له‌لایهن رژیمی به‌غداوه، په‌نا‌یان بو تورکیا برد. تا تشرینی دووه‌می شه‌و ساله‌ ژماره‌ی دانیش‌توانی ئوردوگا که‌ه‌شته‌ نزیکیه‌ی

۱۲ شانزه هزار کص و لمانا و نزیکهی ۱۵۰۰ خیوهتدا دهزیان،
 مذا لانی شور دودگا ریزهیهکی بهرزیان پیک دههینا، به لام هیچ
 جوړه کار و مشغولیهکیان نهبوو، تهنیا چند کهسیکیان له
 له لای مه لاکانی شور دودگا خهریکی خویندن و فیربوونسی
 تلف و بیی عهه بی و هزمی عهه بوون.

ثیمه کومهلک پیشمهر گهی بی مال و مذا ل هر لمر و ژانسی
 یهکه می ناواره بوونده بهرمان له دانانی قوتا بخانه هیسهک
 کردبووه هر بیوه کاتیک پاش نالوگ ویزیکی زور له شور دودگای
 ماردیندا گیر ساینهوه، جیدی تر بهرمان له قوتا بخانه کردهوه.
 کاروباری نیوخوی شور دودگای ماردین له لایمن کومیتیهکی
 هلبزیر دراوی خه لکه کهوه بهریوه دهچوو شههش باریکیسی
 گونجاو بوو بو شو مههسته، پیش له شههش بیر لهم کساره
 کر ابوهوه به لام بهکاریکی زور گرانیان زانیوو، هیچ هندگا و
 یکیان بو نه نابوو اتنه نانت زانیان که روزنامه نویکیسی
 بیانی لهنه بوونی قوتا بخانه سرورمانی خوی دهر بریبوو
 نه بوونی جیگا، بهرنامهی خویندن، گرانی کهرستهی خویندن،
 دهر نه کهوتنی داهاتوی زیانی ناواره بی و شو ته کهرانی که
 میری دهیخولقاند شهانه همووی کوسی وانه بوون که بهتاسانی
 لیبی دهر باز بین.

یهکیک لمر و ژهکانی کانوونی دووه می ۱۹۸۹ هموو مذا لالا
 نمان کوکردهوو پاش تاقیکردنهوهیهکی سرهتایی بهسه
 دوو پولدا دابهشمان کردن و ماموستا و یارمهتیدهری ماموستا
 مان بو دیاری کردن، چند کهسیکیشمان دیاری کران تاوهکو
 پروگرامی خویندنهوهی پولی یهکه می سرهتایی به زمانسی
 کوردی دابنیین. روزانی دواتر دوو خوشکی پیشمهر گهش به
 همان شیوه پولی تاییدتیاان بو کچان کردهوه.

شایانی باسه که بیشتر هیچ یه کیک له نیمه ماموستاییسی نه کردوه و بودانانی دمرسه کانیس سوودیکی ته و او مان لسه و قوتابیان و مرگرت که به لانی کم رسته یه کیان له شلف و بیسی کوردی له بیر مابووه بریک له دمرسه کانیس مان له سر ژبانسی خودی مندالمان دانا و هر خویشیان ده بوونه مودیلسی وینهی دمرسه کان. بهم جوره له گهل پیشکوهتن و زوربوونسی ژمارهی قوتابیهکاندا بهرنامه کانیس دمرس به دمرس ناماده ده کرا و لهبری دنوسرایهوه.

لهبرنبوونی خیومت ناچار بووین خیومتهکانی خومسان بکهن به قوتابخانه، باری گوزهران و دهست روپشتووویسی خیزانه کانیس وها نه بوو که بتوانن قهلمو دهفتمر بسو مندالمان بکرن بویه بهکرینی دسته یه ک قهلم و ژماره یه ک دهفتمری هرزان بایی شه و ناتوه او بیده شمان بو ماوه یه ک چاره. سرکرد شه قهلمانه له پوله کهدا ده مایه وه و قوتابیهکان به نوره به کاریان دهینا. شیوارانیس دههاتن بو نووسینسی شرکی شهوانه قهلمیان و مردگرت و دهیان گیرایهوه.

ماوه یه ک لهو کیشهدا بووین که دهی بهرنامه ی پولی یه کم به چ زار او یه ک بی؟ بهداخه وه که سانیکی وها مان نه دوزیه وه، تا له دانانی شه بهرنامه یه بهزاراوی کرمانجی سهروو زاراوی خودی مندالمان) یارمقیمان بدن، نیمه ش ناچار بووین به سورانی بهرنامه کان دابریژین.

لهمانگی ئادارو نیساندا توانیمان قوتابخانه که لهقاوغی مندالانی یه ک گوند بهینه دمره وه و پولیکی تازه بکهنسه وه ژمارهی قوتابیان که میشته (۷۰) کورو کچ.

هاوینی ۸۹ دیاردهی خویندن بهرهی سمد و هه موو لایه کی شور دوکاگانی ته نیمه وه. بوگه وره کانیس پولی فیرکردنسی

ریډووسی لاتینی و نه لاجوکردنی نه خوینده واری دانرا . خوینده
نی کوردی بهرینووسی لاتینی بوو بهیه کیك له بابته کانسسی
پولی دووهم و بالتری قوتابخانه کان . که پوونی بهر تامسه ی
خویندن که تمنامت بهشی ماموستا گانی شی نه ده کرد، کوسپیکي
که وره بوو . لمپولی یه که مدا درسه کان به خعتی که وره دنوسرا
و وگو تابلویک هله ده و اسرا و قوتابیه کان له جیاتی کتیبسی
خویندنه وه که نه یان بوو سهیریان ده کرد، به لام بو پوله کانسسی
بالتر شم کاره نه ده کرا .

کاتیک که قوتابخانه کان تارا ده یه ک جیک یر بوون شو دایک و
باوکانسی که تا شو کاته در باره ی خویندنی منداله کانسسیان
که متمر خه میان کرد بوو، هاتنه پیشه وه و سره رای هزاری و دهی
کورتیان قهلمو ده فتمریان بو منداله کانسسیان ده کری و که ورنه
په کری بهر و پیش جوونی قوتابخانه کان . شتر شو کهم کورته
دوژمنکاری بهش که لاینگرانی کونیه رستی و ناحه زانسسی
خویندنی کوردی و زانست له سر متاوه ناراسته ی خویندکاره .
کانیان ده کرد بوو به بهر دی بن کومو کپ بوو .

کاتیک قوتابخانه‌گان بییان نایه دووه‌مین سالروژی دامهز-
 راندنیانه‌وه ژماره‌ی خویندکاران که‌یشته دوو هزار کهس و
 نزیکه‌ی ۶۰ ماموستا له ۲۰ قوتابخانه‌دا دهرس ده‌لینسه‌وه
 و لیژنه‌یگی سرپرشتیان هدیه که به‌ریوه‌یان ده‌با . شه‌خه‌لکه
 دلسوزه‌ی له‌دوورو نزیکه‌ی ناگا اداری باری ژیانی په‌نا‌به‌ره‌گان
 بووه هه‌موو جووره بارمعتیه‌کیان پیشک‌ه‌ش به‌براکورده‌گان . سی
 خویان کردووه . سیلی نانکردن له شه‌ستونی خیوه‌تی قوتابخانه
 داگیر او ته‌خته‌ی ره‌شی پان و به‌رین له‌جیی هه‌لو‌اسرا . چیس‌دی
 شه‌و منداله‌ی که‌ده‌فته‌ره‌که‌ی پر ده‌بووه‌وه ، قوتابخانه‌ی به‌جیی
 نه‌ده‌ه‌یشت و ده‌فته‌ریکی تازه‌ی و مردم‌گرت ، به‌لام که‌م کورتیه‌گا
 ن له‌جواری تر‌دا خویان نواند .

شه‌وه‌ی راستی بی مانه‌وه‌ی شه‌و خه‌لکه به‌ نا‌واره‌یی و بی‌سی
 شه‌وه‌ی به‌په‌نا‌به‌ر و به‌ریگیرین کوسپیکی چیدیه . شه‌مه وامسان
 ده‌زانی که له‌ماوه‌یه‌کی کورت‌دا دهرویه‌گمان لی ده‌کریته‌وه‌و له
 هه‌لو‌مه‌رجیکی له‌بارتر‌دا دریژه به‌کاره‌که‌مان ده‌ده‌ین هه‌ر هیچ
 نه‌بی به‌رنامه‌ی خویندنمان له‌دهره‌وه بو ره‌وانه بگری . شه‌ستا
 که نزیکه‌ی سال و نیویک به‌سه‌ر دانانی شه‌و قوتابخانه‌یه‌دا تی
 ده‌میری ، ماموستایان بو‌خویان ناچار بوون که به‌رنامه‌ی پولسی
 چوارم ناماده بکه‌ن . له‌به‌ر بارودوخی ناله‌باری ژیانیان و نه
 بوونی که‌مانیکی شاره‌زای شه‌م کاره له‌نیوانیاندا و بیبه‌شیان
 له کتیبخانه‌یه‌کی ده‌وله‌مه‌ند که پیوستیه‌کی سه‌ره‌تاییه بو
 دانانی به‌رنامه‌ی خویندن ده‌توانم بلیم له شه‌نجام‌دانیه‌دا
 زور سه‌رکه‌وتو نابن .

وه‌کو ده‌زانین شه‌رکی فیرکردن و باره‌ینان له‌م سه‌رده‌مه‌دا ،
 که‌لیک پیشک‌ه‌وتوووه ده‌یان لق و پیویی لی بوته‌وه‌و بووه بی‌سه
 زانست . شه‌و قوتابیان‌ه سه‌ره‌رای بیبه‌ش بوون له تاقیک .

و کهل و پهل و دهر فمتی نواندنی چا لاکسی هونمزی و وهرزشسی
تهانمت له ژبانیکی ئاساییش بی بهشن و لهنا و تهلپه ناسدا
دهژین و روز له دواي روز تمنگ و جهلمه کانیان زورتر دوی . به
دریژمکیشانی کاتی ئاوارهی ، مفرسی شهوی لی دهگری کسه
چیتر وهکو چاران کومهکی دهرهکیان پی نغسات و ماموستاکا -
نیش ناچار بدن وهکو خهلکی تری ئوردوگا بو دابین کردنیسی
بژیویکی سهرمتایی بو کارکردن لهده شهوی ئوردوگا و پولمکان
بهچی بدلن و دوور نیه ژماره کیشیان ههر بهیه کجاری لسه
ئوردوگا دهرکهون .

داهاتوی شهو قوتباخانانه له داهاتوی سهرجهمی پهنا بهران
چیاواز نیه ، بهلام تا شهو کاتدی که به سهر فزازی بو و لاته که مان
دهگر بینهوه بیان شهو خهلکه بهینه بهر و مردهگیرین و لایهکیسی
خیریان لی دهگریتهوه .

دهی ههول بدهین بو شهوی بهیار ممتی مادی و مهانهوی بو
گشت لایهکیان ، له مردی گرانی ئاواره بهران کهم بکهینهوه .
لیردا حیدای خویمتی سهرنجیکی خیرانی له چا لاکسی روشنیری
له ئوردوگا کهدا بدهین .

دوو تیپی هونمزی ههله بهجه و شورش ههر له سهرمتای دامه زران
نی ئوردوگا وه له بواری گورانی و موسیقادا چا لاکیان نواندووه .
له جهژن و شاهنگه نیشتمانیه کاندای ورمی جهما و هریان به سهرز
کردوتهوه و نیشاندهریکی که له پوری پرشنگداری که له کهمان بوون .
چهند هونرمهندی ویده کیش و خوش نوس تا ئیستا چهندین
پیشانگای تهشکیلیمان کردوتهوه بونموونه له بیر هونمزی یهک
سالمی هیرشی کیمیایی بو سهر بادینان . تیپی شانویسی
ئوردوگاش یهکم بهرهمی خوی له نه روزی ۱۸۹۱ پیشکش
کرد . جگه لهو کتیبانهی له مالاندا تاگ و تهرا دهست ده کهون

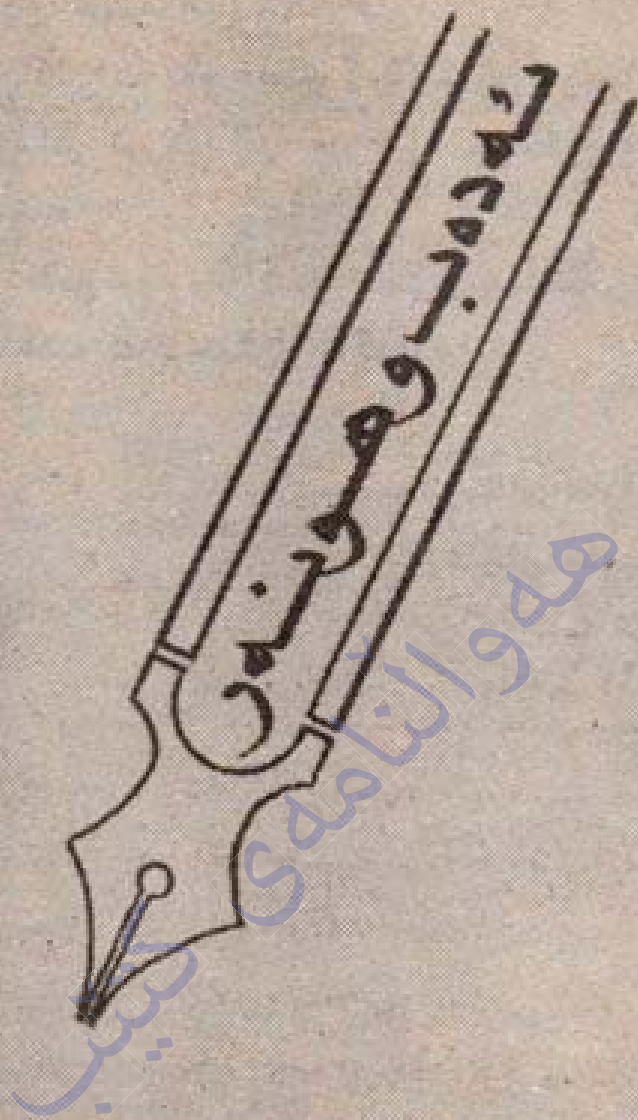
کتیبخانه‌یه‌کی خنجلان‌ش بیکه‌وه نراوه که‌وا له‌بهرده‌ستی
قوتابخانه‌کان و خوینه‌رانی دیکه‌دابی •
شوه‌مان له‌یادی که شو هموو گوشارو روزنامه‌و کتیبانه‌ی
له‌تورکیا به‌زمانی تورکی دهرده‌چن وچ سوودیکی راسته‌و‌خویان
بو شو خه‌لکه‌نیه •
له‌کوتلیدا ده‌لیم‌تیه‌ه و مرزشیه‌کانیش پیویستیان به‌کهل و
په‌لی و مرزشی همه‌که نرخیان زور‌گرانه •

ماموستای چارانسی

شوردوگای ماردیسن

حه‌مه‌تال

مارتی ۱۹۹۰

شيعرو كوجيكي نيوه چل

ناشقي

هيند دهر كرام
هيند راونرام
هيند كوج درام
"سگي هيچ كوتم يي ناوه پري (1) !"
خوشيان ناويم،
مانووم كردوون
هيندهي شو و نيوه شهوام
خهوي خوشيان بره وئيم.....

هيند دهر كرام
هيند راونرام
هيند كوج درام
هيچ ريگايهك نامويم ليئاكا !
خوشيان دهويم،

بهترچه قرچی هاوینی
بهسرم او سۆلی زستانی،
به پیخاوسی دهیان شیلیم
قولنجیان دهشکینیم.....

شهی ئهوانهی پیتان وایه من کۆچهرم!
به کام شهوی بی خهوی، بی شهوی
خه یالتان
دهریا و سنووره کانی تیپهراند:
دهستی پیتهمرگهی رامووسی و
به ماجینکی بهدزی گهرم
کیزه کوردی له خهوی ئالوز راههراند!؟

کوری نوپهرهی کامهتان
له (ئیندرقاش)
سهری به گولمیخو بزمارهی ههشتهرخان
وهك وینه کانی (پیکاسۆ) که تیی ناگهن -
له سهر دیوارتان داکوتراوه!؟

کچی تاقانهی کامهتان
له (ههله بجه)
له باوهشی
دایکی له بیشت خۆی مردوویدا

تو وایهوه،

تەنیا درو چاوی شینی لی ماوه
بەرمووریکیان لی دروست کرد،
لەسەر سینگی خاتوونی سەرمایه
بە هەودایەك ئالتوون
هەلوا سراوه !؟

ئەي ئەوانەي بەزۆر ناوی اکۆچەر اتان بەسەر دا بریوم!
ئەي ئەوانەي نەوناسیوم
کۆچم نەکرد،
پێیان کردم.....
بیری سەر بەستیم لە مێشک دەرنەکرد
دەریان کردم.....

ئەي ئەوانەي
بەزۆر ناوی اکۆچەر اتان بەسەر دا بریوم!
ئەي ئەوانەي نەوناسیوم!
کۆچم نەکرد،
پێیان کردم.....
بیری سەر بەستیم لە مێشک دەرنەکرد،
دەریان کردم.....

تەنیا ئەوێ گەرانەوێ

گەرانەوێ لا شیرین بی

دەزانێ: دووری چەند تالە .....

تەنیا ئەوێ

اھلەبجە (ی لەبیر بی)

دەزانێ گە "بەھاری کورد ھەر ئالە

چ بە خوین بی، چ بە گولالە"

یادت بەخێر ئەو نیشتمان!

یادت بەخێر ئەو دەنگێران!

یادت بەخێر مالی باوان!

یادی بەخێر ئەو سەردەمە

تەدائەت بیری کوچکەرن

لەلامان مردن بوو،

ئوپیرو دانس و دیسکۆمان

گرمە پیو و قەرمە

پێشی دوژمن گرتن بوو.

یادی بەخێر ئەو کانێبە

ھەر یادەگە تینووم دەکا.

یادی بەخێر ئەو ئەشکەوتە،

ھێمنی و خانەخوینی کوردانە

وئەوزم وئەدەخا

یادی به حیتر شه و جیایه
به تاسه ی چوونه سهر دوندی
پئی زیندم له دهر وی
یادی به حیتر جیژوانی بن پارده ی
شیواره که ی پایبیز ،
نه شهوه بوو شه و بی

نه شهوه بوو دل کر بی
نه شهوه بوو لهش سر بی
نه شهوه بوو چاو بنووی
.....
یادی به حیتر .....
!.....

به هاری ۱۹۸۹ / کمنه دا

- ۱- نه فیل کله بره وه وهر کیراوه .
- ۲- نه شیعریکی (هیمن) وه وهر کیراوه .

تابلوی شاریکی برکانم

بهروز شاکرهبی

له شاریتکی پر له ته می سهز ریژی خهم
منالیکسی خه سبارم دی
ژبانیکه ی وهکو فرمیتک
له چاوی شار
دههاته خوار .

پیاویتکی بیزارم دی
ژیانی خوی له کول نابوو
رووهو سینه ی بهندهنی مهرگ
هه لده زنی .

هه لۆیست

من که شیعرم نابیتته خه و
وهك په پوله
هه لفر بته نیو کلینهی چاوی رهشتان
ناوه روکی شیعر ی قینم
نابیتته شه و
له گه رووی دا
حه شار بدا
درك و چقلی تیژی لهشتان

من که شیعرم بو مروقی رهتیندرا و
وهك سهنگه ره ،
له ژیر سایه ی قهتماغه کان
هه لپینه ری
هزار دهستی پر خه نه جهره ،
له شهوانی ناسوینیدا
له ناست قیزه و ورینه تان
لا په ره گه ی به خوین تهره

هه و ناامهی کتیر

ژنیکم دی

له روخ چۆمی فرمینه که کان

به دوا ی بردی

بزه ی میژدی

سه رگه ردان بوو .

میژده کهیشی

چهند سالی بوو

ته شقیر جیا

ونی کرد بوو .

ته ری ئه ی کینو کوانی بزه ت ۱؟

هه ورو ته می ته م ولاته ده مخکنی

ده . . . . . ته کانی !! ؟

لهنيو كووچهي وشهكانتان

مهزيرينن!

مهقيرينن!

سندارهيك بو شيعره كه دمهزيرينن.

بوچ بيگمنگن!

دهست هه لينن!

دوو تابلو بؤمرون

هه ندرین

خوکوشتن

زهرگه تمکان هار وهك تهتهر
هاتن رهزی بهرگه رهنی
پویه کیوی ۰۰۰۰ بخنکینن
که وهك بهری ۰۰۰۰

(ابو ایار) نه خشه بهکی لی کیشا .

هه هه مان کات

باشوور هه ناسه دوا گوللهی شیری ده دا

دیجلهش شه پولیکه دویننی شه ویی

بهه بهیکه ری (جواد سلیم ای لی زیز بیوو

به تنوکه خوینه سووره کان

لهسه روومه تی کرقری

وینهی ههردوو کیانی بهنه خشانده |

تابلوئی زیان

زهردهپهروه و
مهراڻی وهك سالی سالان
دهستی چهپی لهكه مهری شهنگی نهنی و
چاوپرکائی لهكه ل تیشکی ههتا و دهکا
گوئی بو رازی دوا ههوالی پیتشمه رکهی
بن گویتز راهگری
مهراڻی وهکو دایکم
هه موو سالی
تیترتیز نهگری و چاوی لهئاسمان دهکا
(ابو ثایار) شهو کرقره
که دهینه خشانده
دهتکوت بهسهر شاخی زیان هه لدهزنا
شاخ نهگری ، چول نهگری
شامیز لهبهره ناکاته وه
تا تابلوکهی تهواو نهکا . . .

۱۹۸۸/۹/۱۰

ژانی وشه

ژانی وشه

ژانی وشه

ژانی وشه

نامو

دهمیکه بی شوقره، بهیت و مستم
خولیاای وشه بهکم بوم، ادوزر پتهوه ا
هه موو پیجه کانی میشکم دهگوشمو شلی دهکه مهوه
بهو زمانه شیرینهی دایکم فیری کره مووم نابینمهوه
لهو کومه له وشانهی بدهمو زاری
خوتیاری بهدان گوند، تییدا سوراومه تهوه نابینمهوه
له کشت کتیت و گوقارو روژنامهی خویندومهوه، شوینهواری
نابینمهوه.

فرهنگی هه موو شهو زمانانهی فیریان بوومه،

په ره په ره هه لدایهوه، نههدوزیهوه.

پیتهکان بینه قاقایان کرتووم.

چنانیکه، دهرونم دهگهوزینی و،

روژی بهدایک بوونی هه رگیز نادرکینی،

داوهکانی که رووسی شیتال شیتال کردووه و

رازی نیه هیشتا خوی دهربری

.....

شې ته وانه‌ی چندین ساله

له شاستې وشې "پاک نه" (*)

ژيانې خوتان لا هم‌زانه

شې ته وانه‌ی چندین ساله

بدهست دهماری پاخی بوون دمتلینه‌وه،

باخی شازدی، سرفرازی.....

به‌خوبین، به‌ترپه‌ی دل، به‌هیزی شه‌نو

شاباش ده‌گمن.

.....

شې ته وانه‌ی چندین ساله

له‌سر لاپه‌ره‌ی روژنامه، گوډار، دیوار، پوسته‌ر، ده‌یان حصار

ده‌نوسن "ستم‌کار، زوردار، جه‌سینه‌ر، خوبین مژ، دیکتاتور

فاشی، تیروریست، دز و خه‌رده‌و جه‌لاد....."

شې ته وانه‌ی (هه‌به‌شیمه) اتان بو هه‌له‌به‌جه‌ی خنکاو هه‌لبژارد

من بری تینو بیتیم، به‌تیکرای شه و شانه، ناشکیته‌وه.....

بو نه‌گه‌لما ناگه‌رین؟

له‌بنی بیری مه‌زاران وشه،

و شه‌یه‌کی دیکه هه‌لین‌چینه‌وه؟؟

.....

مه‌گه‌ر نه‌وه‌ی دوا‌ی هه‌به‌به‌جه‌ی سیانیدو خه‌رده‌ل،

کورپه‌ی مندال‌دانی شه و کجولانه‌یه‌ی (هینوساید)

له‌گه‌ل خوینیان ده‌سوری.

مه‌گه‌ر له‌گه‌ل ته‌ته‌یه‌ی زمانه‌ی شیواوی شه‌وان

شه و "شه" به‌ش به‌دایک بی ا.

(*) لیره‌دا مه‌به‌ستم و به‌یر دینانه‌وه‌ی هه‌له‌به‌ستی (پاک‌انسه‌ی)

موزه‌مهر نه‌وابه‌ که له‌سالانی شه‌سته‌گاندا دایناوه.

دوانزه که

شالکسه ندمر باسوک
دلزار کردوویه به
گوردی

۱

شور ره شه

به فر سپیم

با - وای چ بایه که !

مروّف ناتوانی روو بهر ووی بوهستی

با - با

به سر هموو گیتیدا دی !

با ، دوزوو سپیه کانی به فر باده داو

له زبّر به فره که وه سه هوتی خلیسکینه ره

ری چمد سه خته !

ریبوار له سر یا هله ده خلیسکی

هزاره ده که وئی !

له باله خانە يەكەوہ بو باله خانە يەك
يەتيك راكيشراوہ
دروشميك به پەتەكەوہ يە
"هەموو دەسە لاتيك بو كۆمەلەي دامەزرێنەر!"
پيرەژنيك بەگريانەوہ دەنوزيئەوہ
ماناي وتەكان نازانئ؟
سوودی ئەم دروشمە چيە؟
ئەم پارچە زلە چنراوہ
ئاي گەر كراسي بو مندا لان لي بدروين!
هەموو رووتن پي خاوسن

پيرەژنەكە بەسەر كۆمەلە بەفردا هەنگاو دەني
وەك جوجەلە يەك چوكە چوك دەكا
ئەي مريەسي پاك داوين هۆي ليخوش بوون!
بەلشەفيەكان بەرەو لەناوچوونمان دەبن!
با، ئەگەزئ و
سەرما پتر ئەگەزئ
برژوازيەكەي لەراست ليك جياپوونەوہي ريگاكان وەستاوہ
لووتی لەناو يەخەي پالتوبەكەيدا شاردوتەوہ

ئەو راوەستاوہ كيتيە؟ بەمژي دريژيەوہ
لەگەل خويدا مينگە مينگە دەكا:
ئەي لەو خايدانە!
رووسيا لەناوچوو!
بيگومان ئەبي نووسەريكي زمان پاراويي . . . .

شا ټوه باوکمانه، لاناو جلی درېژدا
بهدهوری کومهله بهفریکدا دهسوریتهوه
ټوه چینه ټمرو غمگین دیاری
هاوری قهشه؟

دینه یادت چون بهسامو - لاوه دهروپشتی
شانازیت به ورگتهوه دهکرد
به چلیپابهک دهرهوشابهوه
که ناوی چاوی دهرد؟

ټمیش خانمیکه لاناو کهولې ستراخانا
سهیری شافرهتیکی دی دهکات و دهلی؟
چندد گریابین، چندد گریابین!
پنی هرزهلی
لهسر چهقی ریکادا راکشا!
بگهنی، بگهنی!
یارمهتی بدن، راستی بگهنهوه!

با، بهدلپری و بهدوژمن، خوشمون یاری دهکا
داویننهکان لوول دداو
رینواران دهرویتهوهو
دروشمه گهورهکه دهریتنی و لوچاوی دهکاو
یاری بی؟ دهکا

"هموو دمه لاتیک بو کومهلهی دامهزیندەر!"
لیواری وشهکان بهرز دهکاتهوه

۰۰۰ شىمەش ھەمىسان كۆپۈنۈنە ھەمان ھەبۇو ۰۰۰

۰۰ لەم بالەخانە يەدا ۰۰۰۰

وتووئىزمان كرد

بىر پارمان دا

بو ھەندى كات بەدە ۰۰۰ بو شەۋىنگىش بە بىست و پىنج

داشكاندنىش لە نر خا بو ھىچ كەس نىيە

دەي بائىزىن

كات درىنگە ۰۰۰

شەقام چۆلە

كەسىك نىيە جگە لە يەككىك

خوتى كرىشكە كرىدووو

بايەكەش كقەي دى

ۋەرە ئەي ھىزار !

لىمان كەرى دەس لەملى يەكتر بىكەين !

نانم دەوى !

چىمان لەپىشە ؟

بىرۇ بەرىنى خۇتا بىرۇ !

ئاسمان رەش و تارىكە ،

رقى خەمناكىش

لەناو سىگدا دەكولى

رقى رەش

رقى بىرۇز

هاوړې شاګاډاربه
چاوه کانت بکمره وه !

۲

با ، په لاسار دیني و بهر پهرش و بلا وده بیته وه
دوازه پیاو نهرون
به قایشی ره شي تفهنگان
له ده وریان رووناکیه ، رووناکي ، رووناکي
له نیوان ددانه کاندې جگړه هیه و
شه پکه که لوچاویبه
چند شایانه که له هر پشت نیشانه ی بنديخانه هلبکیری !
نازادی چند شیرینه
نازادی بهی چلیپا !
ترا - تا - تا

هاوړیدان شه و چند سارده ، چند سارده !
- نیستا فانکا له گهل کاتکا له به نديخانه دایه !
- پاره ی هیه له نیو هه مانه که پیدا ده پشاریته وه

- شه ویش شه وړو ده و له ضد بووه .....
- له شیمه نازمیزدیری ، چوته نار سهر باز ییوه .....
شای فانکا شه کوری سکه شه بورژوا
نه که ی نلداري له گهل دوسته که مده بکه ی ، نه که ی

نازادی چهند شیرینه ،
نازادی بهین چلیپا
کانکا لهگه ل قانکا خه ریکه
ناخو به چیه وه خه ریکه ؟
ترا - تا - تا !

لهده وریان رووناکیه ، رووناکیه رووناکی ۰۰۰
قایشه ره شهگانی تفهنگیان لهسه شانه
بههدنگاوی شورشگیرانه برون !
دوزمن جاوی داپچریوه ، نانوی !

هاوری په لاپیتکه که بگوشه ، ممتسه !
با گوپله به روسیای پیروژه وه بنیتین -
روسیای وشک هه لگه راو
روسیای کۆلیتتان
روسیای سمت قهله و !

نازادی ج شیرینه
نازادی بهین چلیپا !

۳

دهی باههستین لاههکان
بابجینه نیو پاسهوانی سوره وه

با لهنیو پاسهوانی سورد ا خزممت بگهین و
با قوربانی به ژبان بدهین |

شای شئی بهختی رهشم
دنیا چند خۆشه
بهردیگی شیتال شیتال و
کۆنه تفهنگیک

به کویرایی چاوی برژواکان
دنیا دهکهمینه سووتمان
سووتمانیکی خوینداوی چیهان
خوایه پیت و بهرهگهتت |

۴

بهفر بوول دهخواو با ، گقهی دئی و
عهرهبانچی ههلهباشیش هارار دهکا
عهرهبانهگهش که ئانکا و کانکای تیدایه دهفری و
لهسر که وانیهکدا چراییکی کارههایی ههیه

ئانکا لهنیو پالتویهکی سهربازیدایه
شیوهی که لهخۆیانیه
سمیلی رهشه
بهبهلا وینیهوه بای دهداو
قهی بهتوینکلی دهکرد — چ شیرین بوو |

ښی فانکا ، دهمو دووت چند شیرینه !
ښی فانکا ، ناو شانت چند پانه !
کانکای که ودمن له باوه شتا
سره سوورکهی گرت . . . .

رووی بو وهرچهرخاندی
به ددانه مرواریده کانیه وه
هوښی بردی
ښای ښی کانکا ، ښی نه فرین لیگراو
ښی کچی شهیتان . . .

۵

شیرین برینیک به گهر دنده وه په
چهو به جی هیشتووه و
له زیو مه مکیشه وه برینیک دی هدیه
هیشتا ساریژ نه بوه !

سه ما بکه ، سه ما بکه
پووزه شیرینه کهت به دهرخه !

له نیو دانقیلا به ناز هاتوچوټ ده کرد
به ناز هاتوچوټ بکه ، به ناز هاتوچوټ بکه !
له گهل شه سرانا خراپه کاربت ده کرد
خراپه کاری بکه ، خراپه کاری بکه !
دلّم لعا و سنگمدا لی ددا !

شو شفسهرمت دیتهوه یاد؟
خفجهره که می که بشتی...
یان لهیادت کزدووه، شئی نفرین لیکراو؟
لهوانهیه بیره وهرییه کانت پیر بووبن

بیزینهوه، بیزینهوه
شمشو لهگهل مذدا بنوو!

شکولانت دهخواردو
نایابترین کوره ویت لهپیر دهکردو
یاوهری شفسهرانت دهکرد
شروش بووی بهبهشی سهربازان

جا هله بکه، هله بکه
دهردی دلم سووک بکه
بوسته، بوسته، خیراکه برام
توش له دواوه یارمه تیمان بده!

تراخ - تراخ - تراخ - تراخ - تراخ
کهردیکی بهفرین بهره و شاسمان بهرز بووه
شوه، رادهکات و قانکای لهگهل دایه
چارپگی دیکهش بیتنه قینه، به لاپیتکه که بگوشه!
تراخ - تراخ - نامهرد دواویی دهزانی
.....
چون لهگهل کچانی خه لکی راده بویری!

نامبرده که رای کرد ا قسه ناکا
حیادت لهگدل تهخت دهکهم

کاتکا کوانی؟ ئای مردووه
گوللهی بهسهر کهوتوووه!

کاتکا ئاوا حساوهی؟ وه لام ناده پته وه ۲۰۰۰؟
ئهی که لاک، لهسهر سههول راکشی!

بههنگاوی شورشگری برۆن
دوزمن چاودا پچرا وه و نانی!

■ ههلبهستی "دوانزه که" یان دوانزه سهربازی پاسهوانی سور"
یهکیکه له بهرزترین و بهناوبانگترین شیعههکانی شه لکماندهر
بلوک و لهروزی تهوا و بوونیدا له کانووتی نوهمی ۱۹۱۸، لهگهل
ئهو شدا خوی بههچووک داده ناز لهگهل خویدا توند بوو، لسه
دهفتهری بیره وهر بهکانیدا نووسیه: "من شهرو بلیمهتسم"
له راستیشدا وایه.

دیمههکی شهقامهکانی پیتهر بورگ له روزانی شورشیدا
ویندیهکی ههسو ووسپای نشان دهدا، دوانزه سهربازهکسهی
پاسهوانی سوریش که به شهو بهنیو شهقامهکانی شاردا لسه
دهوریهیهکی پاسهوانیدا دهخولانهوه، رهزی ههسو که لکنه
به رهو زیانی نوی دهچن و "بههنگاوی بهسامهوه به رهو دواروژی
دوور دهرون" - - وهرگیر -

سروشتی چیا

شمگیره

له‌روژانی ۱۷ - ۲۴ / ۱ / ۱۹۹۰ له دیمه‌شقی پایته‌ختی‌سوریا له‌هولی ره‌واقی عه‌ره‌بی دا، پیشانگ‌ایه‌کی فوتوگرافسکی به‌ناونیشانی "سروشتی چیا" ی هونه‌رمه‌ند کاردو کامو و پیشگه‌ش کرا.

له‌م پیشانگ‌ایه‌دا به‌موسیقای ره‌سه‌نی کورده‌واری پیش‌وازی له‌ئاماده‌بووان و میوانانی به‌ریز کرا، وای له‌مروڤه‌که‌کرد که له‌به‌رده‌م هه‌ریه‌کی له‌و وینانه‌دا هه‌لوپسته‌یه‌ک بکسات و بکه‌ویته ئه‌دیشه‌ی خه‌یالی نیشتمانیه‌وه.

به‌شپوه‌یه‌کی گه‌تی وینه‌کانی کاردو کامو ئه‌و سروشته‌سه بیکه‌رده‌یان هه‌رده‌بری که له‌لایهن جه‌لادو پیاوخورانه‌سکی رژیمه‌که‌ی صدامه‌وه دووچاره‌ی هه‌ردی کیمیا‌یی بوته‌وه‌و هه‌ره‌شه‌ی نه‌مان و فهوتانی لی ده‌کری. بویه ئه‌و سروشته شاخاوبیسه‌ی کوردستان به‌بی هیچ ده‌ستکاریه‌ک یان ره‌توشیک ده‌خاتسه

بهردهم بینمران ..... تنانمت سروشتهکھی لهو ریگایانسهش
 رزگار کردووه که پیشمه رگه و ریواران ساله های سالسه
 هاتووچوی لهسه دهگهن، لیره دا هونه رمندانه شوین پیکانسی
 سربوتهوه و بههق کردوبه تیه سروشتیکی دست لیسه دراو و
 پوخت و گیانیکی ثاینیانهی بی کهردی بهبهردا بهخشیوه .
 هونه رمند به نارامیهکی پر نازارهوه بو هر وینه میسهک
 یان پوزیکی سروشت خوی له مینه داوه ..... زور بهوردی ..
 لپم سروشته هیمن و بیدمنگی روانیوه و تنانمت له تمن و گیانه
 وشکه وه بووه کانیشدا قهشمنگی و ژباننی تیا بهدی دهکسه
 دهیانپهنیته زمان .

بهر ..... تا ..... سهوزایی ..... جیا ..... هور .....
 تم ..... بریتین له بنه ما بهره کیهکانی تم سروشته .....
 هر به که شیان جوهره ناسویهکی دیار و نادیار دهگه هیمن .....
 زیره گانه کادری دوورو نزیکه به کار هاتوووه و لهوردو درشتدا ،
 زیندویتی و سه سهختی و "که له رهقی" تم سروشته
 دهخاته روو . له همان کاتدا گیانی روو بهروو بوونهوه و خوراگر .
 تن نیشان دهدا ..... هر وه که لهیهکی له وینه کانیدا گولسی
 سهنگام لهگه لهختی ژباندا له بهر بهره کانیدایه و له نیسه
 بهردهرکاندا سهری خوی بهرز کردوتهوه و سرودی بوون و مان
 دهچرینی .....

..... له تاویندهی دلویه شهونمه کانیشدا بهرده و امسی و
 بهرگری بهدی دهگری ، بویه توترکه تینوهکان ده میان سه
 تاونگی بهری بهیان کردوتهوه و تینویتی خویانی سه
 دهشکینن تاوهکو لهرا بوون و ههلچوندا بهرده وام بن .....
 ..... له جهستهی داره کانیشدا ..... دایکایهتی .....
 ژدایهتی ..... کمیشانهی میهره بانی و نه سری ژبانسه

بهدي دهگرين ۰۰ ليرهدا شهو بوچوونهي كه سروشت و شافرمهت ۰۰۰
لهيهك ناستدا داهمني و لهرووي بهردهواسي و سهرمهدهدي
ژيانهوه بهيهكترين دهشوبهيني ، قولتر دهبيتهوه ۰۰۰۰ بهه
راستي شه سروشته وهك دايكيك ۰۰۰ وهك شافرمهتيك
دلوقان شهيني شه دونيايهي له شاميز گرتووه ۰۰۰۰۰

له چندان كادردا سروشتكار له چاوهروانيهك
بي شوقره دايه ۰۰۰۰ چاوهربي تيشكي ناواوو دهك
دههوي لهكياني نزيوي تهو پهژاره رزگاري بي ۰۰۰۰۰
لههمان كاتدا له ناست شه داواخوازي و ناواتانهدا
دهسته و هستان نهوستاوه ۰۰۰ بهلكو پهيتا پهيتا نالهكانه
خوي بهتهومژدا بهره و خوري ون نهيري و ماناي ژبانه
نهمانيان بي رانه گهيهني و بهردو دارو كيانه ره قه كانو ۰۰۰۰۰
بركي دار گويزه كاني كردوته چهكيك و بهرگري بي دهكا
بهههرو و شاسوي غصباري شافتاويش بهفرو دارو كانياوو ۰۰۰
۰۰۰ روبارو ۰۰۰ گولا له كان له ديومزمه ي كيميائي
دهپاريزي ۰

هونرمهمندهندي جاريش به كيانيكي پر سوزهوه سروشته
بريندار ده لاوينيتهوه ۰۰۰۰۰ ههروهك بهردهكهي لوتهكهي
چياكان شاكريان لههروون بهرداوهو بو لاشهي خاكه
سوتاوي دايكيان شين و رورويانه ۰۰۰۰ چوونمه چوارچيوهي ۰۰
بهكي له كادره دووره كانهوه ۰۰۰ بهراستي دهتوانه
نازتاوي "چياي شاكرين" لهم وينهيه بنري ۰۰۰۰
له ههمان كاتيشدا دهيهوي به بهفراواني زوزانه كانه
هواردهي كوچهران كلپهي نهروون دامركينيتهوه ۰۰۰۰۰ ليرهدا
وينهكان چند پوزيكي كانياوو روباره بهخوره كان دهگرينه
خويان ۰۰۰۰۰

له تاريخكايي ۰۰۰ نارېكي ۰۰۰ لهچلهمهكاندا كـــاردو
كامو شاسوي دواروژي بهدي كړدوووهو ناواپوونې روژو كازيموهي،
كردوته ههتواني نازارو زامه قولهكان.....

شاياني باسه هونهرمهند تا رادهيهك توانيويپتي هــــــــــــت
و هوشي شاعيرانه بچوليني و يادي شهو شاعيره كوردانهمان
پي بكاتوه كه تا دواهناسه ي ژينديان خامهيان لهپيناوي.....
جوانسي ۰۰۰ شهوين ..... ولسفي سروشتدا بووهو به هونراوه
كانيان شهوندهي تر كوردستانيان نهخشاندوووه.....
دهبا ليرهدا به موسيقايهكي رهسهنهويه لكهل گورانــــــــــــي
نهمردا ختيكه ي سروشتي نازدارمان بدهين.....

كومهله شاخيك سخت و كهردين كمش،

شاماني شيني كرتوته باوهش،

سهرپوشي لوتكه ي بهفري زور سپي،

بهدارستان رهش ناو دولي كپي،

چوكه ي شاهكان تياپا قهتيس ماو:

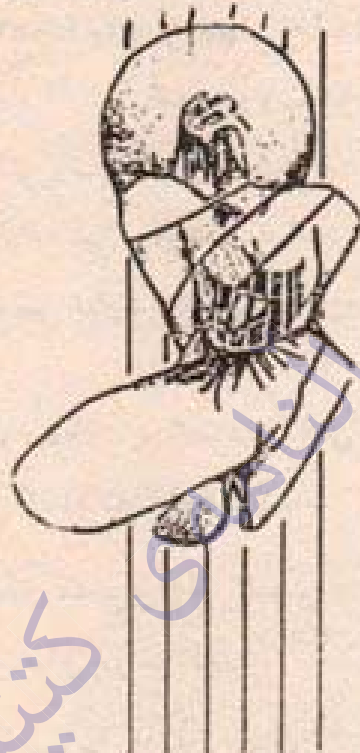
همر شهرون ناكهن پيچي شاخ تهواو.....

لهكوتايدا هونهرمهند ديهوي لهريكه ي شه وينا نهيهوه بسه
هموو دنيا رايكهيهني، كه شه سروشته ناياب و قشتهيهيه
دووچاري كيميائي و زههرياران دهپينهوه..... و هــــــــــــاوار
دهكات : "كوردستان لهبه لاي كيميائي رزگار كهن".

له زير چاوديزي
پکتي هونر و ندراني گوردستان ايتيبي شانوي بارينان

شانوگري زمانی مرد و قسه ناکات

ناماره کردن و در فینانی

هزار

ارهنوی ارشادی اسلامی باز

له بزوري ۱۳۶۹/۲/۲۴ الی ...
۱۹۹۰/۵/۱۴ تا ...

بیشهش دهکات

هرنیر سهند بهرزان گمز

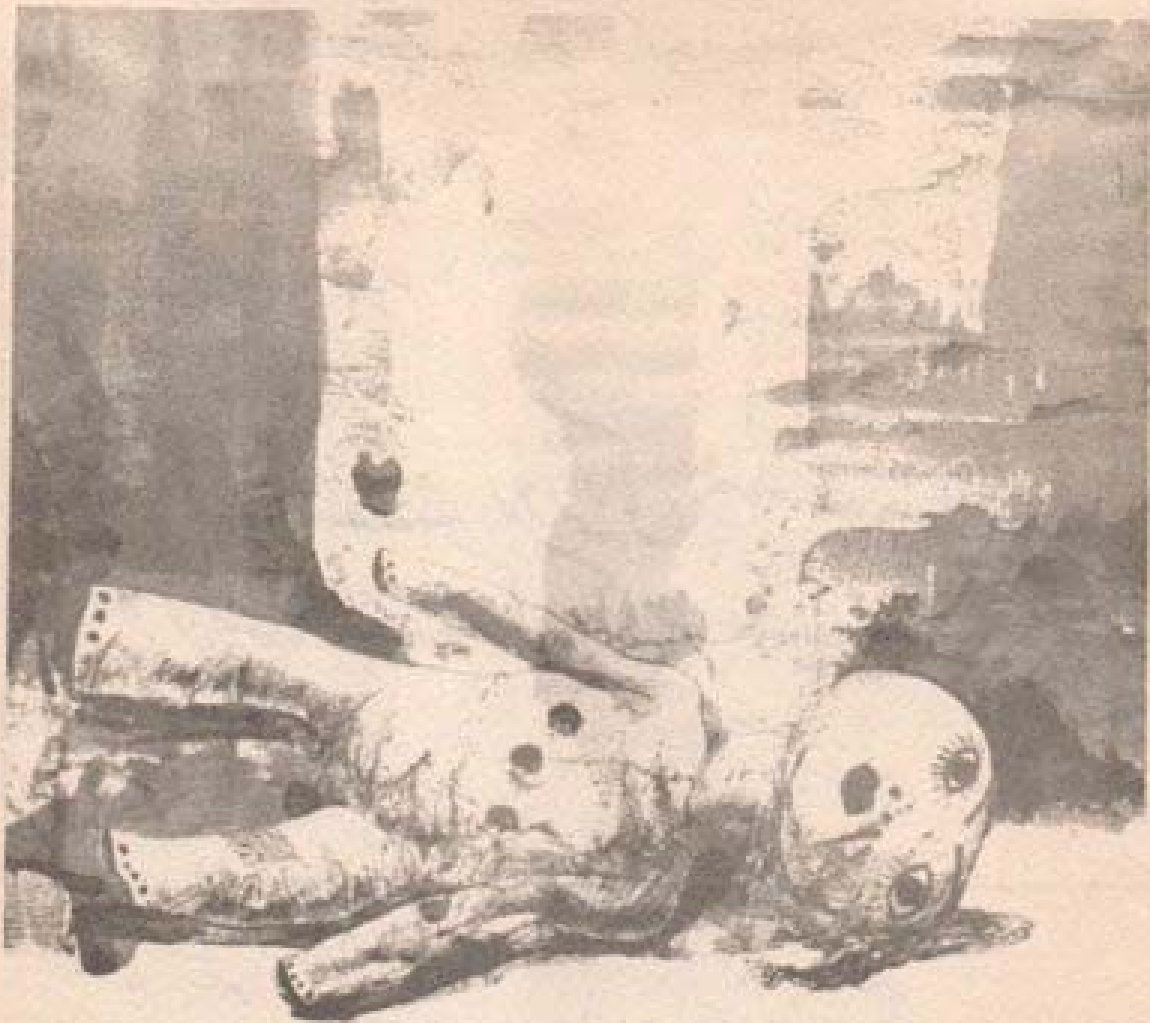

"حهکی کیمیاایی - کارتیگردنی - ریگاگانی فریاکهوتزو حارهه
رگردنی" کتیبیکه که بریتیه لیکولینهوهیهکی زانستی له لایسن
دوو قوتایی فیرشاه العلی و سیامهند عمر بو وهرگردنی دبلومی
پزیشکی له کولیزی پزشکی زانکوی دیمهشقدانامادهگراوه .
ثم لیکولینهوهیه له لاین ماموستایان د . مفید خوخصدار و
محمود نهبازید بهرپهرشتی گراوه .

ثم کتسه بعهوارهی ۱۱۴ لاپرههیدا لهسالی ۱۹۸۹ - ۱۹۹۰ دا
دهر جووهو بریتیه له (۱۲) لیکولینهوه که بهرپهکهیان ههسند
لایهنیکی ثم بابته دهگرتیهخو هه لهپیناهگردنی ههکی
کیمیاایی تا دهگاته ۰۰۰ گهواهی ۰۰۰۰ راپورت ۰۰۰۰ وپنسه
دهربارهی بهکارهینانی ههکی کیمیاایی له لاین رژیمی دیکتاتوری،
عیراقوه لهژی هاوولاتیانی کوردنی کوردستانی عیراق . بهرگسی
یهکهمی وینهیهکی گهورهو دوو وینهی گهگی کارهساتهکی
هلهبهبھی تیدا خراوته روو .

ههردوو قوتاییه که شهویان راگهیاندوووه که مههستان لسه
دیراسههی ههکی کیمیاایی شهویه که "رووداوهکان فرهبوونسی
بهکارهینانی ههکی کیمیاایی له شههکاندا دهخنهروو له لایسن
دهولت و رژیمهکان بهتاییهتی له ناوجهکانی روزههلاتسی
ناوهراستدا . هوی بهکارهینانی ثم ههکی دهگرتیهوه
له لایهک تیحوونی ثم ههکی ههزانهو له لایهکی تریشهوه
سانایی دهگنه مههستی دیاریگراویان ."

بویه شهوش دووبات دهگنهوه که " پیویسته شهروکه دهنگه بلند
بگریتهوه تاوهکو سنوریک بو بهکارهینانی ثم ههکی ههکی
قاتوقرهینههکانی ترو بهههم هینانیان وکوگردنهوهیان دابتری "

HALABJA !

**La mort chimique
semée par le régime Irakien**

**Chemical death
spread by the Iraqi regime**

LELIE DES ECONOMES, JOURNALISTES ET ARTISTES COMPOSITEES HALABJA

بانگه‌وازی به‌ره‌ی کوردستانی عیراق
له‌دوو‌ه‌مین یادی کاره‌ساته‌که‌ی هه‌له‌بچه‌دا

هه‌له‌بچه‌ی رۆژیک‌ی جیه‌سان‌ی دۆب‌چه‌ی کیمیای‌ی

هه‌رچه‌نده‌ رۆژگار تێبه‌ری و شه‌م بڕینه‌ له‌به‌ر رۆبشته‌وو‌ه
قولت‌ربیتته‌وه‌، شه‌م داوا‌کار بیه‌ به‌ر بلا و تێ ده‌بی .
له‌ ۱۶ ی ئا‌داردا، یادی دوو‌ه‌می دوزه‌خی هه‌له‌بچه‌ ده‌ک‌ریتته‌وه‌
که‌ دوزه‌خ بوو بو دانیشه‌توانه‌که‌ی که‌ چه‌کی کیمیای‌ی رۆبیم‌ی
عیراق له‌نبوی بڕن یا ئا‌واره‌ی کرن و، شه‌م دوزه‌خه‌ وه‌ک‌سه‌و
ئا‌گریک ده‌مینیتته‌وه‌ و یزدانی مرو‌قا بیتی بی داخ ده‌ب‌سه‌ی
هه‌تا ریک‌خرا‌و و بیکه‌اته‌ ده‌ولیه‌کان و حکومه‌ته‌کان را‌ده‌بن
و جینایه‌تکار به‌نا‌و ئیدانه‌ ده‌کن و، له‌م بی ده‌نگی و گ‌سه‌وی
بی نه‌دانیه‌یان به‌را‌به‌ر نه‌هامتی که‌له‌که‌مان ده‌ر ده‌چن ک‌سه‌
تا ئیستاش دوو‌چاری یا‌شما‌وه‌ی قرک‌رنه‌ به‌ویران‌ک‌رنه‌سه‌ی
نیشتمانه‌که‌ی و را‌گوا‌ستنی دانیشه‌توانی و کۆرینی مورک‌سه‌
نه‌ته‌وه‌یی و میژوو‌بیه‌که‌ی .

له دووهمین یادی کاره ساتدا، چاریکی تر داوا له کومه لگای نیوده وله تان ده کهین، روژی ۱۶ای ئادار، روژی ههله بچه، بسه روژیکی جیهانی رابکه یهنن بو یاساغ کردنیکی مولهقیسی چهکی کیمیایی و میکروبی و، نههیشتنی گشت عمبار کراوه. کانیسان.

چاریکی تر بهناوی هه موو قوربانیانی ئهم چهکه یاساغه که رژیم زور به ئاسانی و ئا سووده بیهوه دژی گهلی کوردستانی عراق به کاری هیدا. رووده کهینه هه موو گهلانی نییسیا و ده جینه پال هیزه تیکوشه ره کانیان بو به کخستنی هیزو توانا له پیناو ئاشتیبهکی سه رانه ری له سه رووی زه میندا، بسه له نیو بردنی چهکه فره رووخینه ره کان به ئه تومی و کیمیایی و میکروبییه وه، کار کردن به تاییبتهی بو ریگرتن له دوو ساره. بوونه وهی جهنگ و پیکدادان له روژه لاتنی ناوه راستدا کسه عمباره نهینی و ئاشکر اگانی زور له ولاتانی، به عیراقیشه وه پرن له ژماره یهکی زور له چهکی فره رووخینه رو یاساغ.

هه ندیک ده یانه وی ئه و راستیه به ئارنه وه، که ههله بچه نهک تهها ئاکامیکه له ئاکامه کانی جهنگ، به لکو له بنده ره ئندا دیمه نیکی میژوویی ئازار به خش و لوتکه ی کاره ساته ساری ئه و نه هه مه تیه هه مه لایه نهیه که گهلی کوردستانی عیراق بسه دریزی ئهم دهاله ی دوا یی، نه خوازه لا دوا سالانی شه سه ری عیراق - شیران تیابدا ژیا که به شیوه یهکی تر سناک دونه کانی کوردستان و زور له شارو چکه کانی و که ره که کان له شه ساره، که وه ره کاندای ویران کراو، دانیشتوانیان راگوبزان و ده ره سه ده ر کران و، نه میان هه زاریان بوونه په نا به رو، قرکردنی هه زاران به چهکی کیمیایی و کازی ژه هراوی - وه کو ئه وه ی له ههله بچه دا روویدا - و، بی سه روشوین بوونی هه زاران له قوربانیا نیسی

پروسه تاوانکاره کانی "شندال" .

مهسه لهی ههله بجهی شهید له لایه که وه مهسه له یه کی په یوه منده به هه سوو که لانی جبهان و خه باتیان نژی ره که ز قر کردن و به کار هیدانی چه کی قه ده غه کراوی نیوده ولستی و . له لایه کی تره وه په یوه سته به میژووی کوردستان و تیکوشانی رزکار بخوا . زانه ی که له که ی که کورو کومه له ی شو فینی و دایلو سینسهران ، به وه ی له به رده ستیان دایه به سه ر کوت کردن و قر کردن روو سه رووی ده بنه وه .

ته ی روله کانی کوردستان له هه ر کوی هن ، ۰۰۰۰ به هه مه جوری ربه بازی فیکری و سیاسی و هه لو بستانه وه ! یادی خویند او ی هه له بجه ، روژی ماتمه یی مه زنه بو هه سوو کوردیک و ، هه سوو هاوولاتیه کی به شه رهی عیراق ، داواتان لی ده که یی شسم بیره وه ریه یاد بکه نه وه و شه هیدانی به نه مری به یلنه سه وه و هاوکاری له که ل توربانیه زیندووه به ربه ده ر هکانیان بکه نه شه وانهی له ناووه ی ولاتن و شه وانهی له ده ر ه وه په نابهرن ، به هه ر شیوه یه که له توانادا بی به شداری یادگر نه وه یی شه بونه نه ته وه . بی و مرویه بکه ن ، چ به به ستنی کورو کوپونه وه ی فراوان بیان بچووک ، به نه یی یا به شاکرا . ته نانت به به رزگر دن سه وه ی نیشانه یه کی ره ش یا لافیتیه یا نووسینی دروشمیکیش بی . با بیره وه ریه که به یته پالنه ریک بو لیک نژیک بوونه وه لسه پیداو خه بات کردن بو روژیک ، شه کاره ساتانه ی تیا دوو به اره نه به یته وه ، روژیک کوردستان و ، بو که رانه وه ی هه موان به سو ناوچه ی نیشته چی بوونی سه ر هتایان له که ل پاراستنه یی سازادیه کانیان و مافه کومه لایمتی و تاکه کمس و سیاسیه کانیان و زبانیکی شیاویان بو سو که ر بگری و هه موو شه زیانسه که و رانه یان بو قه ره بو بگری که لیان که و توه .

- خهبات بگمن، لهپیداوی ناشکراکردنی چاره‌نووسی هزاران‌بی
 سه‌روشوبن و، نازادکردنی زیندانییه سیاسی‌ه‌کان و ده‌ست
 هه‌لکردنی کوتایی له‌راوه‌دوونان به‌هوی راو‌بوچونی سیاسیان و
 ره‌تکردنه‌وهی جهنگد و هه‌لاتنی له‌به‌ره‌گانی .
 - هه‌ول و کوشش کردن بو چاککردنی باری گوزهرانی ناهه‌وار
 له‌ئوردوگا زوره‌ملیکاندا که هاوشیوهی ئوردوگاکانی نازییه-
 کانن، تا ئه‌و کاته‌ی ئه‌م ئوردوگاایانه له‌ئارادا بن که ئیمه
 بو نه‌هیشتیان خهبات ده‌که‌ین .

نازادیخوازانی جیهان !

ئیمه که داوای یادکردنه‌وهی بیره‌وه‌ری هه‌له‌بجه ده‌که‌ین، له
 هه‌مان کاتدا خهبات ده‌که‌ین له‌پیناو نازادی و دیموکراسی بو
 هه‌موو عیراقیه‌کان، هه‌روه‌ها ده‌نگی لاشه‌رمان ده‌خه‌ینه‌پال،
 ده‌نگی ئه‌و هیزه خیرخوازانه‌ی بو وه‌ده‌سه‌پینانی ئاشتییه‌گی
 عادیلانه‌و سه‌رانسه‌ری له‌نیوان عیراق و ئیراندا خهبات ده‌که‌ین،
 به‌جیه‌به‌جی کردنی بریاری (۵۹۸)ی ئه‌نجومه‌نی ئاسایش و،
 بالکیشانی ئه‌و ئاشتییه‌ داواکراوه‌ی له‌بریاره‌که‌دا هاتسه‌وه
 به‌سه‌ر کوردستانیش و کیشه‌ی کورد بخه‌ریته خشته‌ی کاروباری
 مفاوه‌زات که له‌نیوان هه‌ردوو ولاتدا به‌ریوه‌ده‌جی بو
 که‌یشتن به‌ریکه‌وتنیککی سه‌رانسه‌ری، به‌ریزکردنی ئیراده‌ی
 که‌لی عیراق و سه‌رفرازی و سه‌ربه‌خوییه‌ نیشتمانیه‌که‌ی و مافه
 نه‌ته‌وه‌یی و دیموکراسیه‌گانی که‌لی کورد .

که‌لی کوردستان - به‌که‌ل و بزاقه‌وه - بووه که‌وره‌تریه‌ن
 قوربانی ئه‌م جهنگه‌ کاو‌لکه‌ره‌و، ده‌بی ناشنی و داد هه‌موو
 که‌لانی ناوجه‌که‌ بگه‌ریته‌وه به‌که‌لی کوردیشه‌وه .

داوا له‌رای کشتی عه‌ره‌بی و کومه‌لگای نیوده‌وله‌تی ده‌که‌ین،
 هاوکاریدان له‌که‌ل که‌له‌که‌مان و دوزه‌که‌یدا، به‌رفراوانت...

بکهن، نه‌خوازه‌لا داواکاریه په‌له و گرنه‌گه‌کانی لـــــــه
 نه‌هیشتنی باره نا‌ئا‌ساییه‌گان و لادانی دیکتاتوریه‌ت له‌سه‌ر
 سنگی عیراق و، به‌ره‌هلدانی ئاز ادیه گشتیه‌گان و زامن‌گرنی
 مافه‌گانی مروف بو هه‌موو عیراقیه‌گان و، داننانـــــــی
 ته‌واو به مافه‌گانی گه‌لی کورد له‌نیو به‌کیتی عیراقـــــــدا و
 ئوتونومی راسته‌قینه‌ی بو دابین بگری به‌پیی شه‌وی روله‌گانی
 له به‌یاننامه‌ی ۱۱ی ئاداردا هه‌لیانیزارد.

- سلاو بو یادی پر شکوی شه‌هیدانی هه‌له‌بجه‌و، شه‌هیدانی
 گشت پروسه‌گانی "ئهنفال" و به‌کاره‌ینانی چه‌کی کیمیا‌یی
 له کوردستانی عیراق و، باشوری عیراقدا.

- با روزی هه‌له‌بجه، روزی ۱۶ی ئادار، ببیته روزیکـــــــی
 نیشتمانی عیراقی و، روزیکه نه‌ته‌وه‌یی کوردی، بو یادکرینه-
 وه‌ی بیره‌وه‌ریه‌که‌و، روزیکه جیهانی بو یاساغ کردنـــــــی
 به‌کاره‌ینانی چه‌کی کیمیا‌یی و میکروبی و له‌ئاو‌بردنـــــــی
 گشت عه‌مارکراوه‌کانیان، روزیک بو توندوتیژگرنی تیکوشان
 له‌پیداو ناشتی و دادپه‌روه‌ری بو هه‌موو گه‌لانی ســـــــه‌ر
 رووی زه‌مییــــن

به‌ره‌ی کوردستانی عیراق
 سه‌ره‌تای ئاداری ۱۹۹۰

بە بیاننامە ی بەرە ی کوردستان ی بە بوونی ن ورۆزه وه

ئە ی کومە لانی خە لکی کوردستان ،

وا ئە مە سالی ش وه ک سالانی دیرین له کوردستانه وه ، پیشوازی
له روژیکی پر شانازی و سە رفرازی ده کریته وه ، که له دیـــــــر
زه مانه وه ، چه و ساوه کانی گە لی کوردمان توانیویانـــــــه ،
لا په ره یه کی پر شنکداری خە بات له نژی زولم و ستمی حوکمرانه
کان تومار بکە ن و هە تا ئە مروش ئە و جهژنه بهیته روژیکیـــــــی
ئیلها مبه خش و پر چه ماسە ت بو روله کانی گە ل .

یادکر نه وه ی ئە و روژه پیروزه ، له هه موو کوردستاندا خستنه .
وه رووی ئە و هه قه میژوو بییه که دوژ منانی گە لی کورد ساله های
ساله زه وتیان کردووه و تا ئیستاش ده یانه وی خە لکی کـــــــورد
به بی ئە و هه قه بژی ، به لام ئە م گە له هه ج کات ده سته وه ســـــــتان
نه بووه و هه موو مالیکی ش له روژی نه و روزدا ، سوور بو نیکـــــــی
جو امیرانه ی به دوژ مناندا نیشان داوه و وجودی خوی وه ک گە لیکی
زولملیکراوو قاره مان دوویات کردوته وه . هه ر له ئاکامـــــــی
ئە و خە باته به رده وامە ش بوو ، که کومە لانی خە لکـــــــی
کوردستان له کوردستانی عیراقدا ، توانیان ده سکه وتیکـــــــی
که و ره مسوگەر بکە ن و دوژ منان ناچار بکە ن که دان بـــــــه

چمژنه‌دا بنین و له‌مه‌ش زیاتر ببیته چمژنی هدموو گهلــــسی
عیراق . ئەمروکە گه‌لی کوردستان له کوردستانی عیراقدا که
یادی ئەو روزه پیروزه ده‌کاته‌وه له‌وه ئاگاداره که جوکمرانه
شوفیدیه‌کان چون ده‌یان‌ه‌وی ناوه‌روکی ئەو چمژنه نه‌ته‌واینه‌یه
بشیوینن و به‌سوودی رژیمه‌که‌یان به‌کاری بینن .

رژیمی شوفینی عیراق، له‌وه هه‌لومه‌رجه پر بایه‌خــــه‌ی
نیوده‌وله‌تان ، که به‌قازانجی گه‌لان و دیموکراتی و پیشبردنی
مروثایه‌تیه ، هیچ کاردانه‌وه‌یه‌کی ئیجابی لی به‌دی ناکــــسری
خو له‌دیکتاتوری و شره‌اب ناپاریزی، و نه‌ست له قه‌لاجوکردنی
گه‌لی کوردیش هه‌لگه‌گری و عه‌ده‌وه‌یه‌مانی له‌گه‌ل خو داوه ، که
چوک به‌م گه‌له دا‌بدا و به‌هه‌موو ری و شوبدیک ئاوات و ئارمژوووه
گه‌نده‌له‌کانی بینیه‌دی، به‌لام خه‌لکی کوردستان نه‌ک هه‌ر بسی
ده‌نگدین، به‌لکو له مقاوه‌مندیکی بی وینه‌دان و له‌وه ریکه‌یه‌شدا
قوربانیه‌کی زوریان داوه‌وه به‌رده‌وامیش ده‌یدهن .

نه‌وروزی شه‌سال و سالانی داها‌توو که ئازاری قوربانیه‌کانی
هه‌لبه‌جەش له‌گه‌ل خویدا هه‌لده‌گری، گوروتینیکی تری پــــسی
ده‌به‌خشی و رقیکی پیروز و گه‌وره‌تری تیزدا له‌دایک ده‌بــــسی
خه‌باتی جه‌ماوه‌ری کوردستانیش شیلگیرانه‌ترو پته‌وتەر ده‌کا‌و
ئومیدی سه‌رکه‌وتنیش نزیکتر ده‌کاته‌وه .

ئهی خه‌لکی کوردستان !

به‌ره‌ی کوردستانی عیراق، که له‌وه ومزعه ناسکه‌دا ریه‌رایه‌تی
خه‌لکی سته‌مدیده‌ی کوردستان ده‌کا ، باوه‌ریکی پته‌وی بــــسه
توانای له‌بن نه‌هاتوووی گه‌له‌که‌مان هه‌یه بو که‌بشتن به‌ته‌واوی،
مافه ره‌وامانی خوی، هه‌ر به‌م بونه‌یه‌وه به‌لینی خه‌باتــــسی
بی وچان و کولنه‌دان، به جه‌ماوه‌ره‌که‌ی ده‌داته‌وه ، دلنیاپــــسه
که شه‌فه‌قی سه‌رکه‌وتن چ زوو یادرنه‌نگ له ئاسمانی کوردستاندا،

نورده‌کوی و خه‌لکی کوردستان، به تاوات و به‌ری خه‌بسات و
هیوای شه‌هیده‌کانیان ده‌گه‌ن.
هیوای شه‌هیده‌کانیان ده‌گه‌ن.

باروژی نه‌وروز بکه‌بنه روژی پته‌وکردنی ریزه‌کانسی
که‌ل و هیزه سیاسی‌کانی کوردستان، بو‌چه‌سپاردنی
دیموکراتی له عیراقداد و که‌یشتن به مافه ره‌واکانسی
که‌لی کورد ا

به‌ره‌ی کوردستانی
عیراق

۱۹۹۰/۳/۱۸

که هیچ جوړه یا ساپهک ره چا و ناکات و داکوکی کردنی
پروزیش بو تا وانبار مسوگر ناکا، حوکی له سیداره دا -
نیان بریار دراوه .

له نیو شو تیکوشه رانه ی هره شه ی مردنیان لسی
دهگری شه مانه زانراون:

۱- ره ووف حاجی محمد گولانی (جهوهه ر) دانیشتوی
دهربه ندیخان، له ۱۵ / تموز ۱۹۸۹ له شور دوکای
زه راین دهس شیر کراوه .

۲- رزگار عزیز (پولا) دانیشتوی کهرکوک له نیمانی
۱۹۸۹ له سلیمانی کیراوه .

۳- حمیده ر علی (همین) دانیشتوی قهره تپه ، له شهوی
۱۹۸۹/۸/۳/۴ له شور دوکای صمود کیراوه .

۴- هاتف ولید (ابو عمار) دانیشتوی ناوجهی ده غارهی
بهره پاریزگای قادیسه ، له شهوی ۱۹۸۹/۸/۳ له
شور دوکای صمود دهس شیر کراوه .

حزبی شیوعی عراق له کاتیکدا شه رووداوه دلته -
زینانه راده گه یه نی داوا له گشت خیرخوازیکی شه
جهانه و گشت پشتگیرانی مافه گانی مروف دهکا ، که
دهنکی هاریکاربان له کهل نیشتمان په روه ره عراقیه گان
بلند گهن، له پیناوی راکرتنی شالوی نویی له سیداره دان
و نازادکردنی هه موو کیراوه سیاسیه گان له عراقدا
و زامنکردنی نازادیه دیموکراسیه گان و مافه گانی
مروف .

مه گته بی سیاسی

کومیته ی ناوهندی حزبی شیوعی عراق

۱۹۹۰/۵/۲۷

ئاخاوتنی به ره کوردستانی

داوا له دنیا دمکین پهنا بهران له تاوانمکانی ژمهرخواردن
تیروور بیاریزن ۰۰۰۰

به بهر چاوی هموو دنیا، دیمنی تیروور ههولی یاکتا وکردنی
جهستیی شو پهنا بهره بی گونا هانهی کوردستانی عیراق کسه
سال و نیویکه له ژوردوگاکانی تورکیا دان، دووباره ده بیتسه وه
له روزانی رابردوودا تاوانی (ژمهردمخواردن) له ژوردوگای
دیار بهکر دووباره بووه و به شکامی نانی ژمهروای (۸۰۰) په -
نا بهر ژمهردمخوار کراون، که په نجا لهسیان بی خرایسه
نه خوشخانه .

لیکولینه وهکانی لیژنه یهکی زانستی بهریتانی دووپاتسی
کرده وه که شه کاره ژمهردمخواردنیکه شنه ستی گازی شهسا -
به ، سالی پاریش پهنا بهران له ژوردوگای (ماردین) دا چندین
چار دوو چاری حالتی هاوشیوهی شه بوون، که په نجا
تاوانبارکردن بو بهگریگیراوانی عیراق به دست تیکهلهسی
هگمل چند لایمنیکی تورکی دریز دهگرا .

سوگهرکردنی ژیان و ئاسایش و پاراستنیانه لـــــــه
ژههردهرخواردان و پاکتاوکردنی جهستهیی و تیرووری دهروونی .
۴- داوا له کومهلگای دهولمتان دهکهن به پیکهات و حکوممت و
ریکخراوهکانیهوه له پیش هه مووشیانیهوه ریکخراوهی نهمتهوه
یهگرتوووهکان، که کار بکات بو شهوهی هه موو پهنا بهران لسه
تورکیا چاودیری راستهوخوی لیژنهیی کاروباری پهنا بهرانسی
هر بهنهمتهوه یهگرتوووهکان بیانگریتهوه و له ریکهیی خاچسی
سوری دهولی و ریکخراوه ناوخوییهکانیهوه کومهکی مرویسی
بو پهنا بهران سوگهر بکا .

۵- داوا دهکهن بهههله لیژنهیهکی دهولی پیک بهینـــــــه
بو لیکولینهوه و منهگردنی راستیهکان لهگهل حکوممتی تور
کیا ، بو لیکولینهوهیهکی هه مهلا یمن له حالتهکانـــــــه
ژههردهرخواردان و دوزینهوهی تاوانباران و سزادانیان و، کار
کردن بو دویاره نهههونهوهیان .

بهرهیی کوردستانی عیراق

۱۹۹۰/۲/۷

راگه یاندنی کوبوونه وهی سکر کردایه تی سیاسی به ره ی کوردستانی عیراق

له ماوه ی نیوان ۸ - ۱۰ / تازار / ۱۹۹۰، سکر کردایه تی سیاسی به ره ی کوردستانی عیراق کوبوونه وهی به کی کرنکی کردو لسه سکر کوبوونه وهی به دا ریگای پته و کرنکی به ره و دارشتنی به خشکی به ی پیوست بو رو به رو و کوبوونه وهی شیکه له کانی به ره به دنی بار و دوخی عیراق و هه ولی رژیم بو خوک و نه جانن له کدل لسه سکر بار و دوخه خرایه زیر بانی و لیکولینه وه .

کوبوونه وهی که بایه خیکی زوری دا به کور انکاری به فراوانه کانی باری نیوده و له تان و ره نکدانده وهی شه کور انکاریانه ، له سکر بار و دوخی ناوجه که و عیراقدا ، شه و تا به سکر ناشتی جیه سکر و به تایده تیش له به کیتی سو قیت و ولاتانی سوبالیستی به دا جه ندین کور انکاری کرنک کر اون و بوخته ی شه کور انکاریانه شه بریتین له شه جامدانی کور انکاری قوولی دیموکراتیانه لسه بیکه اتوویی سیاسی شه ولاتانه و هاوشان له کدل شه شه به به ره به دنی سکر هینه ری ناو شه ولاتانه رووه و نویکر نه وهی باری شاپوری و کومه لایه تی و بلا و کرنه وهی دیموکراسی که بو به وهی سکر هلدانی شیوه ی تازه ی به یوه ندی نیوده و له تان و

کرانه‌وه له‌زیر ئالای دیموکراسی و داکوکی کردن له‌مافسه
 که‌سایه‌تی و کومه‌لایه‌تی و سیاسیه‌کانی مروق و دامه‌زاندنی
 رژیمیکێ تازه‌ی نیوده‌وله‌تان له‌سه‌ر به‌چینه‌ی سنوردانان به‌سو
 چه‌کی نوکلیاری و ئاسایی و قه‌ده‌غه‌کردنی چه‌کی کیمیا‌یی و
 فه‌وتاندنی دا‌کرا‌وه‌کانی و چاره‌سه‌ر‌کردنی کیشه‌ نا‌وجه‌یه‌کان و
 چا‌وه‌که‌کانی گ‌ر‌ژی و نا‌ئارا‌سی به‌ریگای ئاشتیانه‌و دیموکرا‌تی‌ا.
 نه‌ . هه‌موو ئه‌مانه‌ش کاربان کرده‌ سه‌ر بار و دوخی ولاتانی
 جو‌ر به‌جو‌ری دنیا، به‌ ولاتانی روژه‌لانی نا‌وه‌را‌سته‌یه‌وه
 که‌ دا‌وا‌ی ده‌سته‌یه‌نانی مافه‌کانی مروق و مافه‌ نه‌ته‌وا‌یه‌تی و
 دیموکرا‌تی‌ه‌کانی که‌لانی به‌شخو‌را‌وو که‌ مایه‌تی‌ه‌کان له‌سه‌م
 ولاتانه‌دا به‌رزده‌یه‌ته‌وه .

له‌زیر گ‌وشاری ئه‌م ته‌و‌ژه‌یه‌ی به‌ر ئه‌را‌تی‌که‌ی جیه‌پاندا، رژیم‌یی
 دیکتا‌توری عیراق به‌د‌وا‌ی به‌ک‌ایه‌ک‌دا ده‌که‌ریت، بو‌ شه‌وه‌ی
 خوی له‌ گ‌وشاری رو‌وله‌زیادی که‌ل و هیزه‌ به‌ره‌له‌ستکاره‌که‌سان
 له‌ نا‌وه‌یه‌وه، ته‌و‌ژه‌ی توند‌وتیژی دیموکراسی له‌ده‌ره‌یه‌ ده‌رباز
 به‌کات و، بویه‌ با‌سی دانانی ده‌ستوریکێ دا‌شم بو‌ ولات ده‌کا‌و
 ده‌م له‌ دیموکراسی و کرانه‌وه‌وه‌ فره‌ حزبی و ئازادی رو‌ژنامه‌که‌ه
 ری ده‌دات .

کو‌بو‌ونه‌وه‌که‌ با‌سی بار و دوخی عیراقی کردو تیدی‌نی ک‌س‌رد
 که‌ رژیم‌یی شو‌قینی دریه‌ به‌ سیاسه‌تی گ‌ورینی سروشت‌یی
 نه‌ته‌وا‌یه‌تی و می‌ژوو‌یی ده‌دات و دا‌یلوسین و را‌وانانی
 ها‌و‌ولاتیانی بی دی‌فاع و ته‌مانه‌ت شه‌و پيشمه‌رکه‌و په‌نا‌به‌رانه‌ی
 دا‌وا‌ی "به‌ریاره‌کانی لی‌ب‌ورتن" که‌رانه‌وه‌ عیراقی توند‌وتیژی‌ت‌س‌ر
 ده‌کات و نا‌وجه‌یه‌کی فراوان به‌ قولا‌یی ۳۰ کم به‌دریژا‌یی
 سنور وه‌ک نا‌وجه‌یه‌کی قه‌ده‌غه‌کرا‌و را‌ده‌که‌یه‌نیت و هه‌روه‌ک
 قه‌لادزی چولیان ده‌کات، شه‌مه‌ له‌ کاتی‌ک‌دا که‌ باری نا‌له‌به‌ساری

کوزهران و لهش ساغی و کومه لایمتی دانیشتوانی شور دوگ...
 زوره ملیکان و بهتایبه تیش شور دوگای (به حرکت) و (ابایندجان)
 و چندین شوینی دیکه بهره وامه و، بیکاری و سوال کهری و دیار
 ده ناااساییه کومه لایمتیه گانی دیکه لهم شور دوگایانه و لسه
 شاره که وره گانی کورداندا ته شه نه بیان کردووه .
 رژیم له کاتیکدا هیشتا چارهنووسی هزاران بی سهر و شوینی
 فهیلی و بارزانی قوربانیا نی شه فال و چندین خه لکسی
 دیکه ی روون نیکردوته وه، که چی دریزه به گرتن و بی سهر و شوین
 کردنی به شیک له گیراوانی تازه نهدات و له بهره وی سیاسی
 شیعدامیان نهدات . لهم دوا بیهدا له زیر ناوی اجوار چیوه کرنی
 کومهل او به مه بهستی سرینه وه ی میشکی خه لک و ناچار کردنیان
 بو جوونه نا و ریزی حزبی خاوهن نهدات، رژیم شالا ویکسی
 فراوانی ره شیکه ری له کوردستان نهدت پیکرده وه، شه شه
 له چوار چیوه ی هیر شیکه به ریلای نهر وونی و پروپاگنده یسی
 بو شیواندننی ناوی بزوتنه وه ی رزکار یخوازی کورد و میژوو و
 که سایه تیه گانی شهم بزوتنه وه یه و شیواندننی رووخاره گانی
 که لتوری کورد به گشتی، شه مه سهر باری فراوانبو و نسی
 روو که شیاندی چاپ و بلا و کراوه ی کوردی . بهم جووره شالا وی له
 ناوبردن به شیوه ی جورا و جور دریزه ی هیه شه مه له کاتیکدا
 که گیر وگرفتی نه میان هزار کس له پهنا بهران که له ترسی
 له نا و چون به چه کی کیمیایی و نا سایی پهنا بیان بردوته بهر
 شیران و تورکیا هیشتا بهره وامه و رژیم ته نانت له دووره و لا
 تیشدا نهدت بهرداری شهم لیه و ماوانه نابین و چندین هزار
 به کریگراوانی شهم رژیمه زه هریان کردوته نا و ناسی
 پهنا بهزانی شور دوگایانی ماردین و دیار به کرو، حکومتی
 تورکیاش هیشتا مافی پهنا بهریتی سیاسی بهم خه لکسه

له کاتیگدا باری ناسکی تدهه وستان، باری نه شهر نه ناشتی
 دریزه نه کیشی، کهچی رژیم ویرای شه و غهرز و قوله زورهی له
 نه ستودایه بهره وامه له سهه که له که کردنی چه کیکی زورت سهه
 به مهش هوکاری ناشی و مهترسی تهقینه وهی سهه له نویسی
 بار و دوحه که ده خولقینه *

بهره ی کوردستانی عیراق پشتگیری هه ولی دامه زانده سی
 ناشتی که ره و او له نیوان عیراق و شیران له سهه بنچینه سی
 به یاری ژماره (۵۹۸) ی نه جو منی ناشی ده کات و، له هه مان
 کاتدا داوا له کومه له ی نه ته وه یه که گرت و وه کان و ناو بیگه ران و
 نه و ده وله تانه ی که په یه نندیان به مه سه له که وه هه یه ده کات، تا
 هه ولی راگرتنه ی شهر ی شوغینه ستانه ی دژی که لی کورد سهه من و
 مافه نه ته وایه تیه گانی که لی کورد له عیراقدا سو که ره بکه نه و،
 به که وه مان به م کاره بیان به شداری له سهه یانده ی هه مه یه ته سی و
 جیگیری له نا و چه که دا ده که نه *

کوبه و نه وه که سهه لای بو یادی شه هیدانی کاره ساتی هه له به چه،
 ره وانه کرد که تا چند روزیکی دیکه دو وه مین بهره وهری شه سهه
 کاره ساته دیته پیشه وه * هه ره وها بهره ی کوردستانی و کومه یته که
 نی، به ره نامه یه کی فراوانیان ناشی که دو وه تا به یی توانسه
 قوربانیا سی شه م کاره ساته یاد بکه نه وه و، داواش ده که نه که سهه
 روزی ۱۴ ی نا دار، روزی هه له به چه بکریته روزیکی جیهانه سی
 بو قده غه کردنی بهره سهه یان و به کاره یانیه چه کی کیمه یایی
 و نه وتانده ی شه ماره گانی * هه ره وها داوا له کومه له گانه سی
 نی و ده وله تان ده که نه که ها و کاری که لی کورد بکه نه که تا شه سهه
 له نا و بردن و بهره دهری هه ره شه ی لی ده کات و داوا ده که سهه من
 که لی کوردیش له کومه له ی نه ته وه یه که گرت و وه کان و ریکخرا و و
 ده که دا جورا و جوره گانی شه م کومه له یه دا نوینه ری خوی هه یی *

کوبووننه وه که ریزو سوپاسی خوی بو حکومت و ریکخرازی و که مایه تییه کومه لایه تی و که لتور به کان و ته وای ناوه نده گانی رای گشتی دنیا له ولاته جور به جور ه گانی جیه اندا ده ریسری، که به هدر شیوه به که له ناوه وه یاده ره وه یارمه تی ر پشتگیری و هاوکاری که له که مانیان کردو وه و، داوای له کومه لگای نیوده و له تان کرد که هه لمه تی ها ر بیداری و پشتگیری کیشه ی که له که مان فراوانتر بکهن.

کوبووننه وه که له ئاسوی خهباتی قوناغی داها تورو و ئه رگه کردنه گانی به رده م ئه م قوناغی کولیه وه . به ره ی کوردستانی به ههست کردن به بیوستی به کخستنی خهباتی که لی عیراق به کورد و عه رب و که مایه تی و هیزه به ره له ستکاره کانیسه وه داوای بیکه پینانی به ره یه کی عیراقی ، یا هاوپه یمانی ته که سی به رفراوانی نیشتمانی ، یا هه ر شیوه یه کی دیکه ی هه ما هه نسگ کردنی کاروباری هاوبه شی نیشتمانی ده کات له پینا و بیست و ئامانه گشتییه هاوبه شه گانی که م و پوچهل کردنه وه ی هه ر مانوریکه ی رژیم بو خودزینه وه له ماف و ئازادییه گشتیه کان . به ره ی کوردستانی له پینا و ئازادی و بلا و کردنه وه ی دیموکرا سی و دامه زانندنی رژیمیکه ی دیموکراتی به ره له مانی له هه ر بنچینه ی فره حزبی له عیراقدا دریزه به خهباتی خهباتی وه دهات . به رکه ده گانی رژیم له کاتیکدا باسی بلا و کردنه وه ی ، دیموکراسی و وه دیه پینانی به کیتی نیشتمانی ده کهن ، که چسی له م بواره دا تا که ههنگا و یکیان نه ناوه و له راستیدا رفه تیار و کرده وه ی رژیم عیراق به بیچه وانه ی شه گانی خویه تسی اده بیت ئه م راستیه بو رای گشتی عه رب و جیه پینان روون بگریته وه .

به ره ی کوردستانی ریگای چاره ی ئاشتنانه و دیموکراسیانه ی

کیشهی گورد له چوارچیوهی بهکیتی نیشتمانی عیراقددا دهگریته
 بهرو دهزانی که ودهستهینانی شم کاره ئاسان نیدسه و
 ریکخستن و کوکرنهوهی زوری هیزو تواناکان و هاریکاریسی
 عهرهیی و دهولی گهرهکه .

ههروهها بهره داوا نهکات رووهو نامادهکرنی رای گشتیی
 عهرهیی و جیهانی له بهر ئاستی رسمی و چهماوهریدا بو
 ودهستهینانی چارهی سیاسیانهی شم کیشه رهوایه کاربگریته .
 کوپوونهوهکه لهههسوو روویهکهوه ریگاگانی بهرهپیدانسی
 کاروباری بهرهی خسته ژیر باس و سهرنچی دا که بسهره
 ویرای شهوهی چمندین کهندو کوسپی جدی خودی و بایهتسی
 هاتوته پیش، کهچی دربزهی به چالاکیهکانی خوی داوه .

حیکبری و بهره سهندنی بهرهکهمان (اب . ک . ع) ، نسکه
 تنها خزمهتی بهکیتی بزوتنهوهی رزگاربخوازی کورد
 بهلکو خزمهتی بهکیتی خهباتی گهلی عیراق بهگوردو عهره و
 کهمایهتیهکانیهوه نهکات . پتهوکردنی بهرهو چالاک کردنی دام
 و نهزگاگانی شهرکیکی سهرهکی شمیهوه دهیی له قوناغسی
 داهاتروشا بایهخیکی زوری پی بدری . بهره بوته هیسهوای
 کومهلانی خهلکی کوردستان و چاوگهی خیرو گهشپینی شم
 خهلکهیهو مایهی باوهرو ریزی بهشیکی زوری ناومندهکانسی
 نیودهولهتان و دوستانی گهلهکهمانه .

بهرهی کوردستانی که ههر لهسهرهتاوه لهسهر بنجینسهی
 بهیوهندی دیموکراتیانهی نیوان لایهنهکانی و ریکخستنسی
 دیموکراتیانهی شم بهیوهندیانه دامهزراوهو له پهیرهو و
 پروگرامو رینوینیهکانیدا دیموکراتییه ، لهپیناو دیموکراسی
 کردنی شیوهو ناوهروکی بزوتنهوهی کوردو فراوانکردنسی
 بنکهی شم بزوتنهوهیهو ئازادکردنی گیانی دهسپیشخهری و

حکومت به جوریک مافه‌کانی مروقی خسته زبر پی که‌یشته
 شه‌وه‌ی روله‌کانی که‌ل له‌سه‌ر روی نیشتمان و له‌خواروی بداتسه
 به‌ر خراپترین چه‌کی قرانکه‌ری کیمیاپی . شه‌مه‌ش به‌به‌رچا‌و و
 له‌به‌ر گویی هموو دنیا‌دا رووی دا . به‌فرمانی خاوه‌نی هموو
 ده‌هلالات و به‌رینوینی خوی شه‌و کاره‌کرا .
 چا‌بورا‌گرتنی شه‌مه‌گومه‌لیکی هدله‌بژارد له‌روله‌کانی ،
 نیشتمان له‌هموو چه‌شنه‌ریبازیکی سیاسی و روشنبیستی
 هموو‌ان بانگ‌ده‌کمن که‌ داخو‌ازی مافه‌کانی مروقی له‌عیرا‌قدا
 بگمن و شه‌م داخو‌ازی‌بانه‌ده‌خضه‌پیش بیرو‌رای گشتی عی‌راق و
 دنیا و به‌رده‌ستی گشت ریک‌خراوه‌کانی نیوده‌ولمتان و
 دامه‌زراوه‌کانی به‌رله‌مانی و مروقی‌به‌رو‌هر له‌روژه‌هلالات و روژه
 ناوای دنیا‌دا . به‌تایبته‌ی سکر‌تاری‌ای گشتی کومه‌لستی
 نه‌ته‌وه‌به‌کگرتوو‌ه‌کان و لیژنه‌ی به‌رگری له‌مافه‌کانی مروقی و
 ریک‌خراوی لی‌بورنی نیوده‌ولمتان و شه‌م‌بنداری گشتی
 جامیعه‌ی ده‌ولتانی عه‌رمب . تا شه‌م ریک‌خراوه‌و دامه‌زراوانسه
 شه‌رکی خویان به‌نه‌سه‌رو پشتگیری شه‌م که‌له‌بگمن که‌زورده‌میکه
 چاوه‌روانه‌ویژدانی جی‌هان‌بیده‌جووله‌و زه‌بزو پالمه‌ستسو
 بخضه‌سه‌ر شه‌و تا‌قده‌ی خویان به‌سه‌ر که‌لی عی‌راقدا
 سه‌پاندوهه . هه‌روه‌ک چون بزوتندوه‌ی که‌لانی چه‌وساوه‌ی ولاتا
 نی‌دیکه‌له‌لایمن جی‌هانه‌وه‌پشتگیری ده‌گری .
 داخو‌ازی‌به‌کانی که‌له‌که‌مان له‌م خا‌لانه‌ی خواره‌وه‌دا ده‌رده
 که‌ون :

- ۱ - به‌ره‌لاکر دنی‌نازادی‌به‌دیموکراتی‌ه‌کان وه‌ک‌نازادی‌روژنا
 مه‌گه‌ری و ریکو‌پیک‌ی حز‌بایه‌تی و نه‌قابه‌و کوبو‌ونده‌وه‌و خو‌پیشا
 ندان و مانگرتن .
- ۲ - نازادکردنی هموو به‌ندو‌گیراوه‌سیاسی‌ه‌کان به‌به‌ر‌ه‌رای ،

جیاوازی ریبازیان و گیرانه‌وه‌یان بو سرکار و سرچرا—اوهی
ژیانیان.

۳ — گیرانه‌وه‌ی راگ‌ویزراوانی روله‌ی نهم نیشتمان‌ه و پاداشتیان
به‌بری مال و مولکیان که له‌لایهن حکومتی فرمانره‌واوه زهوت
کراون.

۴ — هه‌لوه‌شاننده‌وه‌ی دامو ده‌زگای داپلوسین وه‌ک شه‌من و
موخابه‌رات و ده‌زگا نه‌پینه‌کاتی تر . محکه‌مه‌کردنی
تاوانباران که نژی‌گه‌له چه‌وساوه‌که‌مان تاوانیان کردووه و به‌ر
پرسیانی شه و ده‌زگایانه له جیگای شه و ده‌زگایان
دامه‌زراوی دیکه دروست بکرین که به‌ته‌نگد ئاسایش و سه‌لامه‌تی
نیشتمان‌ه‌وه بن نه‌ک هه‌ر خه‌ریکی راوه‌دونانی روله‌کانی
که‌ل بن.

۵ — هه‌لوه‌شاننده‌وه‌ی رژیمی (حزبی سرکرده) و (ئه‌نجومه‌نی
سرکرده‌یه‌تی شورش) و (ئه‌نجومه‌نی نیشتمانی) و پیکه‌پینانی
حکومه‌تیکی نیشتمان‌په‌روه‌ری بی لایهن که ئه‌رکی شه‌وه‌بی
بو شه‌نجومه‌نی په‌رله‌مان هه‌لبژارنیککی ئازادو ده‌ستپـاک
ساز بکا و شه‌م شه‌نجومه‌نه‌ ده‌ستوری هه‌میشه‌یی بو ولات بریار
بدا . له‌ویدا سه‌ره‌رشتی جودا کردنه‌وه‌ی هه‌ر سی ده‌سه‌لاته‌که
بکری . فره‌ حزبیتی و ئالوگوری ده‌سه‌لات بریار بـدا و
پاوانخوازی ده‌سه‌لاتداری قه‌ده‌غه بکا و ئازادی هاو‌نیشتمانی
و سه‌روه‌ری یاسا دابین بکا و که‌لی عیراق له جیاوازکـاری
تایه‌فه‌که‌ری و ره‌که‌زه‌ره‌ستی و سیاسی بیاریزی .

۶ — دانسانی ته‌واوی به‌ مافه‌کانی که‌لی کورد دا له‌ناو
یه‌کی‌تی عیراقدادا . تا بتوانی حوکمی زاتی راسته‌قینه‌ی
هه‌بی . به‌وجوره‌ی که روله‌کانی که‌لی کورد له به‌یاننامه‌ی
۱۱ ئاداری ۱۹۷۰دا په‌سه‌ندیان کرد .

۷ - مولهت پهیدا کرن بو هه موو هاو نیشتمانی بهك سه ره رای جیاوازی بیروزی سیاسی و ثابینی و مهزههیی و رهگهزیان کسه به شداریکی باش و به سوود بن له دامه زرا اندنی دواروژی شه ره فمه ندانه ی عیرا قدا .

۸ - چه پانندی ناشتی و کوتایی هینانی باری شهر لهگه سه ل شیران بهریکه ی پهیره و کرنی بریاری ژماره (۵۹۸) ی شه نجومه نی شاسایش و جاری گیر و گه رفته کان لهگه ل کوهاری شه لاسی شیران بهکیانیکی برابانه و تووویژو دراوسیتی و به جور بیتی و ابیدته مایه ی هاو په ایمانیتی هه ردوو گه ل و پاراستنی بهرژه وهندی نیشتمانی و سه ره وری عیراق .

۹ - رزگار کرنی هیزه چه کداره کان له ده سه لاتداری تاقسه حزبیک و ریکخستنده وه و مه شق بی کرنی هیزه چه کداره کسان له سه ره روشنایی ری و شوینی نیشتمانی و نه ته وه په ره وری و پیداویسته به که مینه کانی کیشه ی ناوچه که تا بتوانسن

دهوژی شه ره فمه ندانه ی خویان بکیرن بو به ره هه لیتی دوژمنانی عیراق و نه ته وه ی عمره ب .

۱۰ - هه ولدان بو ریشه کیش کرنی سیاهه تی تالاکساری و ده سه تلاوی که حکومت و خزمو داروده سه تی فه ره مانره واکان ده یکمن و به ره نگاری سیاهه تی به سه تده وه ی شاپوری عیراق به گشتی و نه ته وه که به تاییه تی به کومپانیا مونوپوله کانی جیهانیه وه و پهیره و کرنی سیاهه تیکی نیشتمانی په ره وری سیاهه ی شاپوری و ریهازیکی سه ره به خوی بوژانه وه .

شه ی روله کانی که له مه زنه که مان !

دلسوزانه داواتان لی ده که بن له ده وری شه داواخوازی به گه گرن گانه کوبده وه و به گرن . چونکه شه مانه بنجینه ی قایم

بو دامه زرانندنه وهی نیشتماننه پیروزه کهمان • بیگومسسان
 شهوانه ی دهسه لاتیان بهسه ر شه نیشتمانهدا گرتووه بهم یان به و
 شیوه هدول دهدهن، بهدزی رای گشتی عیراق و جیهانی له پضاوه
 یاسای ساخته ی روژنامه و په رله مان دابنن و فرحزبیه کسسی
 داتاشرا و نروست بگمن کهله به ره وهی دهسه لاتی احزابسی
 سه رکرده) نه بی • شه دله نیاین که شه خودزبنده وه یانه لسه
 داخوازی زه برداری کهله چه وساو کهمان و شه رووداوانسه ی
 لهه موو لایه کی نییادا رووده دهن و پارسه نگی هیزی شه
 چه شه رژیمه دیکتاتورانه یان سه ره ونخون کردوته وه • هیوامان
 به هوشیاری کهله کهمان له ناو خو و به ره وهی ولات به هیزه بو
 شه وهی بهه موو شیوه یه که به ره بهستی هنگاوه ساخته کان بکساو
 په رده یان له روو لایدا •

وینه یه که بو "

- مه کته بی سکرتهیری گشتی نه وه یه کگرتووه کان - نیویورک
- لیژنه ی جیهانی مافه کانی مروق - ژنیف
- لیژنه ی عه ره بی مافه کانی مروق - قاهره
- شه مینداری گشتی جامیعه ی دهوله تانی عه ره بی - تونس
- بهریزان پاشا و سه روکه کانی دهوله تانی عه ره •
- په رله مانه جیهانیه کان •
- روژنامه کانی جیهانی و عه ره بی •

شهوانه ی شیمزایان کردووه :

۱ - احمد الحیوبی

۲ - د. احمد الجلیبی

۳ - ابراهیم احمد

- ۴ - د. تحسین معلہ
- ۵ - جلال تالہبانی
- ۶ - لیوا حسن مصطفیٰ النقیب
- ۷ - د. حسن الجلیبی
- ۸ - د. رحیم عجینہ
- ۹ - رسول مامہند
- ۱۰ - سلیم الفخری
- ۱۱ - سامی عبدالرحمن
- ۱۲ - صالح نکلہ
- ۱۳ - د. صاحب الحکیم
- ۱۴ - عزیز محمد
- ۱۵ - عبدالرزاق الصافی
- ۱۶ - علی عبداللہ
- ۱۷ - محمد مصطفیٰ
- ۱۸ - د. فائق بطی
- ۱۹ - فلك الدين كاكهبي
- ۲۰ - لیث کبہ
- ۲۱ - مسعود بارزانی
- ۲۲ - د. مصطفیٰ جمال الدین
- ۲۳ - د. مبدر الوسی
- ۲۴ - السید محمد بحر العلوم
- ۲۵ - محمد رشاد الشیخ راضی
- ۲۶ - د. محمود عثمان
- ۲۷ - ہانی الفکیکی

شاپوخته‌ی سالانه

۲۵ دلار بان بهرام به راه گنه
بسته‌گی حدنگه بان لدرنگه بان گنه
بو شم زمار به رهوانه دهگری:

282243 - 54

Banque Libano - Francaise

Bar Elias - Libanon

شاپوخته‌ی

سوریا - دیمه‌شق

POX: ۶۱۴۴

داوا لدر خورشک و بر ایانه دنگه بان که به راه دهوام شم گنه و خوار بیان
به دهست دهکات و رهوانه‌ی دهبانده‌ی به شداری بگنه و شاپوخته‌ی
خوبان به بیمن شاپوخته‌ی کنه‌تارنگه بان رهوانه بگنه.
لدرنگه بان سوریا بهماندا.

RÊGAY ASTÎ U SOSYALIZM

فهرست نامہ (کتاب)

*THEORETICAL AND CULTURAL REVIEW
ISSUED BY THE IRAQI COMMUNIST PARTY*

ترخى دیناریک